

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Identifikace teritoriálního kapitálu SO ORP Hranice
v kontextu tvorby Strategie regionálního rozvoje pro období
2014-2020**

Diplomová práce

Autor: Bc. Tomáš Václavík
Vedoucí práce: RNDr. Aleš Ruda, Ph.D.
Brno 2015

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Identifikace teritoriálního kapitálu SO ORP Hranice v kontextu tvorby Strategie regionálního rozvoje pro období 2014-2020“ vypracoval samostatně, s použitím zdrojů, které cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

V Brně dne .....

.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu RNDr. Aleši Rudovi, Ph.D., který se mne ujal vést při tvorbě diplomové práce, velmi ochotně mi poskytoval veškeré rady a svojí trpělivostí a klidem mi šel příkladem. Poděkování patří také mojí rodině a přátelům za neobyčejnou podporu a pochopení.

Abstrakt

Předmětem této diplomové práce je identifikování teritoriálního kapitálu, který se v území SO ORP Hranice nachází, a to v rámci přípravy strategie rozvoje regionu. Literární rešerše zkoumá přístupy k identifikaci územního kapitálu a jeho forem, které používají zahraniční autoři. Hlavním přínosem práce je její praktická část, ve které je charakterizován a analyzován dostupný kapitál na Hranicku, z čehož vychází následná rozšířená SWOT analýza území zpracovaná do matice SWOT. Ze získaných podkladů je vytvořena návrhová část pro strategii rozvoje regionu, v níž jsou stanoveny tři hlavní priority s jejich rozvedením do opatření a jednotlivých aktivit vedoucích k naplnění daných priorit.

Klíčová slova

Teritoriální kapitál, Hranicko, rozvoj regionu, SO ORP Hranice, rozšířená SWOT analýza

Abstract

The main aim of this thesis is identification of territorial capital in Hranice district while preparing the strategy of regional development. Literature review examines approaches for territorial capital identification and its forms used by foreign authors. The main contribution of this paper is the practical part in which is identified and analysed available capital in the Hranicko region. From results comes up extended SWOT analysis of the area processed to SWOT matrix. Gathered information was used to creation of regional development strategy draft. In that strategy are set out three main priorities, amplifying in procuration and individual activities leading to fulfilment of the priorities.

Key words

Territorial capital, Hranicko, regional development, administrative district Hranice, extended SWOT analysis

Obsah

Obsah	10
Úvod	8
Cíle a metody	9
1. Literární rešerše.....	12
2. Identifikace teritoriálního kapitálu regionu Hranicko	24
2.1 Stručný úvod do území a jeho jednotící či specifické prvky.....	24
2.2 Charakteristika současného stavu území regionu.....	28
2.2.1 Geografická charakteristika	29
2.2.2 Přírodní prostředí	30
2.2.3 Obyvatelstvo	33
2.2.4 Ekonomické prostředí	37
2.2.5 Trh práce a jeho vybrané ukazatele.....	41
2.2.6 Doprava.....	46
2.2.7 Bydlení.....	51
2.2.8 Zdravotnictví.....	53
2.2.9 Sociální oblast.....	55
2.2.10 Vzdělávání, školství.....	57
2.2.11 Kultura a sport.....	61
2.2.12 Turistický ruch	64
2.2.13 Vybavenost obcí a dostupnost služeb	69
2.2.14 Technická infrastruktura	71
2.2.15 Spolupráce v území a řízení obcí	74
2.2.16 Odpadové hospodářství.....	75
2.2.17 Bezpečnost	78
2.3 Vyhodnocení rozvojových potřeb území	81

3. Rozšířená SWOT analýza regionu Hranicko	84
3.1 Strategie SO – využití silných stránek k využití příležitostí	85
3.2 WO – překonání slabých stránek k využití příležitostí	88
3.3 ST – využití silných stránek k čelení hrozbám	91
3.4 WT – minimalizace slabých stránek a čelení hrozbám	93
4. Návrh rámce struktury strategie rozvoje regionu.....	97
5. Výsledky a diskuze	100
6. Závěr	1033
Zdroje	Chyba!
Záložka není definována.4	
Seznam obrázků	110
Seznam tabulek	1111
Seznam použitých zkratk.....	111

Úvod

Teritoriální kapitál vyjadřuje specifickou každého území, některé jeho části jsou dlouhodobě neměnné, jiné se vyvíjí každým dnem. Způsob jakým je s potenciálem daného regionu nakládáno, ovlivňuje generace současné i budoucí. Každý jednotlivec má ve své moci určitým způsobem možnost nakládat s částmi územního kapitálu, ať je to řadový občan, podnikatel nebo starosta obce.

Jakým způsobem se na teritoriální kapitál a jednotlivé formy kapitálu pohlíží v zahraničí, osvětluje řešerše cizojazyčných zdrojů, která vychází z odborných článků zabývajících se, kromě komplexního teritoriálního kapitálu, základními formami kapitálu, tj. ekonomický, sociální, kulturní, lidský a ekologický kapitál.

V praktické části je identifikováno a analyzováno široké spektrum komponentů územního kapitálu, kterým disponuje region Hranicko. Seskupení nejaktuálnějších dat z mnoha oblastí a jejich zpracování do přehledných tabulek a grafů poskytuje hodnotnou a komplexní základnu pro další autory, kteří se budou zabývat oblastí rozvoje regionu Hranicko nebo jeho jednotlivých specifických prvků. Interpretace zpracovaných údajů může posloužit pro vytvoření představy o kvalitách a vývoji regionu osobám žijícím mimo něj.

Vypracovaná rozšířená SWOT analýza představuje souhrnný obraz regionu, ve kterém jsou odhaleny možné příležitosti k rozvoji silných stránek území a zároveň příležitosti pro eliminaci slabých stránek. Stejně tak jsou odhaleny hrozby, které lze překonat za použití silných stránek regionu a hrozby vyžadující jejich eliminaci spolu se slabými stránkami. SWOT analýzu regionu Hranicko lze využít jako nástroj pro rychlé objasnění důvodů úspěšnosti či neúspěšnosti regionu, nalezení investičního potenciálu a identifikaci možných rizik v území.

Ze zhotovené SWOT analýzy vychází návrh potenciálního rámce struktury strategie rozvoje regionu. Na zjištění silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb jsou navrženy klíčové priority pro rozvoj regionu, které zastřešují opatření jednotlivých oblastí. Aktivita vymezují konkrétní kroky pro realizaci navržených opatření.

Cíle a metody

Pro získání přehledu nad problematikou územního kapitálu autor vypracuje **rešerši odborných článků** v angličtině, a to na základě jejich sběru z vědecké databáze EBSCOhost, přičemž klíčovými slovy při vyhledávání jsou „territorial capital“, „social capital“, „cultural capital“ a „economic capital“. Při studiu prací bude kladen důraz na cíle jednotlivých autorů, jaké metody k jejich dosažení využili a čeho v závěru dosáhli. Tímto úkonem bude splněn první cíl vypracovávané diplomové práce.

Analytická část si klade za cíl podat komplexní **charakteristiku současného stavu regionu** z hlediska jednotlivých oblastí života a místního prostředí (geografická struktura, přírodní prostředí, obyvatelstvo v regionu, ekonomické prostředí, oblast školství a další). Každá podkapitola analytické části dokumentu zdůrazní nejvýznamnější prvky území, z nichž bude vycházet tvorba SWOT analýzy a následné stanovení priorit, opatření a aktivit pro rozvoj regionu. V části analýzy budou určeny a charakterizovány jednotící a specifické prvky území. Práce vychází zejména z dat Českého statistického úřadu, dat Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, celorepublikového Sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011, knihy Hranicko – Atlas rozvoje mikroregionu (Voženílek a kol., 2008) a Územně analytických podkladů (2012) pro území SO ORP Hranice.

Pro získání informací a názorů o problémech a potřebách obyvatel žijících na Hranicku, za účelem přípravy Strategie rozvoje regionu Hranicko 2014 – 2020, byly vytvořeny celkem 3 **dotazníky**, jejichž výsledky budou zapracovány v příslušných kapitolách. Na tvorbě a realizaci dotazníků se podíleli 3 organizace – Mikroregion Hranicko, Rozvojové partnerství Regionu Hranicko¹ a Hranická rozvojová agentura. V období od 1. 12. 2012 do 31. 1. 2013 proběhlo anonymní šetření jednak mezi obyvateli regionu Hranicko a poté mezi provozovateli služeb a atraktivit v cestovním ruchu na Hranicku. V období 1. 2. 2013 – 31. 3. 2013 byly anonymně zjišťovány také názory podnikatelských subjektů ve sledovaném území. Všechny tři dotazníky byly distribuovány jak v papírové podobě, tak především v elektronické podobě pomocí on-line dotazníku přístupného na internetu.

---

¹ Od 5. 9. 2014 pod názvem MAS Hranicko z. s.

Dotazník pro **provozovatele služeb a atraktivit v cestovním ruchu** se zaměřoval na zjišťování obecných problémů, délky působení, zaměření klientely apod. Celkem se zúčastnilo 17 subjektů z oblasti cestovního ruchu. Největší zastoupení měly subjekty z města Hranice a jeho místních částí, kde se do šetření zapojilo 10 respondentů. Na druhém místě byla obec Teplice nad Bečvou se třemi vyplněnými dotazníky, zbylé 4 subjekty sídlí ve čtyřech různých obcích.

Šetření v **podnikatelském sektoru** se účastnilo celkem 60 subjektů z 18 obcí. Více než polovina (36) respondentů má sídlo v Hranicích a zbylých 24 podnikatelů provozuje svoji činnost v ostatních obcích regionu. Pět a více podniků sídlí v obcích Běloutín a Horní Újezd. Dotazník byl rozdělen do pěti částí: statistické údaje, podnikatelské prostředí, kvalita pracovních sil, služby místní samosprávy, rozvoj podniku. Statistické údaje prozradily, že 36 % subjektů nemá zaměstnance, 38 % zaměstnává 1 až 9 lidí, 13 % poskytuje práci 50 až 99 lidem, 8 % zaměstnává 10 až 49 lidí a 6 % poskytuje práci 100 a více zaměstnancům. Největší zastoupení měly stavební firmy – celkem 28 procenty. Téměř polovina subjektů se své podnikatelské činnosti na Hranicku věnuje 11 – 20 let, 24 % více než 20 let.

Nejobsáhlejším průzkumem byl ten mezi **obyvateli regionu Hranicko**, kterého se zúčastnilo celkem 817 osob z 30 obcí, což je 2,4 % obyvatel regionu. Z města Hranice odpovědělo 260 lidí, z Hustopeč nad Bečvou 91 a jinak se počty odpovědí z jednotlivých obcí pohybovali nejčastěji v rozmezí 20 – 30 lidí. Na otázky odpovědělo 47 % mužů a 53 % žen s nejvyšším procentuálním zastoupením věkové kategorie 31 – 50 let (40 %) a s očekávaným nejnižším zastoupením kategorie 0 – 18 let (4 %). Dotazy se vztahovaly k těmto pěti oblastem: statistické údaje, život v obci, kvalita života a rozvoj obce, doprava, životní prostředí.

Pro splnění dalšího cíle bude autorem sestrojena **rozšířená SWOT analýza** vycházející z klasické analýzy SWOT, jejíž název je složen z anglických slov „Strengths“ (tj. silné stránky), „Weaknesses“ (tj. slabé stránky), „Opportunities“ (tj. příležitosti) a „Threats“ (tj. hrozby). Jednoduchá verze pouze provádí jejich výčet, zatímco pokročilejší verze je založena na provázání jednotlivých bodů do matice:

- Strategie SO – využití silných stránek k využití příležitostí.
- Strategie ST – využití silných stránek k čelení hrozbám.

- Strategie WO – překonání slabých stránek k využití příležitostí.
- Strategie WT – minimalizace slabých stránek a čelení hrozbám.

Matice slouží jako přehled bodů, které jsou následně rozvedeny podrobným vysvětlením souvislostí. **Navržení priorit, opatření a aktivit** bude vycházet ze získaných podkladů, zpracovaných dat a jejich interpretace a provedené rozšířené SWOT analýzy. Tento proces je podpořen znalostí autora daného regionu a jeho aktivním působením v rozvojových aktivitách na území Hranicka. Vypracováním návrhu rámce struktury strategie rozvoje bodu bude naplněn poslední cíl práce.

1. Literární rešerše

Přehled cizojazyčné literatury zabývající se teritoriálním kapitálem a jednotlivými formami kapitálu nabízí pohled zahraničních autorů na danou problematiku. Práce vychází z odborných článků zabývajících se pojmem teritoriální kapitál a původními základními formami kapitálu, tj. ekonomický, sociální, kulturní. Pozornost je zaměřena na cíle jednotlivých autorů, metody pro jejich dosažení a výsledky zkoumání.

Bourdieu (2002) definuje teritoriální kapitál jako akumulovanou práci (ve své materializované nebo ztělesněné formě), která vzešla z „beztvarého“ konceptu, který nabývá konkrétních podob vždy až v závislosti na konkrétním sociálním a historickém kontextu. Uváděny jsou tyto formy kapitálu: ekonomický, sociální, kulturní, lidský a ekologický. Teritoriální kapitál může zastřešovat všechny jmenované, je nerovnoměrně rozdělen mezi zainteresovanými stranami (obyvatelstvo, právnické osoby, místní samosprávy a další), může být jinak oceňován a rozdílně maximálně využíván. Svým charakterem je považovaný za dočasný prvek, jelikož nevyjadřuje fixní nýbrž flexibilní hodnotu specifickou v čase a místě.

Teritoriální kapitál je dle Bigarana a kol. (2013) tvořen kombinací hmotných a nehmotných prvků dostupných v daném území, které se prolínají a integrují, a společně formují sjednocený a dynamický soubor zdrojů. Teritoriální kapitál může být považován za novou kategorii kapitálu vycházející ze známých forem kapitálu ve spojení s přírodními zdroji (půda, voda, klima atd.), krajinou (poskytuje funkci ekosystému – produkce rostlinné a živočišné biomasy, tvorba půdy, retence, regulace klimatu, ochrana před přírodními riziky) a lokalizovanými subjekty společného jmění, které nabízejí kolektivní užitek. Složky teritoriálního kapitálu mají tři kombinované vlastnosti: imobilita (nejsou přenosné), specifčnost (specifické kvality a vlastnosti, které nelze hledat jinde) a dlouhodobé dědictví (vytvářeno po dlouhou dobu a není možné jej vytvořit v krátkém čase).

Kulturní kapitál zahrnuje: hodnoty, znalosti, pravidla, myšlenky, postoje a chování. Kulturní krajina je chápána jako představitel objektivizované a akumulované práce, obsahuje určité hodnoty a je zakořeněna v regionálním kontextu, proto je také uváděna do souvislosti s teritoriálním kapitálem (Bourdieu, 2002). Sociální kapitál je založen na síťování vztahů mezi jednotlivci, z čehož můžou vznikat sociální skupiny, čímž dochází

k vytváření kultury i společenskosti. Ekonomický kapitál zahrnuje bohatství produkované a shromažďované způsobem individuálních a sociálních vztahů. „Teritoriální kapitál“ je dynamický koncept a je úzce spjat s územním plánováním. Proto, aby každý region byl konkurenceschopný a dokázal zaujmout ekonomické i lidské zdroje, musí nalézt a vylepšovat svoje územní specifika (usilovat o kvalitní životní prostředí, nízkou intenzitu dopravy, dobrou dopravní dostupnost, kvalitní územní plánování atd.). Také musí vytvořit svoji unikátní image, pomocí které se bude prezentovat vůči ostatním regionům a potenciálním novým zdrojům (Bigaran a kol., 2013).

Koncept teritoriálního kapitálu podle OECD (2001) považuje za základní přednosti a funkční prvky daného území jeho přírodní podmínky, hmotné a nehmotné kulturní, technické a sociální dědictví. Dále je teritoriální kapitál tvořen vybudovanou infrastrukturou a předními vlastnostmi území, které jej odlišují od ostatních území. Za základní prvky vztahující se k danému území se považují také zvyky, neformální pravidla, instituce, pravidla či zásady.

Perucca (2012) snaží nalézt způsob, jakým teritoriální kapitál ovlivňuje nedávnou ekonomickou výkonnost italských regionů. Pracuje s územními jednotkami NUTS 3 a na místo soustředění se na jednotlivá lokální aktiva zvažuje agregovaný soubor zdrojů definovaných rozsáhlým konceptem teritoriálního kapitálu. Je zkoumán datový soubor poskytující určité zmapování rozložení územních aktiv napříč italskými makroregiony, hledá se spojení mezi ekonomickým růstem a lokální podporou teritoriálního kapitálu. Na základě předchozích zjištění další část rozebírá odlišné možnosti využití těchto místních faktorů. Hodnocena je také role teritoriálního kapitálu v souvislosti s vnějším ekonomickým šokem, podobným jaký zasáhl Itálii po přelomu tisíciletí.

Perucca (2012) sestrojil matici, která zahrnuje veškeré důležité prvky podporující rozvoj místa, jelikož úspěšná teritoria musí najít a využít potenciál komplexního souboru místně založených faktorů. Matice, vytvořená pro snadnější pochopení a srozumitelnější grafické znázornění, byla původně sestrojena Camagnim (2008). Jedná se o matici „tři na tři“ položenou do dvou dimenzí – rivalita a materialita. Na vertikální ose rivality se prvky pohybují mezi soukromými a veřejnými statky, na horizontální ose materiality

se prvky pohybují mezi hmotnými a nehmotnými statky. Pro každý prvek v matici byl sesbírán datový soubor (na úrovni NUTS 3), celkem bylo vybráno 39 ukazatelů. Pro lepší uchopení problematiky byla provedena analýza hlavních komponent², čímž bylo dosaženo redukce na 11 ukazatelů. Dále byla provedena jednosměrná analýza rozptylu³, která poukazuje na nerovnost prostředků mezi jednotlivými regiony. Následně provedené analýzy měly za cíl jít nad rámec důkazů poskytnutých v předchozí části a určit další vazby mezi teritoriálním kapitálem a hospodářským růstem. Pro dosažení tohoto cíle byly použity dvě alternativní statistické metody: vícerozměrná lineární regrese⁴ a regresní stromy⁵.

Bigaran a kol. (2013) zkoumá teritoriální kapitál obohacující rozvíjející se horské oblasti, a to na příkladu italského Trentina a využití místních ozdravných a aromatických rostlin. Práce zkoumá možné udržitelné užití kultivovaných i planých léčivých bylin v rozvoji venkovského cestovního ruchu. Využívá k tomu poznatky z projektu „European Community project SY_CULTour“, zabývající se synergií mezi kulturou a turismem.

Bigaran a kol. (2013) v rámci studie teritoriálního kapitálu v lokalitách ekomuzeí provedli shromáždění informací a dat prostřednictvím dvou dotazníků. První dotazník byl zaměřený na nalezení hlavních charakteristik každého území, druhý zjišťoval územní kulturní hodnoty, oba dotazníky vzešly z projektu „SY_CULTour“. Zároveň s dotazníky byla vedena jednání, vzdělávací aktivity a společné aktivity ve všech územích, ve kterých se ekomuzea nachází, se všemi příslušnými aktéry, aby byla nastavena hlavní vize projektu s ohledem na místní specifické zdroje a potřeby. Veškeré aktivity a celý projekt byl navržen tak, že finálními výstupy byla turistická propagace kulturních hodnot a vymyšlení soběstačných projektů (nezávislých na Evropských fondech).

Práce autorů Giffinger a Stallbohm (2009) v empirickém výzkumu porovnávají proces metropolizace měst Barcelona a Vídeň a také porovnávají jejich strategické úsilí. Mimo jiné je užit koncept teritoriálního kapitálu k diskuzi metropolitní konkurenceschopnosti

---

² Principal Component Analysis (PCA)

³ One-way analysis of variance

⁴ Multiple linear regression

⁵ Regression trees

a rozebírán je význam strategického úsilí a jeho relevantní komponenty obohacující teritoriální kapitál.

Na příkladu Barcelony a Vídně se autoři soustředili na takové společenské podněty a relační kapitál (tj. vztahy a vazby pracovníků, partnerů uvnitř organizací a i v jejich okolí), které se zaměřují na mobilizaci územního kapitálu, a především které mají nehmotný charakter poskytující převážně absolutní výhody. Empirický výzkum zkoumá, které strategické pokusy jsou opravdu založeny na kooperativním přístupu překračující průřezové nebo přeshraniční bariéry v metropolitním kontextu. Dále se zabývá dostatečnou kooperativní kapacitou příslušných potenciálních subjektů v metropolích a jejich kolektivními kompetencemi.

Práce autorů Camagni a Capello (2013) spočívá v pokusu o změření významu některých aktiv teritoriálního kapitálu na regionální konkurenceschopnost. Konkrétně si stanovili tři cíle. Prvním je posílení regionální konkurenceschopnosti v globalizovaném světě a klíčovou roli v tom hrají teritoriální neměnná nebo velmi pomalu měnitelná aktiva, a to jak materiální tak nemateriální povahy, při interpretaci výkonnosti regionu. Za druhé je cílem poskytnutí vymezení pojmu „teritoriální kapitál“ a taxonomie jeho složek, s důrazem na relační a kognitivní povahu některých z těchto složek a vypíchnutí teoretických výhod vyplývajících z tohoto nového přístupu k výkonnosti regionu. Tento přístup umožňuje zavést do více formalizovaných modelů koncepční úspěchy nejnovějších zvyklostí regionálního růstu. To znamená, že zahrnutí mnoha nehmotných a relačních aktiv spojených se sociální strukturou - mezipodnikové sítě, tvořivost a také přítomnost aglomerací – naznačuje možnost, že tyto prvky mohou být považovány za dlouhodobá aktiva měřitelných do určité míry prostřednictvím vhodných zástupných proměnných.

Třetím cílem bylo změření přínosu teritoriálního kapitálu prostřednictvím cvičného scénáře regionálního růstu v roce 2015 v Evropské unii. Pro změření přínosu byl použit regionální ekonometrický model nazývaný jako MASST⁶ model: makroekonomický, sektorový, sociální, územní model. Capello (2007) ve své práci představuje MASST model jako nový model pro regionální předpovědi, postavený na moderním pojetí regionálního růstu. Regionální růst je v daném modelu koncipován jako konkurenční,

---

⁶ MASST – Macroeconomic, Sectoral, Social, Territorial

endogenní a kumulativní proces, v němž sociální a prostorové prvky hrají důležitou roli. Přínos místních zdrojů, zvyšující se výnosy ve formě aglomeračních ekonomik a přelévání prostorového růstu plní důležitou roli při vysvětlování rozdílů regionálního růstu. Struktura modelu vede k možnosti produkovat efektivní interaktivní přístup na úrovni stát – region a také kombinuje přístupy shora - dolů a zdola – nahoru. Originalita cvičného scénáře autorů Camagni a Capello (2013) spočívá v jeho ošetření celého evropského území současně. Tato komplexní analýza umožní zobrazení různých stupňů, u kterých hrají jednotlivé prvky teritoriálního kapitálu roli při objasňování konkurenceschopnosti jednotlivých evropských regionů. Výsledky poskytují užitečné údaje evropských a lokálních vládám o tom, jak využít dosud nevyužité zdroje každého regionu pro zvýšení jeho konkurenceschopnosti.

Dále Capello a kol. (2008) pokládají základy pro model teritoriálního kapitálu na širokém rámci inovací založených na znalostech. Ukazuje, jak koncept územního kapitálu může být použit v neoklasicistním rámci k počítání rozdílů v úrovních příjmů a růstu výkonnosti mezi jednotlivými evropskými regiony, a to na dvou modelech. Lucasův model, v němž lidský kapitál hraje roli externality generující rostoucí výnosy, může být přizpůsoben pro širší koncept agregovaného měkkého kapitálu. Druhý model, s rozdíly souhrnné produktivity (výrobních) faktorů⁷ mezi regiony, je založen na nastavení Solowova modelu ekonomického růstu. Tímto způsobem se autor snaží znovu propojit empirickou literaturu o endogenním růstu se znalostní produkční funkcí, ve které je rozptýl souhrnné produktivity faktorů v různých oblastech vysvětlen znalostními vstupy.

Constantin a kol. (2013) rozebírají roli služeb obecného zájmu v kontextu teritoriálního kapitálu jakožto klíčový příspěvek k posílení územní soudržnosti v současné globální konkurenci.

Služby obecného zájmu stojí za vznikem konceptu územní soudržnosti. Byly definovány jako tržní a netržní služby, které orgány veřejné moci považují za služby hospodářského zájmu, a které podléhají specifickým závazkům veřejné služby. Mezi sociální služby obecného zájmu patří například vzdělávání, zdravotní péče, sociální péče aj. Služby obecného ekonomického zájmu zastupují dostupnost vody, elektřiny,

---

⁷ TFP – Total Factor Productivity

plynu, poštovních služeb, elektronická komunikace nebo odpadové hospodářství a jiné (Rauhut a Ludlow, 2012).

Evropská územní soudržnost může být řešena jako komplexní zastřešující koncept obsahující (Böhme a kol., 2011):

- toky a propojenost (sítě, funkční území, služby obecného zájmu),
- prostorové uspořádání (struktura osídlení, klastry, ekonomické aglomerace),
- námořní a suchozemské geografické využití a organizace prostoru,
- územní aktiva (institucionální nastavení, kulturní krajina, identita a integrita aj.).

Constantina a kol. (2013) se zabývají územní soudržností a konkurenceschopností z perspektivy globální soutěže, zkoumají reakce teritoriálního kapitálu na problematiku územní soudržnosti ve vztahu k roli služeb obecného zájmu při dosahování tohoto cíle. SWOT analýza odhaluje dopady teritoriálního kapitálu a politiku územní soudržnosti ke službám obecného zájmu v kontextu globální soutěže. Rozebírány jsou demografické, ekonomické, sociální, klimaticko-environmentální a politické podmínky, které pokládají základy normativního a především průzkumného scénáře odkazujícího na konkurenceschopnou, sociální a “zelenou“ Evropu.

Následující práce zkoumají jednotlivé formy teritoriálního kapitálu – sociální, kulturní, ekonomický kapitál. Vybraní autoři rozebírají jejich funkce či přínosy za každou formu kapitálu zvlášť, ale i jejich společné funkce v kombinaci.

Capello a kol. (2011) představují koncepční a aplikovaný modelující rámec pro analýzu vztahu mezi znalostmi, místním kognitivním kapitálem a růstem. Na základech konceptu teritoriálního kapitálu identifikuje prvky, které musí být v regionu přítomné, aby bylo možné měřit pozitivní účinky znalostí na výkonnost lokálního hospodářství. Empirickou analýzou je testován koncepční rámec pro všechny regiony v Evropě pomocí dvou komplementárních přístupů.

V empirické analýze je použit koncepční a analytický model, v němž je efekt znalostí na růst HDP měřen s ohledem na úroveň poznávacích prvků teritoriálního kapitálu daného regionu. Pro dosažení cíle Capello a kol. (2011) nejprve použili jednoduchou Cobb-Douglasovu produkční funkci s třemi standardními výrobními vstupy – fyzický

kapitál, lidský kapitál, práce – a s těmi dále pracuje. Výsledná rovnice ukázala, že hrubý domácí produkt je spojen s příspěvkem fyzického a lidského kapitálu a práce, avšak jejich vliv na HDP je závislý na přítomnosti kognitivních prvků teritoriálního kapitálu. Očekává se, že tyto poznávací prvky budou hrát roli katalyzátoru znalostí, což umožní zvýšení efektivity akumulace znalostí při regionálním růstu.

Rovnice je základním modelem, který je platný pro všechny evropské regiony (NUTS 2 regiony), pro následnou empirickou analýzu a využívá datový soubor ze dvou hlavních zdrojů: databáze EUROSTAT a soubor dat z Evropské studie hodnot⁸. V rámci výzkumu byly použity čtyři otázky, které interpretují kolektivní akci a spolupráci:

- frekvence času stráveného ve spolcích a dobrovolnických sdruženích,
- participace na různých společenských aktivitách,
- dobrovolnická práce v nějakých komunitách,
- podíl lidí v okolí, kteří mohou být důvěryhodní.

Pro agregaci odlišných proměnných územního inovativního kříže⁹ byla provedena analýza hlavních komponent beroucí v úvahu zástupce kognitivních prvků teritoriálního kapitálu. Mezi těmito možnými prvky mohlo být několik z nich měřeno pomocí přijatelných zástupců, a to:

- kolektivní akceschopnost (podíl osob vykonávající dobrovolnické práce),
- schopnost spolupráce (podíl osob důvěřujících jiným lidem),
- vnímavost výzkumu a vývoje (podíl prostorově-izolovaných patentů v sousedních regionech),
- správa půdního fondu (podíl orné půdy),
- aglomerační ekonomiky (hustota obyvatelstva).

Capello a kol. (2011) dále postupoval ustanovením ekonometrického modelu. Rovnice byla sestrojena užitím regrese nejmenších čtverců jako základního modelu. Pro

---

⁸ European Values Study – obsahuje výsledky souboru individuálních dotazníků mezi občany Evropy

⁹ Inovativní kříž představuje střední sloupce, v Camagniho (2008) matici teritoriálního kapitálu podle rivality a materiality, které se uprostřed protínají a vytváří tím tvar kříže. Na ose rivality se jedná o smíšené veřejné statky, na ose materiality jsou to smíšené hmotné i nehmotné statky.

potvrzení faktu, že znalosti generují pozitivní efekt na produkci HDP v dynamických podmínkách, byl analyzovaný vzorek rozdělen do dvou symetrických částí, a to podle rozdělení autorem vytvořeného standardizovaného měřítka kognitivního kapitálu. Použit byl také prostorový autoregresní model¹⁰.

Pinxten a Lievens (2014) zkoumají užitečnost Bourdieuho teorie kapitálu při studii rozdílů ve fyzickém a duševním zdraví. Bourdieu (1984) tvrdí, že lidé na různých sociálních pozicích se od sebe liší s ohledem na jejich držení tří forem kapitálu: sociálního, kulturního a ekonomického. Každá z těchto forem kapitálu může být považována za prostředek, který může být užitečný pro získání nebo udržení dobrého zdraví.

Dosavadní zdravotní výzkumy věnovaly velkou pozornost ekonomickému a sociálnímu kapitálu, ale kulturní kapitál je v relevantních studiích opomenut. Přijetí Bourdieuho přístupu a v důsledku zohlednění tří forem kapitálu přivedlo tuto práci k diskuzi o sociálních determinantech zdraví ve dvou směrech. Zaprvé tím, že současným zahrnutím indikátorů všech tří forem kapitálů bylo možné posoudit jejich samostatné čisté efekty. Zadruhé, byla věnována zvláštní pozornost komponentům kulturního kapitálu, který byl do té doby neprozkoumaný v souvislosti se zdravotním výzkumem, také je zahrnuto měření institucionalizovaného (vzdělání) a ztělesněného (kulturní předměty) kulturního kapitálu.

Odborná studie vychází z dat získaných při rozsáhlém reprezentativním průzkumu o sexuálním zdraví mezi občany území Flander v Belgii. Lidé odpovídali při osobních rozhovorech, on-line rozhovorech a v internetovém průzkumu. Pro zpracování dat byla použita analýza rozptylu a Welchův F-test k odhadnutí sdružování mezi dvěma nezávislými proměnnými a k měření zdravotního stavu. V mnohorozměrných analýzách byla aplikována metoda nejmenších čtverců. Výsledky potvrdily přímý vliv všech druhů kapitálu na vnímání fyzického i psychického zdraví, s výjimkou kulturního kapitálu, který neovlivňuje psychické zdraví. Rozdíly výsledků zapojení se do kulturních a rekreačních aktivit naznačily, že prospěšný efekt na fyzické zdraví plyne více z kulturních než venkovních rekreačních činností. Zjištěn byl negativní efekt malého ekonomického kapitálu na fyzické zdraví a vnímání dobrého psychického zdraví

---

¹⁰ Spatial Auto-Regressive model

osobami s vyšším ekonomickým kapitálem. Překvapivým výstupem je tvrzení o nesouvislosti úrovně vzdělání s fyzickým i psychickým zdravím (Pinxten a Lievens, 2014).

Møllegaarda a Jægera (2015) diskutují možný model efektu ekonomického, sociálního a kulturního kapitálu prarodičů na rozhodování vnoučat při výběru středních škol. Také je diskutována konceptualizace odlišných typů kapitálu jako latentní proměnné. Analýza dat vycházela z Dánského dlouhodobého průzkumu mládeže (orig. Danish Longitudinal Survey of Youth), který započal v roce 1968 mezi vybraným vzorkem 3151 čtrnáctiletých dánských dětí, a v průběhu 36 let byly několikrát dotazovány. Průzkum skončil v roce 2004, kdy respondenti dovršili věk 50 let. Autoři měli celkem k dispozici informace o třech generacích každé zkoumané rodiny: prarodiče narození v rozmezí 1925-1935, rodiče narození kolem roku 1954 a vnoučata narozená v letech 1975-1985 (SFI – DLSY, 2015).

V empirickém nastavení Møllegaarda a Jægera (2015) byla závislá proměnná upravená na neuspořádanou kategorickou proměnnou, multinomickou logistickou regresí byl modelován efekt kapitálu prarodičů a rodičů na výběr středních škol svých vnoučat/potomků. Analýza hlavních komponent umožnila sestavení empirických měřítek ekonomického, sociálního a kulturního kapitálu. Za každý kapitál byly v každé generaci tři pozorované indikátory. Empirickým výzkumem bylo potvrzeno, že ekonomický a sociální kapitál prarodičů nemají žádný vliv na výběr škol u svých vnoučat. Prarodiče disponující velkým množstvím kulturního kapitálu však mají určitý vliv na svá vnoučata, která častěji volí střední školy s větším zaměřením na vědeckou dráhu. Je to dáno kulturně bohatším prostředím v rámci rodiny, které rozšiřuje dětem obzory.

Autoři Fatima a Shafique (2015) se zabývali vlivem sociálního kapitálu na psychicko-sociální zdraví, psychicko-sociální pohodu a fyzické zdraví univerzitních studentů. Studie je založena na primárních datech získaných průzkumem mezi studenty bakalářských programů všech fakult na Pákistánské univerzitě¹¹. Cílem práce bylo zjistit, zda sociální kapitál ovlivňuje různé dimenze zdraví univerzitních studentů, zda existuje vztah mezi akademickým výkonem studentů a všech ostatních proměnných

---

¹¹ Universtiy of Pakistan

studie a zda sociální kapitál zprostředkovává vztah mezi různými rozměry zdraví a akademickým výkonem studentů.

Při praktické části studie byla aplikována popisná statistika na všechny proměnné, k testování hypotéz autoři využili Spearmanův korelační koeficient, vícerozměrnou regresní analýzu a lineární regresi. První metoda poskytuje předběžné informace o vzájemném vztahu mezi šetřenými proměnnými, zda jsou jejich vzájemné vztahy neobvyklé. Za účelem zkoumání příčinných souvislostí vícerozměrné regrese byly prvky sociálního kapitálu (sociální podpora, okolní sociální kapitál, obecná sociální důvěra) použity jako nezávislé proměnné a prvky psychicko-sociálního zdraví (zdravotní stav, vnímaný stres), psychicko-sociální pohody (spokojenost s životem, subjektivní štěstí) a fyzické zdraví jako závislé proměnné. Zahrnut byl také věk a pohlaví. Výzkum prokázal větší pozitivní efekt sociálního kapitálu u žen na jejich zdraví a akademický výkon než u mužů, vyšší výkon je také patrný u studentů pocházejících z jiného města, než ve kterém studují.

Studie Andersena a Jægera (2014) rozšiřuje předchozí výzkumy analýzou, zda se efekt kulturního kapitálu na školní výsledky liší v jednotlivých školských prostředích charakterizovanými vysokým nebo nízkým akademickým výkonem¹². Testuje dvojí konkurenční vysvětlení rozdílů ve výnosech kulturního kapitálu ve školním prostředí: kulturní reprodukce (kulturní kapitál přináší vyšší výnosy v prostředí vysokého akademického výkonu než v prostředí nízkého akademického výkonu) a kulturní mobilita (kulturní kapitál přináší vyšší výnosy v prostředí nízkého akademického výkonu). Autoři analyzovali výsledky „Programu pro mezinárodní hodnocení žáků“ (tzv. PISA¹³ data) z roku 2000 ze tří zemí - Kanada, Německo a Švédsko. PISA ve velkém měřítku porovnává a poskytuje mezinárodně standardizovaná hodnocení o školních výsledcích patnáctiletých studentů, také zahrnuje proměnné zachycující různé aspekty kulturního kapitálu a socioekonomického zázemí (OECD, 2002). Použity byly víceúrovňové smíšené modely¹⁴ a identifikováno dvojí latentní školské prostředí v každé zemi charakterizované vysokým a nízkým akademickým výkonem a vysokou a nízkou odchylkou v školních výsledcích.

---

¹² High and low academic achievement

¹³ Program for International Student Assessment

¹⁴ Multilevel mixture models

V empirické analýze autoři použili víceúrovňové modelování k určení společných charakteristik školských prostředí, ve kterých studenti působí, a k určení efektu kulturního kapitálu na školní výsledky v každém prostředí. Autoři se zajímali o analyzování míry, do jaké se prostředí vysokého akademického výkonu a nízkého akademického výkonu liší s ohledem na skladbu kulturního kapitálu a socioekonomický status studenta (Andersen a Jæger, 2014).

Případová studie Ma (2014) je zaměřena na zámořské čínské studenty a nečínské zahraniční studenty univerzity v Taipei a zabývá se pojmy kulturní kapitál a město. Práce zkoumá způsoby, jakými sociální sítě formují volbu studijní destinace těchto dvou skupin studentů a jak je přizpůsobení jejich vzorů podle hostitelského prostředí a připojení k hostitelskému městu ovlivněno mezinárodní migrační sítí (případně jejím nedostatkem), ztělesněným kulturním kapitálem a odlišnými hostitelskými postoji budovanými tchaj-wanskou vládou. Ve výsledcích bylo zřejmé, že vztahy zahraničních studentů s místními obyvateli jsou často omezeny jejich omezenými jazykovými schopnostmi a kulturní znalostí hostitelské společnosti a to jim ztěžuje začlenění se do místní společnosti. Čínští studenti mají situaci usnadněnou díky jazykové vybavenosti, nicméně i oni se musí naučit místní kulturní vzorce.

Seferiadis a kol. (2015) se zabývali produkcí sociálního kapitálu jako rozvojovou strategií a jaké má tento přístup důsledky na mikroregionální úrovni. Byly také zkoumány listinné důkazy o vlivu sociálního kapitálu na zmírnění chudoby mezi místním obyvatelstvem. K výběru relevantní literatury byla použita metoda sněhové, která spočívá v prostudování několika publikací a prostudování citovaných autorů. Z výběru často citovaných autorů je sestaven seznam pravděpodobně kvalitních autorů a jejich děl, ze kterých je následně čerpáno. Dále byla použita metoda zakotvené teorie¹⁵ (Strauss a Corbin, 1998), u níž je cílem rozklíčovat data pomocí daných postupů a přijít na to co data obsahují. Jde o induktivně odvozenou teorii, u které se nezačíná teorií, ale naopak se začíná ve zkoumané oblasti, z níž následně vyplynou významné body dané oblasti. Seferiadis a kol. (2015) došli k závěru, že sociální kapitál je komplexní koncept a jeho posilování nemusí nutně vést k pozitivním výsledkům. To má významný dopad na snahy o instrumentalizaci sociálního kapitálu pro zmírnění chudoby, protože různé

---

¹⁵ Grounded theory

kombinace složek sociálního kapitálu vedou k rozdílným výsledkům v závislosti na kontextu.

Kamphuis a kol. (2015) zkoumali význam kulturního kapitálu při výběru potravin. Systematický přezkum se snažil identifikovat stávající měřítka kulturního kapitálu, a to pomocí dotazníku pro změření vlivu kulturního kapitálu při výběru potravin, a také empiricky otestoval spojení socioekonomického postavení s kulturním kapitálem a výběrem potravin a spojení pouze kulturního kapitálu s výběrem potravin.

2. Identifikace teritoriálního kapitálu regionu Hranicko

Tato část práce podrobně rozebírá a hodnotí kapitál, který se v daném území nachází. Po stručném představení území, jeho jednotících a specifických prvků je pozornost věnována geografické a přírodní charakteristice území, infrastruktuře či socioekonomickým prvkům. Zpracovány jsou potenciální rozvojové plochy ve sledovaném území.

2.1 Stručný úvod do území a jeho jednotící či specifické prvky

Spádová oblast Hranicka má mnohem delší historii než je období posledních několika let. Nejstarší nálezy o dlouhodobém osídlení regionu pravěkým člověkem se datují do období paleolitu (250 000 – 400 000 př. n. l.), kdy Moravskou branou vedla tzv. „Mamutí stezka“. V okolí Horních a Dolních Těšic byly nalezeny pozůstatky z mladší doby kamenné (5. až 3. tisíciletí). Na území jsou také doloženy i další kultury, včetně osídlení Slované (kolem 8. století). Již od 11. století se začalo území regionu hustě osidlovat a jeho centrem se stala osada Hranice. Koncem 13. století byly Hranice povýšeny na město a v období rozdrobených venkovských panských sídel měly význam především jako obchodní centrum a sídlo cechů, z těch, které sdružovaly řemeslníky a tovaryše i z okolních obcí jmenujme např. cech mlynářský a soukenický.

Co se týče správního členění, tak soudržnost Hranicka můžeme sledovat již od zřízení okresního hejtmánství v polovině 19. století, které ve formě politických resp. správních okresů existovalo až do reformy v roce 1961. Hranický okres zahrnoval kromě Býškovic, Horního Újezdu, Provodovic a Všechovic všech 31 obcí dnešního SO ORP Hranice.

Vymezené území má statut obce s rozšířenou působností. Území se dá charakterizovat jako převážně jednotné, s tím, že se téměř v každé oblasti dá nalézt určitá výjimka či odlišnost. To v žádném případě není hodnoceno jako nedostatek, ale naopak jako přednost daného území. Z pohledu vodstva je osou a hlavní řekou určující ráz území Bečva. Přesto zhruba 20 % srážek z daného území odtéká do povodí Odry a tím na opačnou stranu Evropy, jelikož severovýchodním okrajem popisovaného území prochází hranice evropského rozvodí mezi Baltským a Černým mořem (Voženílek a kol., 2008).

ÚZEMNÍ PŮSOBNOST MAS HRANICKO z. s.

Obr. 1: Mapa obcí a místních částí SO ORP Hranice (Zdroj: MAS Hranicko)

Krajinný ráz území je zajímavě vyvážený. Severní a jižní část regionu tvoří kopcovitý, vrchovinný a místy až hornatý reliéf (oblast Potštátska, okolí Partutovic a Jindřichova

s nadmořskou výškou kolem 500 m n. m.), zatímco páteř území představuje říční údolí Bečvy probíhající celým územím společně s Moravskou bránou, kde nadmořská výška nepřesahuje 200 m n. m. Převažuje zemědělská půda s nemalým podílem luk, pastvin a trvalých travních porostů, lesy jsou výrazně zastoupeny v okolí Teplíc nad Bečvou a v hornaté krajině na severozápadě území. Území je typické množstvím kamenných lomů, které jsou rozesety téměř po celém regionu. Okolí obcí Milotice nad Bečvou a Hustopeče nad Bečvou je významným ložiskem pro těžbu štěrkopísků. Dohromady tyto zdroje zásobují vytěženým materiálem (štěrkopísky, droby, břidlice a vápence) téměř celou severní a střední Moravu. Výskyt těžebních lomů je provázaný s výskytem přírodních vzácností. Za zmínku jednoznačně stojí unikátní aragonitové jeskyně v Teplících nad Bečvou, které jsou nejteplejšími jeskyněmi v republice a Hranická propast, jejíž konečná hloubka dosud nebyla zaměřena. Obě tyto přírodní zajímavosti geologicky náleží do oblasti Hranického krasu (ÚAP, 2012).

Obce se vyznačují zhuštěním zástavby do převážně obdélníkových půdorysů, pouze obce v hornatější části na severozápadě vznikaly vykácením lesů podél potoků a mají tak charakter úzkých i několikakilometrových vesnic tvořených jednou či dvěma souběžnými ulicemi, tzv. plužiny (obce Jindřichov či Střítež nad Ludinou). Rozložení osídlení vykazuje rovněž shodné prvky, území je tvořeno především malými vesničkami, z celkového počtu 31 obcí mají jen 3 obce více než 1 000 obyvatel. Specifikem regionu je město Hranice, které má jako centrum regionu téměř 19 000 obyvatel (Voženílek a kol., 2008).

Na Hranicku existuje tradice řemesel. Na konci feudálního období již byla rozvinuta síť cechů, koncem 18. století zde vznikaly manufaktury – keramika a textil v Hranicích, výroba skla v Boškově u Potštátu, na Potštátě výroba hedvábí, soukenické provozy v Rybářích u Drahotuše a v Jindřichově. Oblast je typická množstvím historických větrných a vodních mlýnů (zachovalé mlýny v Partutovicích, ve Skaličce, v Porubě u Hustopeč nad Bečvou, ve Stříteži nad Ludinou). V oblasti dnešního regionu působil cech mlynářský (Necid a Juračka, 1995).

V obcích regionu Hranicko se dosud uchovávají tradiční venkovské zvyky, jako je vodění medvěda, stavění máje, domácí venkovské zabíjačky apod. Nedílnou součástí života obcí jsou aktivity místních spolků a zájmových sdružení, které se mimo jiné

podílejí na rozvoji kulturního a společenského života na vesnicích. Patří mezi ně pořádání plesů a veselic, organizování tematických výstav (Velikonoce, advent, Vánoce, lidová řemesla), práce s dětmi, pořádání různých sportovních utkání, hasičských soutěží apod.

Tab. 1: Seznam obcí SO ORP Hranice

Název obce	Počet obyvatel k 31. 12. 2014	Celková výměra (ha)
Bělotín	1 860	3 339
Býškovice	386	599
Černotín	777	832
Hrabůvka	309	306
Hranice	18 494	4 977
Hustopeče nad Bečvou	1 716	2 391
Jindřichov	487	1 645
Klokočí	261	367
Malhotice	366	768
Milenov	415	623
Milotice nad Bečvou	306	455
Opatovice	819	797
Paršovice	395	1 357
Partutovice	503	1 008
Polom	255	824
Potštát	1 229	3 407
Provodovice	145	327
Radíkov	152	705
Rakov	404	498
Rouské	251	531
Skalička	581	414
Střítež nad Ludinou	811	1 483
Teplice nad Bečvou	378	376
Ústí	550	331
Všechovice	865	580
Zámrsky	244	801
Olšovec	502	831
Horní Těšice	156	322
Dolní Těšice	65	256
Horní Újezd	440	687
Špičky	302	703
celkem	34 424	32 540

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Sounáležitost obyvatel k regionu dotváří místní média, zejména noviny Hranický deník, který denně přináší 2 – 3 strany a týdně pak celé vydání se zpravodajstvím z Hranicka.

2.2 Charakteristika současného stavu území regionu

Region Hranicko leží ve východní části Olomouckého kraje (severovýchodní cíp okresu Přerov). Na severovýchodě sousedí s Moravskoslezským krajem, (okres Nový Jičín), na jihu a na jihovýchodě se Zlínským krajem (okresy Vsetín a Kroměříž). Území je situováno mimo úrodnou Hanou, v kopcovitě, místy hornaté krajině, s rozsáhlými lesními celky a mírně drsnějším podnebím. Na rozloze ORP Hranice, která činí 325,40 km², žije 34 622 obyvatel, čímž se řadí mezi největší mikroregiony České republiky. Hustota obyvatelstva je 106,4 obyv./km², což je méně než průměr Olomouckého kraje (121 obyv./km²). Centrem regionu je město Hranice, kde žije cca 54 % obyvatel. Pouze tři další obce mají více než 1 000 obyvatel, celkem 20 obcí má méně než 500 obyvatel. Nejmenší obci Dolní Těšice (65 obyvatel) se podařilo během šesti let téměř zdvojnásobit počet obyvatel a není již na chvostu velikosti obcí v celorepublikovém měřítku (ČSÚ, 2015).

Obr. 2: Mapa regionu Hranicko (Zdroj: regionhranicko.cz)

Území regionu leží v oblasti, kde Moravská brána tvoří hranici mezi Oderskými vrchy na západě a Podbeskydskou pahorkatinou na jihovýchodě. Ráz krajiny regionu se mění

od roviny v nivě řeky Bečvy v centrální části, přes mírně zvlněnou Podbeskydskou pahorkatinu v jihovýchodní části až po kopcovitou krajinu Oderských vrchů.

Region Hranicko leží v hydrologicky zajímavé oblasti, na nejnižší položeném úseku hlavního evropského rozvodí. Z území jsou vody odváděny do dvou moří, z asi 20 % území na severu stéká voda do přítoků řeky Odry a dále do Baltského moře, jižní část odvodňuje řeka Bečva, která ústí do Moravy a dále Dunají do Černého moře. Bečva je největší řekou regionu a tvoří jeho osu a na jejím soutoku s Ludinou a Veličkou leží centrum regionu – město Hranice (Voženílek a kol., 2008).

Územím vede hlavní silniční tah Olomouc – Ostrava, okolím obcí Milenov, Hrabůvka, Hranice, Olšovec, Střítež n. L. a Běloutín prochází úsek dálnice D1 Lipník nad Bečvou – Ostrava, který pokračuje až na hranice s Polskem. Území regionu je protknuto sítí silnic I., II. a III. třídy o celkové délce přibližně 280 km. Silnice I. třídy č. 35 ve směru na Valašské Meziříčí, č. 47 směrem na Lipník nad Bečvou a č. 48 směrem na Nový Jičín tvoří dopravní páteř území.

2.2.1 Geografická charakteristika

Hlavní dominantou, která vyplňuje velkou část sledovaného území, je Moravská brána – 65 km dlouhý a průměrně 8 km široký mělký úval vyplněný mořskými usazeninami. Mezi obcemi Hranice a Běloutín, se nachází prahová oblast, která tvoří rozhraní mezi Přerovskem a Ostravskem, Hornomoravským úvalem a Ostravskou pánví, Pobečvím a Poodřím, mezi Hanou a předpolím Slezska. Nadmořská výška Hranicka se pohybuje v rozpětí od 233 m. n. m. v místě, kde řeka Bečva opouští území mikroregionu, do 626 m. n. m. v jižní části Oderských vrchů, které spadají do pohoří Nízkého Jeseníku.

Vodstvo je z většiny tvořeno již zmíněnou řekou Bečvou a jejími přítoky. Ze severní části regionu se do Bečvy v Hranicích vlévají Velička a Ludina a v jižní části regionu na krátkém úseku protéká Juhyně, která ústí do řeky nedaleko Hustopeč nad Bečvou. Severovýchodním územím protéká Luha se svými přítoky, která se však vlévá do řeky Odry. Celý region je pak protkán menšími potoky, často bezejmennými.

Region Hranicko se nachází v mírné teplé podnebné oblasti, s průměrným ročním úhrnem srážek v rozmezí 700 – 800 mm. Klimaticky patří území do oblastí mírně

teplých (průměrné roční teploty mezi 7 – 8 °C) a mírně vlhkých s mírnou zimou. Pouze severní část má drsnější klima. Průměrná teplota se v regionu v lednu pohybuje od -2 do -3 °C, v červenci 17 – 18 °C.

Území regionu oplývá mnoha přírodními vzácnostmi, kterými jsou například Moravská brána, Hranický kras s Hranickou propastí a Zbrašovskými aragonitovými jeskyněmi, termální prameny, vzácné a staré stromy či celá společenství rostlin a chráněná území. Severní část regionu je tvořena náhorními plošinami, ze kterých stékají vodní toky a intenzivním zařezáváním vytváří hluboká, pod Potštátem i skalnatá, údolí. Horninově poměrně stejnorodá oblast je budovaná břidlicemi, drobami a místy slepenci. Maleník je tektonická kra budovaná kulmskými břidlicemi a drobami a ostrůvky devonských vápenců u Hranic. Jižní část území je tvořena jílovcí, břidlicemi, pískovci, slítnými horninami a mírně karbonátově vápnitými. Tyto horniny jsou pokryty různými druhy půd, štěrkopískovými náplavami řek a sprašovými hlínami.

Na území regionu Hranicko jsou zdroje nerostných surovin těžebně využívány. Těženy jsou cihlářské hlíny (Hranice), stavební kámen (droba u Nejdku a Hrabůvky), vápenc k výrobě cementu a hnojiv (Hranice, Černotín) a štěrkopísky (Hustopečsko). Pozůstatkem po hlubinné těžbě jsou důlní díla vymezená na povrchu jako tzv. „poddolovaná území“, která omezují stavební činnost z důvodu nebezpečí vzniku poklesů a propadlin (Voženílek a kol., 2008).

2.2.2 Přírodní prostředí

Území regionu leží v oblasti intenzivně zemědělsky využívané, se změněnou krajinnou strukturou. V regionu existují **územní systémy ekologické stability** (ÚSES) lokální, regionální a nadregionální úrovně. Procházejí a kříží se zde nadregionální koridory Jezernice – Hukvaldy, Chopyňský luh – Oderská niva a Kostelecké polesí. Také se zde nachází nadregionální biocentrum Jezernice, jejímž ekosystémem jsou suťové a roklinové lesy, lesní porosty se smrkem, bukem, javorem. V území se nachází pět regionálních biokoridorů s celkovou délkou 23,5 km (Ludina – Suchá Dora, Ludina – Kozí hřbet, Nad Emauzy – Vrchy, Polomské rybníky – U Špiček, U Zámrska). Biokoridory spojují regionální biocentra, kterých se na území nachází 13 o celkové výměře 390 ha (ÚAP, 2012). V území se nachází 7 lokalit NATURA 2000 (Bečva-Žebračka, Hranická propast, Hustopeče-Štěrkáč, Chopyňský mokřad, Nad

Kostelíčkem, Soudkova štola, Týn nad Bečvou) a 10 maloplošných chráněných území (NPR Hůrka u Hranic, PR Velká Kobylanka, PR Malá Kobylanka, PR Bukoveček, PR Dvorčák, PR Doubek, NPP Zbrašovské aragonitové jeskyně, PP Těšice, PP Nad Kostelíčkem, PP V Oboře), 7 památných stromů a 6 ptačích oblastí (Město Hranice, 2015).

Jedním z nejatraktivnějších **přírodních úkazů** jsou Zbrašovské aragonitové jeskyně, které vznikly tzv. teplicovým krasověním a byly objeveny v roce 1912. Jeskyně jsou výjimečné minerálem aragonitem na stěnách a stropech a výskytem fosilních gejzírových krápníků (stalagmitů). V nejhlubších místech jeskyně zvyšují vývěry uhličitých plynů průměrnou teplotu jeskyní na 15 až 24 °C, čímž se řadí mezi nejteplejší jeskyně v celé České republice (Správa jeskyní ČR, 2015).

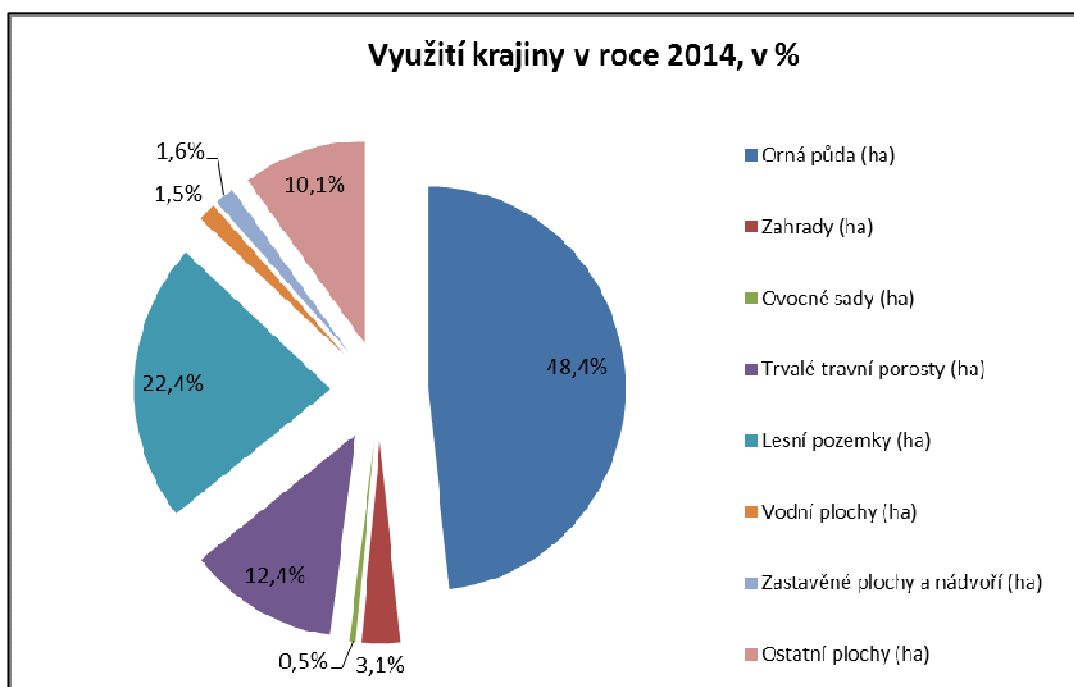
Hranická propast vznikla zřícením celé soustavy jeskyní, které vytvořila místní minerální voda a je nejhlubší propastí v České republice, možná i v Evropě a je nejhlubší sladkovodní jeskyní na Světě. Definitivní hloubka zatím nebyla změřena, poslední průzkum v roce 2012 posunul hloubku propasti i se suchou částí na 453,5 metru a celková odhadovaná hloubka je až 800 metrů (zatopená část měří 384 metrů) (Kobza, 2015).

Celý region získával postupně charakter zemědělské kulturní krajiny, tvořené mozaikou lesů, polí a luk, oddělených cestami, mezemi, alejemi a vodními toky. Na sledovaném území převládají **půdy** vznikající za výrazného přispění nadmořské výšky a bioklimatického vlivu. V hornatějších oblastech je nejrozšířenějším typem kambizem s nižším obsahem humusu a ve většině na ní rostou lesy. V zemědělsky využívaných krajinách Hranicka se plodiny pěstují v luvizemi nebo hnědozemí, která už se bohatostí na humus blíží černozemí, jež se nachází pouze v jihovýchodní části regionu. V okolí řeky Bečvy a u ústí s jejími přítoky převažují typické fluvizemě (nivní půdy). Jedná se o kvalitní půdy s příznivým obsahem humusu a často obohacené nebo zanesené naplaveninami při záplavách (Voženílek a kol., 2008).

Údaje z rejstříku ekonomických subjektů z hlediska rozvoje ekonomických aktivit vypovídají o renesanci myšlenky soukromého zemědělského hospodaření na Hranicku. Databáze obsahuje 584 soukromě hospodařících zemědělců. Druhou stranou mince je velká rozdrobenost, neboť průměrně na jednoho zemědělce vychází něco málo přes

10 hektarů půdy. O zemědělském charakteru regionu vypovídá i poměr počtu obyvatel a zemědělského půdního fondu. Na jednoho obyvatele regionu připadá 0,64 ha zemědělské půdy a 0,48 ha orné půdy, což značí úbytek kolem jednoho procenta od roku 2008. Celorepublikový průměr je 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy, což je přibližně i evropský průměr a v Olomouckém kraji je to 0,44 resp. 0,32 ha na obyvatele. V území působí ovšem i řada velkých zemědělských podniků, které hospodaří na více než 1 000 ha (Záhoran a.s., Statky Potštát a.s., Hranicko a.s., Skalagro a.s., Luha Jindřichov a.s. a další).

Větší část orné půdy, která představuje 48,4 % využití krajiny v regionu, obhospodařují velké zemědělské podniky (celkem 10 650 ha), jež vznikly transformací bývalých zemědělských družstev. Výjimku tvoří farma Zdenka Váhaly v Hustopečích nad Bečvou, která obhospodařuje 792 ha. Zemědělské plochy jsou intenzivně obhospodařovány především jako orná půda, pastviny jsou zastoupeny jen výjimečně. Hlavními komoditami v oblasti rostlinné výroby jsou na Hranicku obiloviny, zejména pšenice a ječmen, významnými jsou také řepka olejná, cukrovka, brambory a mák. Řada zemědělských subjektů pěstuje travní porosty. V oblasti živočišné výroby jsou klíčovými zemědělskými aktivitami produkce mléka, chov skotu, prasat a drůbeže.

Obr. 3: Využití krajiny na Hranicku v roce 2014, v procentech (Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování)

Lesy tvoří přes 22 % rozlohy regionu a jsou soustředěny do větších celků, ale i do malých výměr. Více lesů je lokalizováno v severní části regionu, na úpatí Nízkého Jeseníku, v údolích řek a v náhorních plošinách. V jižní části se nacházejí spíše menší lesní celky. Největším souvislým lesním celkem jsou lesy na Maleníku. Oblast lesního hospodářského celku) pro lesy Hranicka se rozkládá na území čtyř přírodních oblastí: Nízký Jeseník, Hornomoravský úval, Kelečská pahorkatina, Podbeskydská pahorkatina. Pozitivním jevem byl přírůstek 10 ha nových lesů do roku 2008, čímž se alespoň mírně posílila krajinná územní stabilita.

Od téhož roku také přibylo 17 ha vodní plochy a 7 ha zastavěného území, neboť v posledních letech dochází k rozsáhlé výstavbě nových rodinných domů v celém regionu, často původně obyvatel Hranic v okolních obcích. Tento suburbanizační trend odpovídá celorepublikovému trendu. Lidé jsou ochotnější dojíždět do zaměstnání, neboť často disponují jedním nebo dvěma rodinnými vozy.

Změnami v zákonech, o katastrálních územích, přibylo 5 ha nové půdy regionu Hranicko, která se řadí do kategorie nezemědělská půda.

2.2.3 Obyvatelstvo

Sídelní struktura sledovaného území je tvořena městy Hranice, přirozeným spádovým centrem území, a Potštát, který byl městem vyhlášen v lednu roku 2007. Hustopeče nad Bečvou se staly městysem v listopadu roku 2006. Zbylých 28 sídel v regionu jsou obce. Ve městě Hranice v roce 2014 bydlelo méně než 54 % obyvatel regionu a toto číslo v posledních letech postupně klesá, v roce 2008 to bylo téměř o dvě procenta více. Přesto v Hranicích bydlí více než 18 tisíc lidí. Pouze 3 další obce mají více než 1 000 obyvatel: Běloutín, Hustopeče nad Bečvou a Potštát. Běloutín během let 2008 až 2014 přerostl v počtu obyvatel Hustopeče nad Bečvou a blíží se k počtu dvou tisíc, čímž si upevňuje druhou příčku mezi obcemi, co se počtu obyvatel týče. Celkem 20 obcí má do 500 obyvatel, nejmenší z nich jsou Dolní Těšice, kde bydlí 65 obyvatel.

Na vývoji počtu obyvatel se kromě hospodářské situace, projevující se stěhováním za prací (většinou do větších měst), podílel také politický a ekonomický vývoj země. Válečná období, kolonizační vlny, odsun Sudetských Němců, to vše v minulých stoletích mělo vliv na počet obyvatel na Hranicku. Ten po druhé světové válce mírně

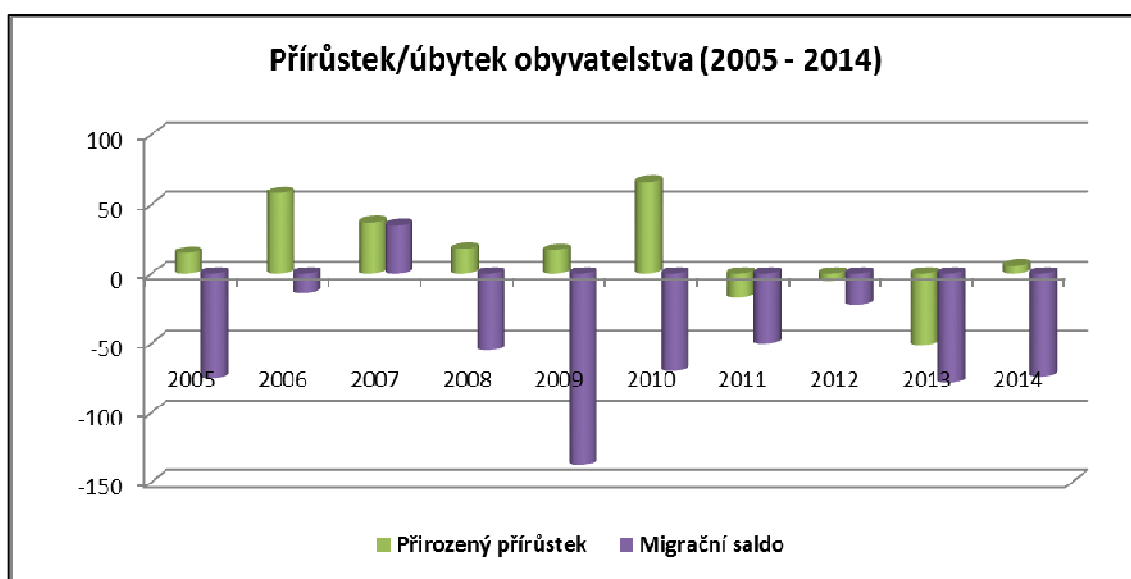

narůstal a od 90. let se ustálil s mírnou klesající tendencí nad hranicí 34,5 tisíce, která byla prolomena mezi lety 2012 a 2013, kdy se z regionu odstěhovalo 130 lidí. Klesající trend dokládají čísla z posledních 20 let, během nichž ubylo regionu 1 061 obyvatel, a to v období 1995 – 2014. Pokles odpovídá **vývoji počtu obyvatelstva** a demografické tendenci v Olomouckém kraji, překračuje však celorepublikový průměr. Je způsoben migrací obyvatel do míst s širší nabídkou práce, stárnutím populace nebo také nižší porodností, avšak ta se od roku 2006 začala opět zvyšovat. Kromě roku 2011, kdy se narodilo pouze 311 dětí, se počty narozených v regionu pohybují kolem 360. Hodnota přirozeného přírůstku za celý region v období 2008 – 2014 je +34, což vyjadřuje pozitivní bilanci narozených vůči zemřelým v regionu.

Je nutné zmínit, že v posledních dvou letech sledovaného období Hranicko zaznamenalo přirozený úbytek. Tento jev a migrační saldo, které je dlouhodobějšího charakteru, mohou za celkový pokles populace v regionu. Jednoznačně nejhorší rok z pohledu migrace byl rok 2009, kdy region opustilo 137 lidí, čemuž pravděpodobně přispělo propouštění v místních podnicích v období ekonomické krize. Při podrobnějším pohledu na jednotlivé obce příjemně překvapil přirozený přírůstek v řádu kolem dvou desítek v obcích Běloutín a Hustopeče nad Bečvou za období 2008 - 2014. V obci Běloutín byl velmi znatelný přirozený i migrační přírůstek počtu obyvatel (105) a v příštích pěti letech by obec mohla dosáhnout celkové počtu obyvatel přes dva tisíce. Na opačném konci “žebříčku“ přirozeného přírůstku se nachází obce Potštát a Střítež nad Ludinou, obě obce měly negativní bilanci kolem 20 resp. 25 obyvatel.

S migrací na tom bylo nejhůře město Hranice, kterému ubylo v sedmiletém období 835 obyvatel. Celkově však region opustilo „pouze“ 486 obyvatel, z čehož lze usuzovat, že 349 lidí se přestěhovalo z Hranic do obcí v regionu (*pozn. je třeba brát v úvahu, že obyvatelé se stěhovali i mimo region a naopak*). Výrazně negativní migrační bilanci měly i Hustopeče n. B. (-104 obyvatel). Tento úbytek obyvatel lze vysvětlit migrací lidí do větších měst za prací, setrváním studentů ve větších městech i po ukončení studia nebo naopak stěhováním občanů do ještě menších obcí regionu za klidnějším bydlením na venkově, čistším ovzduším či řidší dopravou. Příkladem menších obcí s kladnou bilancí přistěhovalých v posledních letech mohou být Černotín, Milotice nad Bečvou, Skalička či Teplice nad Bečvou. Do obce Skalička se přistěhovalo kolem čtyř desítek obyvatel a v následujících letech by jich mohlo být až dvojnásobné množství, jelikož

obec prodávala parcely pro rodinné domy za symbolické ceny, aby tím přilákala nové občany se zájmem o levný stavební pozemek. V oblasti migrace je také zajímavé porovnání stěhování obyvatel města Hranice se zbylými obcemi regionu: za období 2008 – 2014 připadá 15 přistěhovaných do Hranic na 20 přistěhovaných do ostatních obcí regionu, zatímco u vystěhovaných je to 20 z Hranic a 16 ze zbylých obcí. Při zvážení poměru 54 % obyvatel regionu žijících v Hranicích ku 46 % žijících v ostatních obcích regionu se potvrzuje trend vyrovnávání tohoto poměru.

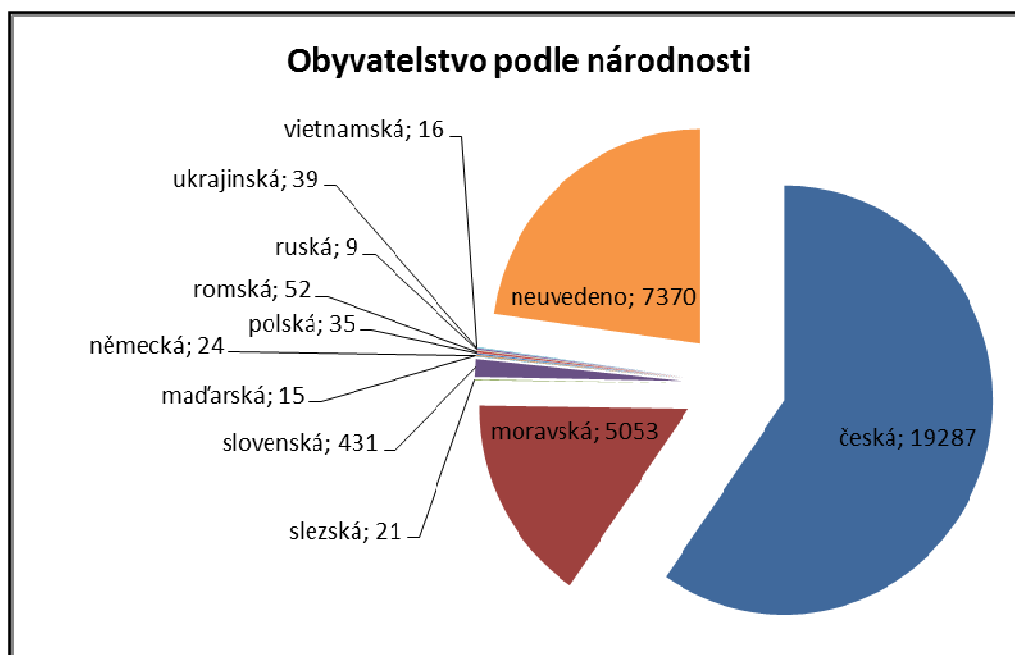

Obr. 4: Přírůstek/úbytek obyvatelstva v regionu v letech 2005 – 2014 (Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování)

Negativním signálem je **index stáří** (podíl obyvatel 64+ na 100 osob mladších 15 let), jehož hodnota 1,13 vyjadřuje, že na 100 dětí připadá 113 lidí v důchodovém věku. Byl zaznamenán výrazný nárůst této hodnoty od roku 2006 (100 dětí na 84 lidí v důchodovém věku), což značí velmi rychlé stárnutí populace. Koresponduje to s celorepublikovým vývojem a příčinu lze hledat v nízkém počtu narozených a v prodlužování délky života u mužů i u žen. Průměrné dožití obyvatelstva regionu se zvyšuje, přibližně o jeden rok za čtyři roky, v roce 2012 byl průměrný věk 40,75 let: u mužů 39,4 let a u žen 42,1 let. Tzv. „strom života“ roste do výšky a zužuje se, je to dáno pozdějšími úmrtími, růstem kategorie obyvatel ve věku 64 a více let, a naopak klesání počtu narozených, tedy pokles generace ve věku 0 – 15 let. Tento vývoj má dopad na ekonomiku, jak ukazuje **index ekonomického zatížení**. Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva (16 – 63 let) celkově ubývá a přibývá ekonomicky neaktivní obyvatelstvo (0 – 15 a 64+ let). Od roku 2008 do roku 2014 index stoupl o 0,06 na

1,47, což znamená, že 100 osob v ekonomicky aktivním věku je “zatíženo“ dalšími 47 osobami v ekonomicky neaktivním věku. Hodnota je velice podobná celorepublikovým i krajským hodnotám. Mezi obcemi jsou takové, ve kterých obyvatelstvo “mládne“ (Dolní Těšice, Klokočí, Provodovice či Špičky), populace naopak stárne v obcích Černotín, Horní Újezd nebo Rouské. Dolní Těšice 6 let zpátky ještě patřily mezi obce s nejvyšším indexem stáří, v roce 2011 je vystřídal Horní Újezd, kterému se index stáří více než zdvojnásobil od roku 2006. S indexem ekonomického zatížení se nejvíce potýkají obce Horní Újezd, Olšovec nebo Zámrsky, naopak v obcích Všechnovice nebo Špičky je index na nízkých hodnotách.

Z pohledu **národnostního složení** je patrné, že v regionu naprosto převládá česko-moravská národnost, kterou následuje skupina čtyř set příslušníků Slovenské republiky. Zbytek tvoří obyvatelé sousedních zemí nebo zemí na východ od České republiky. Statistika přesto může být zavádějící, protože přes 7 tisíc lidí nevedlo při sčítání lidí, domů a bytů svoji národnost.

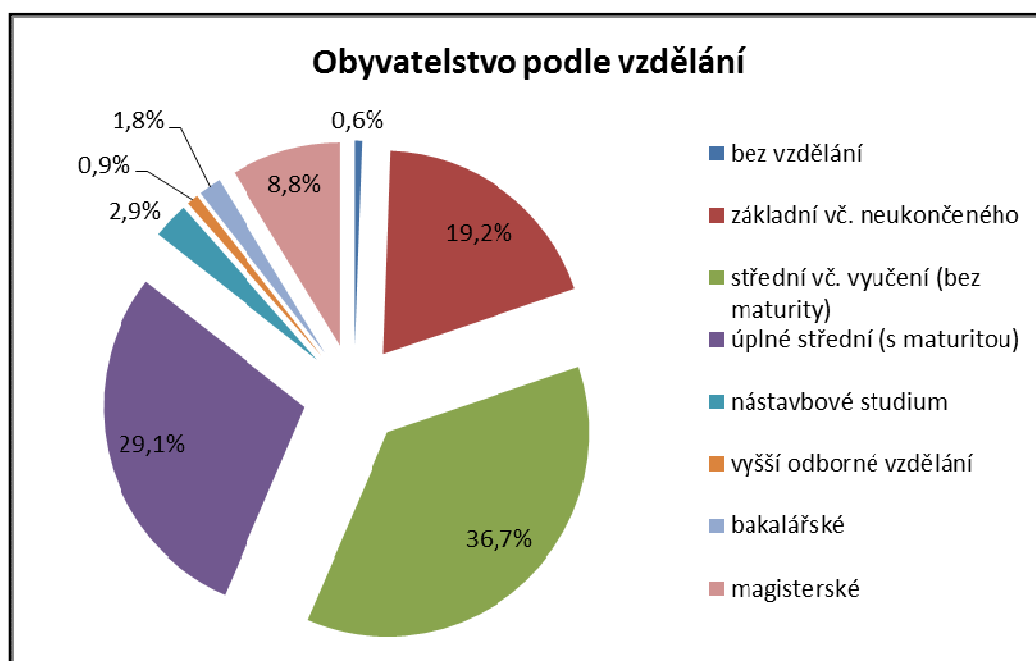

Obr. 5: Složení obyvatelstva regionu podle národnosti (Zdroj: SLDB 2011; vlastní zpracování)

Z pohledu **genderového rozložení** se obyvatelstvo na Hranicku vyrovnává. Ještě v roce 2006 byl poměr 51,16 % žen ku 48,84 % mužů, v roce 2012 to však bylo 51 % ku 49 %, to odpovídá i stavu v celém Olomouckém kraji a České republice jako celku. Nejznámější odůvodnění vyššího počtu žijících žen je obecně známý fakt, že je to dáno

ženskou genetikou. Nejvýrazněji převládá ženské pohlaví v obci Skalička, kde tomu tak bylo již v roce 2006, a v obci Dolní Těšice. Mužské pohlaví převažuje v Horním Újezdě a Radíkově, ne však tak výrazně jako ženské pohlaví ve dvou výše zmiňovaných obcích.

Vzdělanostní struktura obyvatelstva regionu Hranicko se neustále zkvalitňuje. Snižují se počty lidí bez vzdělání nebo pouze se základním vzděláním a zvyšuje se procento vysokoškolsky vzdělaných. Nejpočetnější kategorií jsou obyvatelé s výučním listem, které následují obyvatelé s maturitou a dohromady tyto dvě skupiny zastupují ¾ obyvatelstva regionu. V porovnání s Českou republikou je na tom region nepatrně lépe ve všech kategoriích, pouze lidí s výučním listem v něm žije o 8 % více. V porovnání s Olomouckým krajem má Hranicko vyšší procenta ve všech kategoriích, vypovídá to o menší vyrovnanosti vzdělanostních kategorií ve sledovaném území.

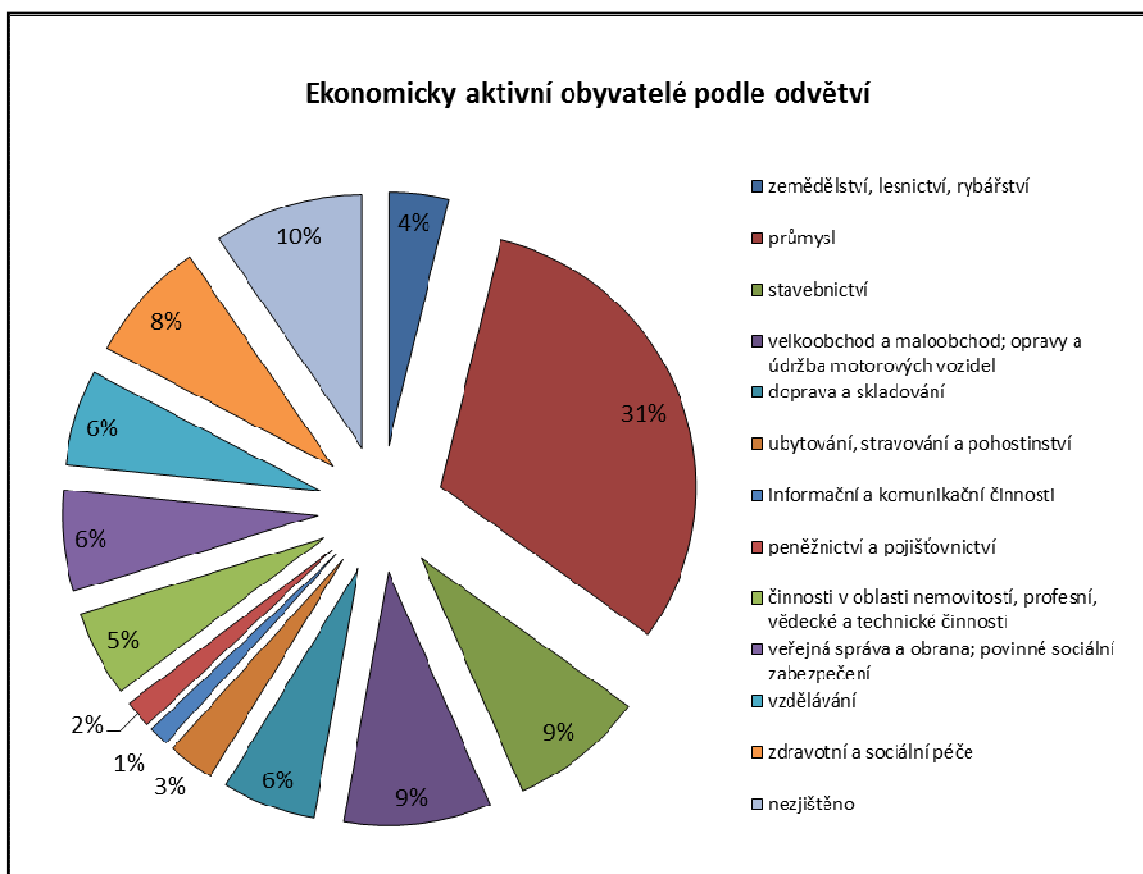

Obr. 6: Složení obyvatelstva regionu podle dosaženého vzdělání (Zdroj: SLDB 2011; vlastní zpracování)

2.2.4 Ekonomické prostředí

Od počátku druhého tisíciletí, kdy se provádělo sčítání lidu, domů a bytů, došlo během deseti let k výraznějším i méně výrazným změnám. Především znatelně ubylo zaměstnaného obyvatelstva, a to téměř o tři tisíce osob, i vlivem celkového úbytku obyvatel. Mezi odvětvími doznalo největších změn stavebnictví a zdravotní a sociální péče. U obou se počty zaměstnaných lidí snížily přibližně o třetinu celkových stavů.

Množství stavebních prací je silně závislé na konjunkturu ekonomiky, a proto se nelze divit nedostatku zakázek v době hospodářské recese. Během deseti let ubylo kolem 800 pracujících v této kategorii, přibližně stejné množství ubylo i v oblasti zdravotní a sociální péče, možná z důvodu rušení nebo slučování oddělení v hranické nemocnici. Za zmínku ještě stojí úbytek 615 pracovních míst v kategorii zemědělství, lesnictví, rybářství (na polovinu stavu z roku 2001). Důvody pro propouštění lidí v zemědělství mohou být mechanizace výroby, zabor orné půdy na výstavbu dálnice D1, rozšiřování těžby v místních lomech nebo zástavba orných půd halami, nákupními centry. Jedním z důvodů může také být současný vývoj ve stavbách rodinných domů ve venkovských oblastech a v krajních částech obcí, kde domy často vyrůstají na dřívějších orných půdách, které byly přeměny na stavební parcely.

Obr. 7: Ekonomicky aktivní obyvatelé na Hranicku podle odvětví ekonomické činnosti
(Zdroj: SLDB 2011; vlastní zpracování)

Počtem zaměstnaných vzrostla pouze tato odvětví: informační a komunikační činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti (+293). K rozvoji služeb a přechodu ke znalostní ekonomice dochází nejen v Hranicích, ale i v celé České republice. Tomu také odpovídá ztráta pracovních míst v průmyslu během

deseti let o několik stovek, ačkoliv procentuálně se na celkové regionální zaměstnanosti podílí větší měrou.

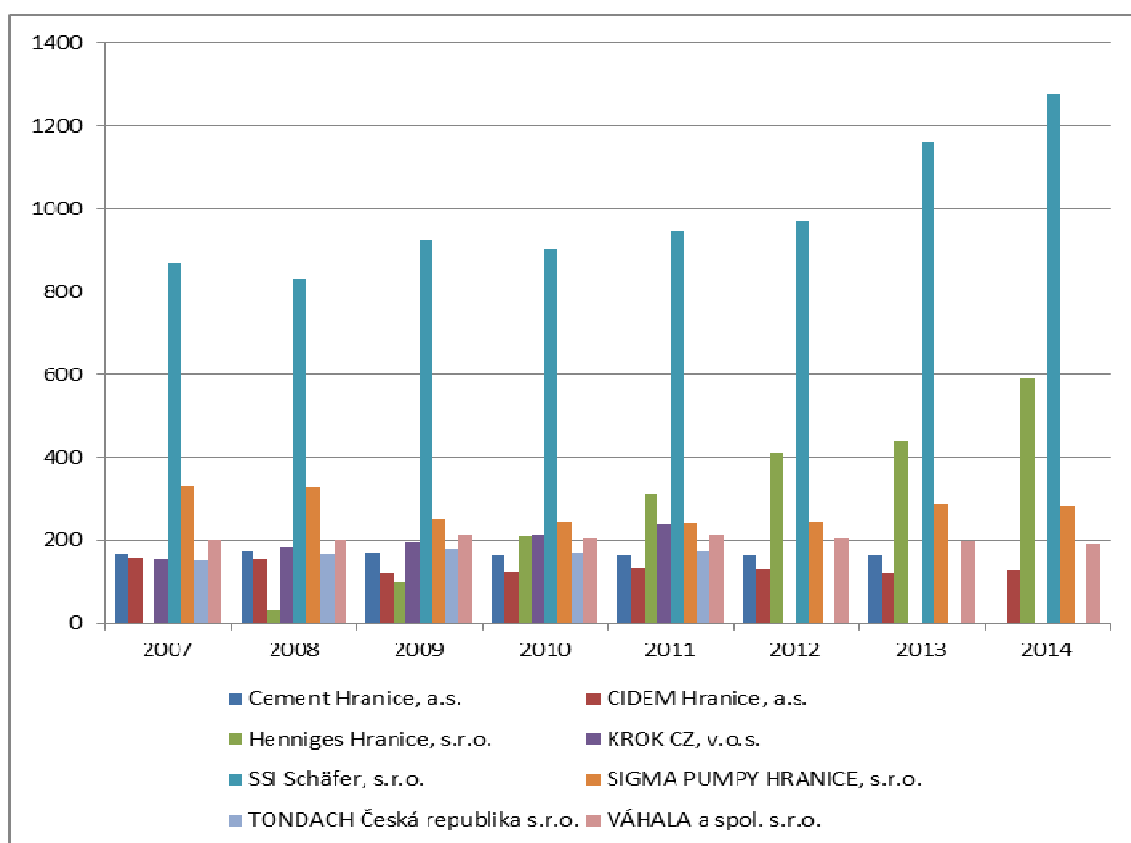
Z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 vyplývá, že téměř každý třetí obyvatel SO ORP Hranice v zaměstnaneckém poměru pracoval v jednom z průmyslových odvětví. Z čísla 14 612 to představovalo 4 428 osob. Průmysl se stavebnictvím dohromady dávali práci téměř 40 % všech zaměstnaných osob. Za zmínku stojí i 7,6 % všech zaměstnaných v oblasti zdravotní a sociální péče, kde lze důvod čísla hledat v hranické nemocnici, přilehlých lázních a mnoha soukromých ordinacích. Hranická nemocnice zůstává, mimo jiné, jedním z největších zaměstnavatelů v regionu s více než čtyřmi sty pracovníky. Přes šest procent zaměstnaných v oblasti veřejné správy a obrany je z velké části tvořeno vojáky z povolání na místním armádním útvaru, městským úřadem, státní policií a dalšími menšími úřady (úřad práce, stavební úřad apod.). Velké množství škol a školek, ležících kromě samotného města i v okolních obcích, se podílí šesti procenty na regionální zaměstnanosti.

Z pohledu odvětví velkoobchodu a maloobchodu hraje velkou roli v počtu zaměstnaných množství a velikost nákupních domů v Hranicích. Ve městě fungují dva hypermarkety, čtyři supermarkety a velké množství malých obchodů. Na ještě donedávna zemědělské ploše, mezi supermarketem a hypermarketem, vzniklo obchodní centrum, kde v současnosti sídlí dvanáct prodejen různého zaměření – elektronika, oblečení, sportovní vybavení a jiné. Součástí objektu je i rozsáhlé, minimálně využívané, parkoviště, u kterého začala nově fungovat ruční mycí linka pro automobily.

Hranice a jejich okolí posledních sto let těží ze zdejšího **průmyslu**, který představují podniky s dlouhou historií i ty s pozdějším datem založení. Hlavní průmyslová výroba je soustředěna ve východní a severovýchodní části města. Podél silnice a železnice se zde rozkládají výrobní a dobývací areály firem, které se podílely a stále podílí na celkovém rozvoji města – Sigma Pumpy Hranice, Tondach Česká republika nebo Cement Hranice. V současnosti je však největším tahounem celého hranického průmyslu firma SSI Schäfer. Všechny větší firmy jsou pak tahouny těch menších ve městě a jeho okolí. Sigma a Schäfer spolupracují s většinou místních strojírenských firem. Cement je zase základní složkou pro výrobu cementotřískových desek

a stavebních prvků, které produkuje firma Cidem. Propojení s velkými firmami existuje v rámci celého regionu.

Ze zisků, vygenerovaných místními průmyslovými podniky, profitují také místní sportovní kluby. Bez finanční pomoci by nemohl fungovat například extraligový tým házené TJ Cement Hranice nebo fotbalový tým SK Sigma Hranice. Tondach zase zaštiťuje jak hokejový tým nesoucí firemní jméno, tak tenisový klub. Tyto firmy a celá řada níže v kapitole jmenovaných podniků pomáhá s financováním sportovních odvětví.

Obr. 8: Vývoj počtu zaměstnanců ve vybraných podnicích na Hranicku v letech 2007 – 2014¹⁶ (Zdroj: Výroční zprávy podniků; vlastní zpracování)

Nejvýznamnější průmyslová odvětví a jejich zástupci

Na území Hranicka výrazně dominují dvě průmyslová odvětví. Prvním z nich je *strojírenský průmysl*. V této výrobní oblasti podnikají dva velké a významné podniky, a to Sigma Pumpy Hranice a SSI Schäfer. Z grafu je zcela zřejmé, jak dominantní

¹⁶ Některé z podniků nezveřejnily výroční zprávy z posledních let ani neposkytly

v počtu zaměstnanců je firma SSI Schäfer. Na strojírenství se orientují i menší firmy, mezi které patří např. BBA Hranice, DAKR, Tigemma či ZAPE.

Druhé neméně významné odvětví se orientuje na *průmysl stavebních hmot*, který zastupují také dva nadregionálně působící a rozlohou velké podniky – Cement Hranice a Tondach Česká republika. Nezanedbatelný je jejich sousedící Cidem Hranice se svou nejsilnější výrobní divizí Cetris. Pod toto průmyslové odvětví spadají také firmy Cidemat Hranice (součást holdingu CIDEM), Presbeton Drahotuše nebo Velox – Werk.

Podnik Váhala a spol. je výrobcem potravinářských výrobků, zejména masných a lahůdkových. Spolu s pekárnou Wellart zastupují *potravinářský a tabákový průmysl* na Hranicku. Posledních několik let přejímá úlohu významného nadregionálního zaměstnavatele společnost Henniges Hranice, která zastupuje oblast *výrobu plastových výrobků* a spolu s firmou SSI Schäfer zaznamenává posledních pět nejdynamičtější růst v počtech zaměstnanců (Václavík, 2013).

Dotazované podnikatelské subjekty vyhodnotili jako tři faktory ovlivňující podnikatelské prostředí, se kterými jsou nejvíce spokojeni: dodavatelsko-odběratelské vztahy, dostupnost přírodních a materiálních zdrojů, produktivita a pracovitost zaměstnanců. Naopak jako tři faktory, se kterými jsou nespokojeni, označily: zákonná omezení v oboru podnikání, míra zdanění, cena energií. Podniky se nejvíce rozcházel v hodnocení těchto omezujících faktorů: cena práce, domácí konkurence, rozvinutost místních podnikatelských sítí, které označily hranické podniky za omezující, naopak podniky s provozovny v ostatních obcích je označily za korektní.

2.2.5 Trh práce a jeho vybrané ukazatele

Dříve než do České republiky dorazila hospodářská recese, dařilo se udržovat míru nezaměstnanosti na nízké úrovni a podniky prosperovaly. Hranický region se držel na relativně dobrých hodnotách díky pracovním místům v průmyslové zóně na výrobu televizorů, do které se sjížděli lidé i z okolních regionů. Ve své práci o trhu práce a jeho ukazatelích na Hranicku v letech 2007 - 2011 píše Václavík (2013), kapitola je dopracována podle nejaktuálnějších dat.

Z počátku **roku 2007** nic nenaznačovalo podnikům, že by měl přijít propad ekonomiky. Zejména stavební a strojařské firmy na Hranicku a Přerovsku proto poptávaly nové

zaměstnance. Ukázal se však nedostatek kvalifikovaných žadatelů o práci. Dobrým příkladem se stal hranický SSI Schäfer, který při nábořech neúspěšně poptával 140 pracovníků z řad zámečníků, lakýrníků či obráběčů (Poláková-Uvírova, 2008). Během prvních zimních měsíců **v roce 2008** se zdálo, že vzestupný trend míry nezaměstnanosti značí pouze výsledek nedostatku sezónních prací, jak tomu bývá každým rokem. Hranicko v tomto roce dosahovalo nejnižší nezaměstnanosti v rámci okresu Přerov hodnotou 7,2 %. Za tímto číslem stojí fakt, že nedošlo na předpovídané propouštění ve firmě Multidisplay (bývalé LG. Philips Displays). Během půl roku se však situace změnila a firma upustila od původního záměru nabrat dvojnásobný počet lidí, polovina zaměstnanců byla propuštěna (Pjentak, 2008).

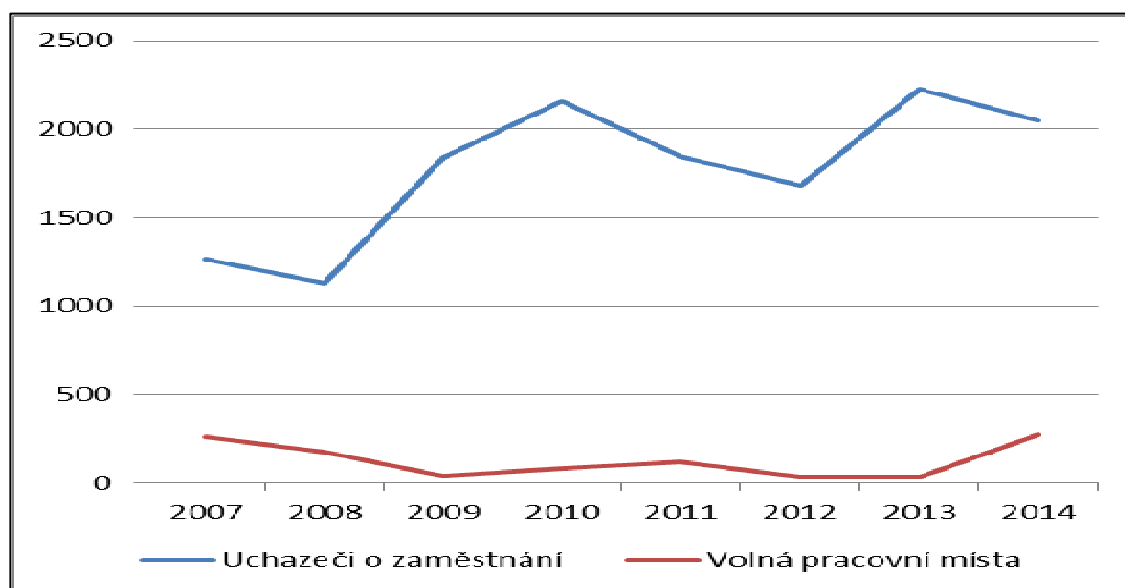
Začátek **roku 2009** podle údajů Úřadu práce stále nenavědčoval výrazné zhoršování situace na trhu práce. Některé firmy reagovaly na snížení poptávky po výrobcích tím, že nechaly část zaměstnanců doma za podíl z platu. Hromadná propouštění se zatím nekonala. Podniky čekaly a doufaly ve zlepšení hospodářské situace, protože se jim nechtělo propouštět nově nabrané kvalifikované pracovníky, které složitě sháněly ještě několik měsíců zpět (Kapková, 2009).

Rok 2010 byl pro Hranicko zlomový. Se zastavením výroby obrazovek a LCD monitorů výrazně stoupla nezaměstnanost, avšak ostatní větší podniky propouštěly jen nepatrně. S ukončením období sezónních prací v zemědělství a stavebnictví, došlo ke zhoršení situace. V prosinci roku 2010 nezaměstnanost v SO ORP Hranice vyšplhala až na 14 %. Dělo se tak v reakci na plánovanou změnu zákona, která snížila podporu v nezaměstnanosti od 1. 1. 2011. Během prosince tak přibylo 634 nových uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce v Hranicích a výrazně se zvýšil celkový počet lidí bez práce na téměř dva a půl tisíce. Naději dával CTP Park, ve kterém se po zkrachování firmy Multidisplay usídlily firmy nové a postupně přijímaly nové pracovníky. **V roce 2011** již některé podniky na Hranicku přijímaly nové zaměstnance, ale jiné naopak ještě propouštěly. Za celkový pokles míry nezaměstnanosti mohlo také nabírání lidí pro sezónní práce (Zeman, 2011). Podle dat ČSÚ se ekonomika začala vracet do předkrizových let.

V roce 2012 se nezaměstnanost stále držela na vysokých hodnotách, výjimkou bylo letní období brigád a sezónních prací. Největší zájem v po krizovém období bylo

o dělnické pozice ve strojírenství, řidiče, obchodní zástupce, techniky a pomocné pracovníky. Častým jevem bylo přijímání zaměstnanců pouze na dohodu o provedení práce z důvodů nejistoty o dostatek práce. Zatímco na Hranicku již od roku 2011 pozvolna klesalo procento nezaměstnaných, krajský a celorepublikový trend byl zcela opačný. V roce 2013 už ale míra nezaměstnanosti klesala i na krajské a celorepublikové úrovni a do roku 2014 byl zaznamenán velmi výrazný pokles hodnot. Růst počtu zaměstnaných osob byl mj. zapříčiněn přijímáním zaměstnanců v zemědělství, stavebnictví, lesnictví a turistickém sektoru. Na Hranicku k nízké míře nezaměstnanosti pomáhá rozšiřování výroby a provozu firem sídlících v CTP Parku (areál po L.G. Philips Displays), rozsáhlé náborů v SSI Schäfer atd. K červnu 2015 činil podíl nezaměstnaných osob 5,7 %, čímž se ORP Hranice řadila na 6. místo z celkových 22 ORP Olomouckého kraje (ČSÚ, 2015).

Uchazeči o práci a volná pracovní místa

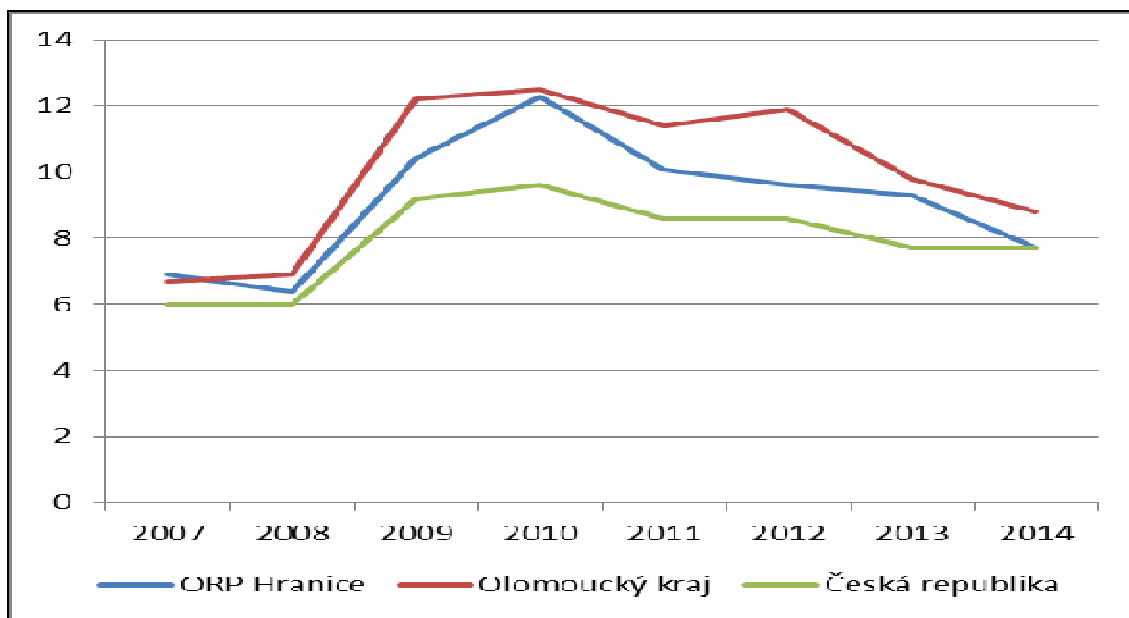
Obr. 9: Uchazeči o práci a volná pracovní místa v ORP Hranice mezi lety 2007 – 2014¹⁷ (Zdroj: MPSV; vlastní zpracování)

¹⁷ Pozn. Data o volných pracovních místech v letech 2012 a 2013 nejsou přesná, je to pouze kvalifikovaný odhad ředitel Úřadu práce v Hranicích, neboť data za tyto roky nejsou dostupná ze strany ÚP ČR. Také metodika pro určení nezaměstnanosti se v roce 2013 měnila a proto růst počtu uchazečů (podle staré metodiky by počet klesal).

V letech 2007 a 2008 měly oba sledované ukazatele klesající tendenci. Volných pracovních míst ubývalo až do roku 2009. Poté křivka o několik desítek míst ročně pozvolna stoupala, ale roky 2012 a 2013 byly opět v počtu volných pracovních míst slabší. Křivka počtu uchazečů o zaměstnání s příchodem krizových let rostla a v roce 2010 se její hodnota zastavila na téměř dvojnásobku hodnoty z roku 2008. Z celkového počtu kolem patnácti tisíc ekonomicky aktivních obyvatel na Hranicku se přes dva tisíce ucházelo o zaměstnání. Následující rok se křivky k sobě opět začaly přibližovat. V roce 2013 došlo ke změně metodiky počtu dosažitelných uchazečů, a proto lze pozorovat strmý růst, nicméně další rok už se křivky k sobě opět přibližují. Významný je strmý růst počtu volných míst v roce 2014.

Míra nezaměstnanosti

V grafu, znázorňující míru nezaměstnanosti ve sledovaných letech, je zřejmé krizové období, neboť křivka začala stoupat v půli roku 2008. Její růst pokračoval do konce roku 2010, kdy se křivka zastavila nad hranicí dvanácti procent. Pravidelné výkyvy nastaly v letních měsících, tedy v období sezónních prací. Průběh roku 2011 přinesl snížení ukazatele o více než dvě procenta.

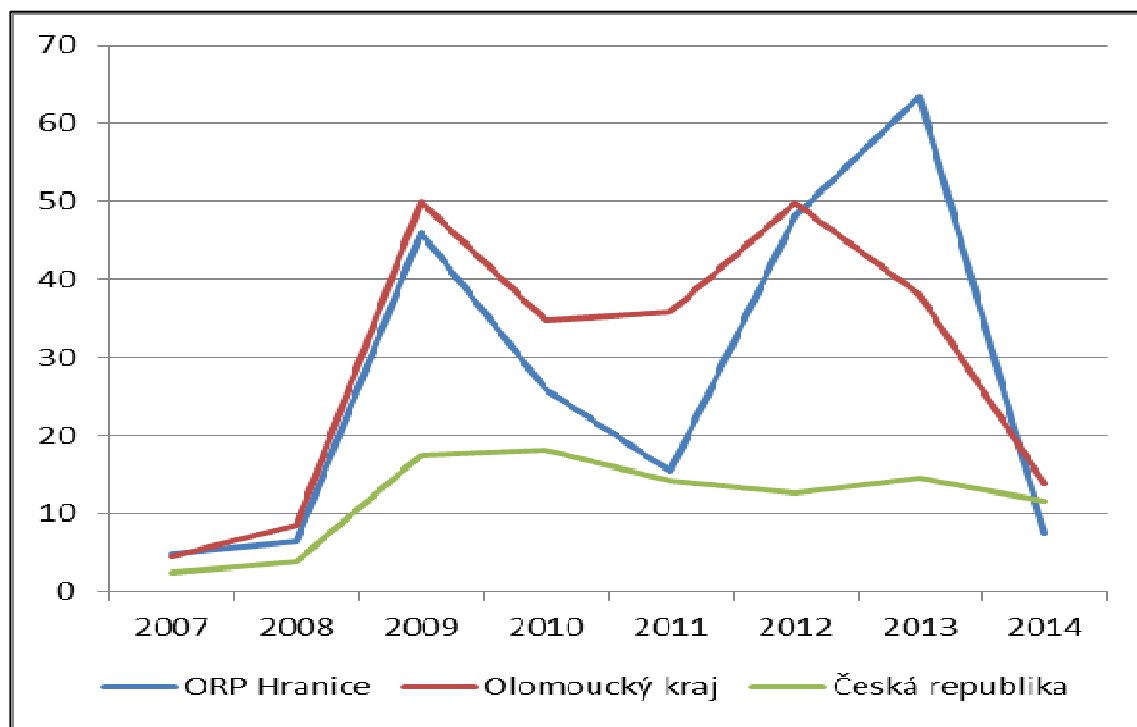

Obr. 10: Míra nezaměstnanosti v ORP Hranice, Olomouckém kraji a České republice mezi lety 2007 – 2014 (Zdroj: MPSV; vlastní zpracování)

V porovnání s Olomouckým krajem a Českou republikou se zkoumaný region poslední čtyři sledované roky pohyboval s mírou nezaměstnanosti na hodnotách, které byly lepší než v kraji celkově, po celé období se však nepodařilo ukazatel stlačit na

celorepublikové hodnoty. K tomu došlo až na konci roku 2014, kdy dosahoval region Hranicko rekordně nízkých hodnot a pokles pokračoval, až se v roce 2015 dostala míra nezaměstnanosti pod hranici šesti procent, tedy níže než před začátkem hospodářské krize.

Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo

Obr. 11: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v ORP Hranice, Olomouckém kraji a České republice mezi lety 2007 – 2014 (Zdroj: MPSV; vlastní zpracování)

Křivky hodnot počtů uchazečů na jedno volné pracovní místo se v grafickém vyjádření podobají křivkám míry nezaměstnanosti. V letech 2008 - 2009 strmě vzhůru vystoupaly počty uchazečů na Hranicku a v Olomouckém kraji na několikanásobek roku předchozího. V celorepublikovém měřítku hodnota rostla volněji, avšak až do roku 2010, naproti tomu ve zbylých sledovaných územích se situace razantněji měnila již od přelomu let 2008 a 2009. Největší rozdíly ve vývoji počtu uchazečů ukazují křivky v období let 2010 - 2011. Mnoho lidí bez práce a málo volných míst, takový stav nadále přetrvával v Olomouckém kraji do roku 2012, v ORP Hranice až do roku 2013. Do konce roku následujícího číslo kleslo z 64 na 7 v rámci Hranicka, v Olomouckém kraji panovala dvojnásobná hodnota. V celém Česku klesala hodnota pomaleji a v roce 2011 se pohybovala kolem hranice čtrnácti žadatelů a nadále zůstala stabilněji nad hranicí čísla 10.

Pracovní příležitosti v obci vnímají občané Hranic jako dostačující, občané ostatních obcí regionu s nimi nejsou spokojeni. Za celý region považuje pouze 2 % respondentů výbornou možnost pracovních příležitostí, naopak 22 % vnímá nedostatečné množství pracovních příležitostí. S příležitostmi pro podnikání v obci je stav téměř totožný, kdy jsou čtyři procenta spokojena, a 18 % zastává názor, že je nedostatek podnikatelských příležitostí.

2.2.6 Doprava

Dopravní infrastruktura

Správní obvod ORP Hranice se nachází v ústí Moravské brány, dopravně exponované lokalitě, propojující údolí řeky Bečvy s povodím Odry, kterou již odpradávná procházela významná obchodní trasa vedoucí ze severu Evropy na jih. I současné dopravní sítě tuto trasu kopírují a proto byla tato oblast zařazena také do prioritní evropské sítě panevropských multimodálních koridorů jako jedna z větví VI. koridoru (Gdaňsk – Katowice – Žilina / Wien / Bratislava). Bouřlivý rozvoj dopravních sítí také ale znamená, že do poměrně úzkého údolí Moravské brány bude soustředěno hned několik významných liniových staveb. Ty se negativně projeví na možnosti volně žijících živočichů migrovat přes tyto bariéry (Voženílek a kol., 2008).

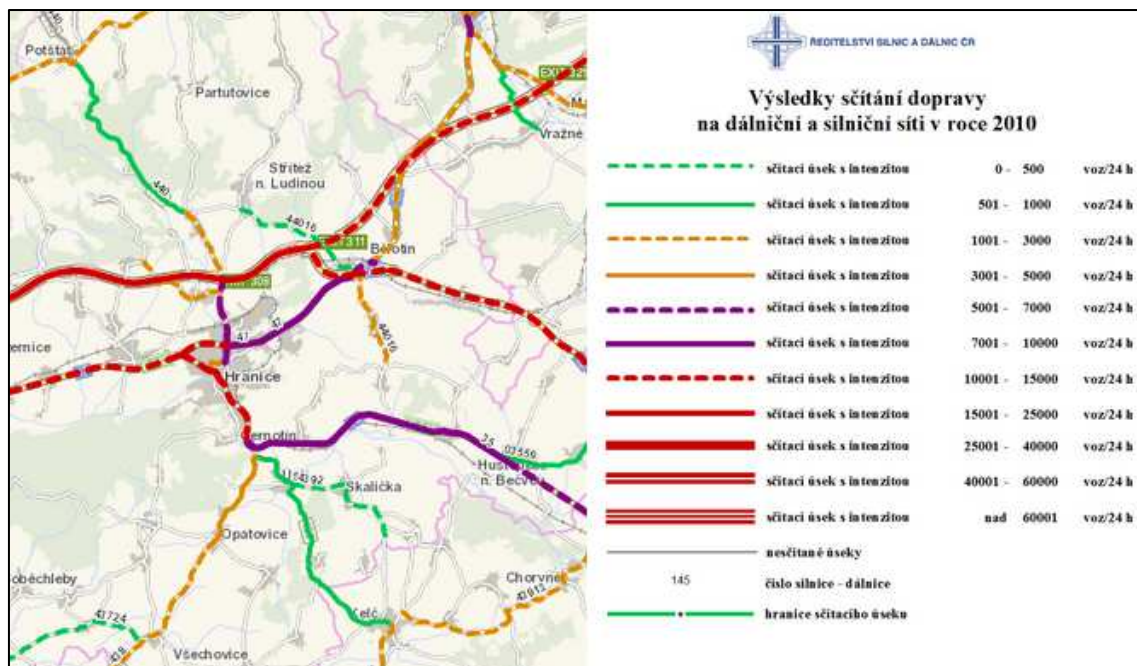
Silniční doprava

V roce 2010 byla dokončena výstavba dálnice D1, která má své majoritní postavení ve spojení Ostravy s jižní částí republiky, oblast je tak napojena na dálniční síť celé ČR. Rychlostní silnice R48 bude budována ve stopě stávající silnice I/48, která ač čtyřproudová, nesplňuje již požadované parametry. Zejména jde o nedostatečnou šířku vozovky (pouze 16 m), díky čemuž není vybudován střední dělicí pruh a dostatečné odstavné pruhy, na křižovatkách chybí přípojovací a odbočovací pruhy a nedostatečnou vzdálenost mezi jednotlivými křižovatkami. Na silnici R48 výhledově naváže u Palačova novostavba silnice I/35 směrem k Valašskému Meziříčí, která bude provedena formou čtyřpruhu v kategorii S24,5/120. Všechny zmíněné stavby měly být dokončeny do roku 2015, avšak nezačalo se ještě s žádnou.

Region pokrývá celá síť silnic I. a II. třídy, které dostatečně pokrývají celý správní obvod (ÚAP, 2012):

- I/35 Hranice – Hustopeče n/B (– Valašské Meziříčí)
- I/47 (Lipník n/B –) Slavíč – Hranice – Běloutín (– Odry – Ostrava)
- I/48 Běloutín – Polom (– N. Jičín)
- II/438 Teplice n/B – Býškovice (– Bystřice p/H)
- II/439 Teplice n/B – Horní Těšice (– Kelč)
- II/440 Hranice – Potštát (– Rýmařov)
- II/441 (Odry –) Lipná – Potštát – Boškov (– Velký Újezd).

Dokončením dálnice D1 bylo odlehčeno městu Hranice a jeho místní části Slavíč od nadměrné tranzitní dopravy po silnici I/47. Obdobně se výrazně dopravně odlehčilo obci Běloutín díky vybudovanému obchvatu a propojení dálnice D1, v západní části obce je však doprava stále intenzivní z důvodu propojování I/47, I/48 a D1. Z výsledků sčítání dopravy z roku 2012 vyplynulo, že po dálnici D1 na úseku Lipník nad Bečvou – Hranice projede denně 26 tisíc automobilů a na úseku silnice R48 kolem vedoucí Běloutínem necelých 10 tisíc (České dálnice, 2012).

Obr. 12: Intenzita dopravy na Hranicku v roce 2010 (Zdroj: Sčítání dopravy 2010)

Permanentně je velká zátěž kladena na silnici I/35 z Hranic jižním směrem podél Bečvy na Hustopeče n/B a Valašské Meziříčí. Jak lze vidět na obrázku č. 6 (z roku 2010), na území města Hranice po této komunikaci projede denně mezi 10 a 15 tisíci vozidel, až po Hustopeče se denní číslo počtu vozidel pohybuje mezi 7 a 10 tisíci. Tuto cestu by

měla v budoucnu nahradit východněji položená nově budovaná silnice I/35 Palačov – Lešná navazující na plánovanou rychlostní silnici R48 v úseku Bělotín – Rybí. Mezi 3 a 5 tisíci vozidel denně projede Opatovicemi a mezi 1 a 3 tisíci obcemi Potštát, Olšovec, Hrabůvka, Velká nebo Vsechovice. Intenzivní dopravou trpí také třída 1. Máje v centru města Hranice, kudy denně projede 7 až 10 tisíc vozidel (Sčítání dopravy, 2010).

Dopravní obslužnost v autobusové dopravě je organizována v rámci IDSOK. Majoritním dopravcem je Veolia Transport (bývalý Connex Střední Morava). Městskou hromadnou dopravu pro město Hranice a jeho místní části zajišťuje ČSAD Frýdek-Místek.

Cyklistická doprava

Vzhledem k prostorovému rozložení Hranic do mnoha místních částí je vhodné podporovat cyklistiku jako silný nástroj pro omezení využívání individuální automobilové dopravy na krátké cesty (cca do 5 km). Nepříliš členitý terén Moravské brány a trasa údolím podél Bečvy dávají v některých směrech příhodné podmínky pro rozvoj sítě cyklostezek. V návaznosti na trasy mezi okolními obcemi by měla být vybudována souvislá síť také v intravilánu Hranic, aby pokryla nejpoužívanější trasy spojující oblasti zdrojů a cílů dopravy (nejčastěji tedy z oblastí určených pro bydlení do míst zaměstnání a volnočasových aktivit). Na silnicích s nízkou intenzitou dopravy (do 3000 – 4000 vozidel / 24 hod) lze využít k vedení cyklostezky stávající silnici nižší třídy, v intravilánu obcí nejlépe s doplněním vhodného vodorovného dopravního značení. Dalším nezbytným předpokladem pro rozvoj cyklistiky je zajistit v místech cílů cest možnost bezpečného uložení jízdního kola. Vedle úprav již stávajících objektů je třeba počítat s možností uložení jízdních kol také u všech připravovaných projektů ať už průmyslových tak zejména také v případě výstavby nových komerčních objektů (např. supermarkety a podobná obchodní a zábavní centra) (ÚAP, 2012).

Nadregionální význam má v případě Hranicka „Cyklostezka Bečva“ vedoucí po levém břehu řeky Bečvy z obce Horní Bečva přes Valašské Meziříčí do Hranic a dále přes Přerov až do Tovačova. V nedávných letech byly dobudovány významné úseky ze Skaličky až do Hustopeč nad Bečvou a úsek od Rybářů (místní část Hranic) k Týnu nad Bečvou. V současné době se pracuje na možnosti dodělení úseku mezi Skaličkou

a Ústím, kde vede cyklostezka po polní cestě a na vytvoření bezpečného průjezdu pro cyklisty z Ústí přes kolonádu v Teplicích nad Bečvou s napojením v Hranicích. Na tuto páteřní trasu by měla navázat síť infrastruktury ve městě Hranice, a na kterou by pak dále vyústily cyklostezky vedoucí do okolních sídel, která mají vhodnou konfiguraci terénu – Drahotuše, Klokočí, Milenov, Slavíč, Hrabůvka, Olšovec, Střítež nad Ludinou. Uvažovat lze i o cyklostezce vedené do Bělotína, Polomi a dále na Nový Jičín, která by sloužila také k rozvoji cykloturistiky. Po rozšíření IDSOK také na železniční dopravu, by bylo vhodné navázat cyklistiku na dopravu po kolejích např. formou úschoven „Bike and Ride“ (lze uvažovat zejména v místech, kde jsou dopravní obsazeny komerčními pracovníky a leží ve větší vzdálenosti od středu obce – Hranice na Moravě, Hranice na Moravě město, Černotín, Hustopeče nad Bečvou, Polom).

Železniční doprava

Dnešní trať č. 270, dřívější Severní dráha císaře Ferdinanda (KFNB), byla přes Hranice vystavěna v roce 1847, kdy došlo ke zprovoznění úseku Lipník n. B. – Bohumín. Trať je v současnosti dvojkolejná, od roku 1960 elektrizována a patří mezi nejvytíženější úseky české železniční sítě. Na hlavní trať KFNB se v roce 1884 připojila z jihu lokálka údolím Bečvy směr Valašské Meziříčí, v roce 1938 přebudována jako další hlavní dvojkolejný tah směrem na Slovensko. Také ta je dvojkolejná a od roku 1960 elektrizována, avšak na rozdíl od trati č. 270 nebyla doposud modernizována. Pro snadnější jízdu vlaků mezi tratí č. 270, jež má z historických důvodů levostranný provoz, a tratí č. 280 byla v úseku Drahotuše – Hranice v roce 1939 zprovozněna třetí kolej, tzv. Drahotušská spojka. Ze strategických důvodů byla za minulého režimu vystavěna i tzv. Bělotínská spojka, která měla umožňovat bez úvratěvé jízdy ve směru Valašské Meziříčí – Ostrava. Nikdy však nebyla v provozu, ani přímo zapojena do provozovaných tratí. V současnosti pro ni není využití a její fyzická likvidace neproběhla pouze z důvodu neuvolnění finančních prostředků pro tuto akci (Necid a Juračka, 1995).

Obě zmiňované trati jsou zařazeny do sítě celostátních tratí evropského významu a patří tedy mezi nejdůležitější tahy v ČR. Trať 270 patří k nejvytíženějším u nás, jezdí po ní osobní i nákladní vlaky všech kategorií vč. spojů SC, EC a IC. S výjimkou vlaků SC všechny vlaky osobní přepravy v Hranicích zastavují. Město tak má výborné spojení do

všech směrů vč. Prahy a dokonce i do zahraničí, zejména na Slovensko. Vedle osobní dopravy je velmi intenzivní také nákladní doprava, kdy vedle mnoha tranzitujících vlaků probíhá stále aktivní nakládka a vykládka na vlečce fy Cement Hranice, která je zapojena do trati č. 280 na odbočce Skalka.

Železniční stanice Hranice na Moravě je z centra Hranic vzdálená skoro 2 kilometry, ale je možné využít spojů MHD. O něco blíže je žst. Hranice na Moravě město, avšak ta je vzhledem k dopravním spojením vhodná pouze pro cestující ve směru do Valašského Meziříčí. Z ostatních stanic a zastávek mají výhodnou polohu zejména Milotice n. B., Černotín, Bělotín a pro část sídla i Drahotuše. Naopak, z hlediska pěší dostupnosti naprosto nevhodnou polohu má zastávka Špičky (od stanice do obce je vzdálenost vyšší než 1 km a se značným výškovým převýšením).

V budoucnosti se s úsekem přes Moravskou bránu uvažuje také pro vedení vysokorychlostní trati (VRT). Její trasa je zanesena pouze v Zásadách územního rozvoje Olomouckého kraje jako územní rezerva s tím, že realizace proběhne až v dlouhodobém horizontu (ÚAP, 2012).

Letecká a vodní doprava

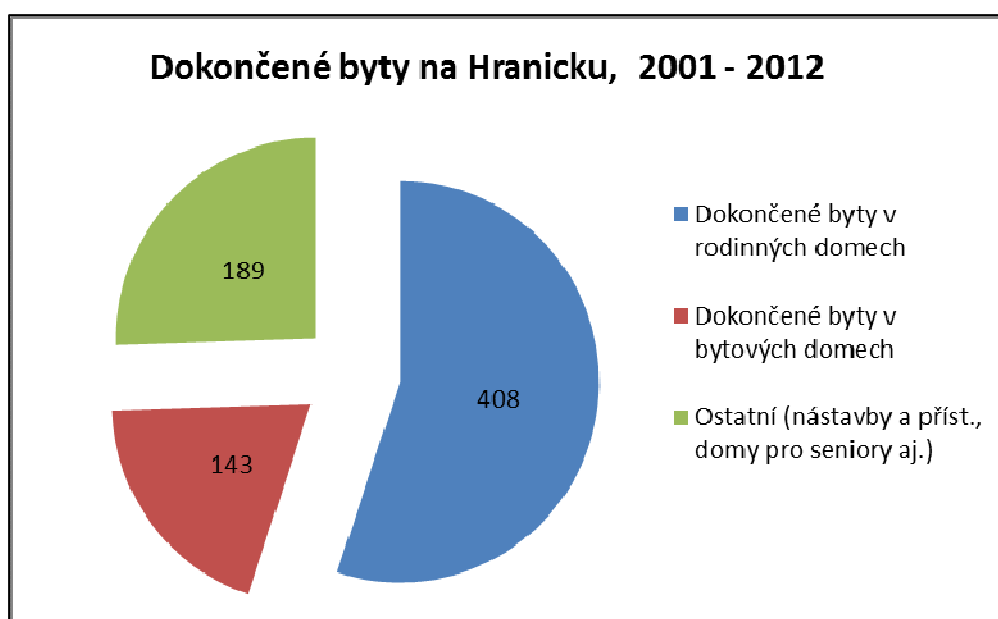
U Hranic se v místní části Drahotuše nachází sportovní letiště ve správě Aeroklubu Hranice. Toto letiště je zařazeno do sítě vnitrostátních veřejných letišť a je schopno přijímat jak malá sportovní letadla a větroně, tak i aerotaxi, případně malá dopravní letadla. Z letišť s pravidelnou osobní dopravou jsou nejlépe dostupné Ostrava a Brno. Pravidelná vodní doprava provozována nikde není, v rozvojových plánech však i nadále figuruje „Kanál Dunaj-Odra-Labe“ (D-O-L), jehož výstavbu nelze očekávat dříve než po roce 2020. Prozatím však vláda nerozhodla o zrušení územní ochrany koridoru pro tento kanál a tak je nezbytné i nadále s ním uvažovat, i když se to negativně projevuje zablokováním přístupu obcí k území, které není možné využívat pro rozvojové aktivity (ÚAP, 2012).

Ze všech dotazovaných občanů celkem 8 % pracuje či studuje mimo region Hranicko, ostatní zůstávají uvnitř regionu. Při srovnání obyvatel města Hranice s obyvateli ostatních obcí tak, polovina obyvatel města Hranice vykonává svou pracovní nebo studijní činnost mimo své město. Respondenti z ostatních obcí regionu pracují ve své

obci pouze ve 28 % případů. K dopravě do školy či místa výkonu zaměstnání používá téměř polovina dotazovaných automobil, 14 % jezdí autobusem a 14 % chodí pěšky. Ti, kteří jezdí automobilem, řekli, že v 46 % případů vozí i další rodinné příslušníky, v 11 % kolegy či známé se stejnou cestou a 37 % jezdí sami. Přesně 42 % respondentů si není vědomo žádného dopravního problému ve své obci, 23 % respondentů si stěžuje na zatížení obce nákladní dopravou, 16 % obyvatel není spokojeno se stavem vozovek, 7 % není spokojeno s počtem parkovacích míst a 6 % všech respondentů není spokojeno se stavem chodníků.

2.2.7 Bydlení

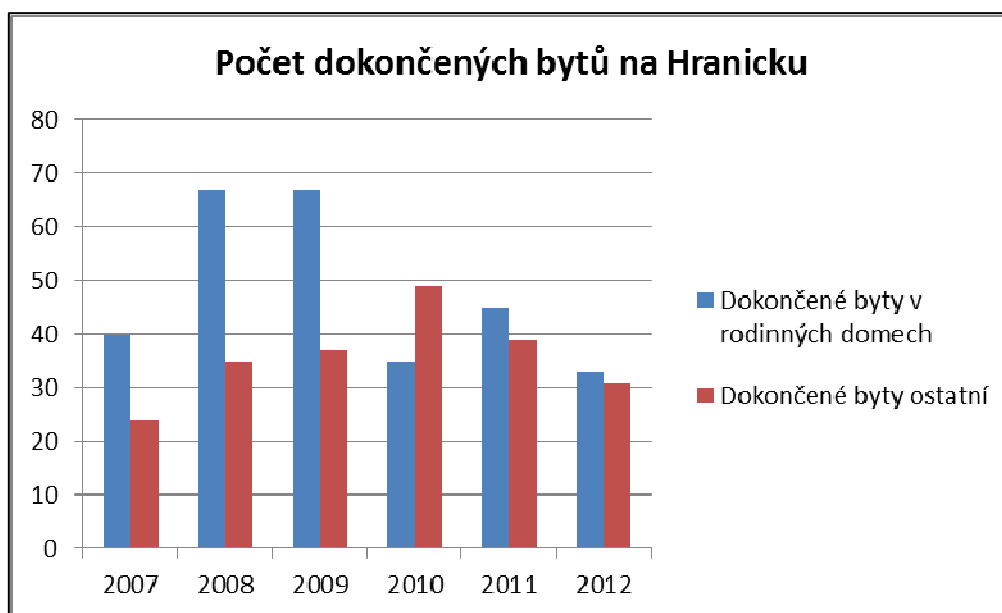
V období let 2001 až 2012 bylo v SO ORP Hranice postaveno 740 bytů, z toho 551 v bytových a rodinných domech, zbylých 189 spadá do kategorie „ostatní“ (tj. nástavby, přístavby, domy pro seniory apod.). Ve sledovaném období byla téměř trojnásobně vyšší intenzita výstavby bytů v rodinných domech (408 bytů) než výstavba bytů v bytových domech, ve kterých vzniklo 143 nových bytových jednotek. Na město Hranice připadlo 315 bytů a na ostatní obce regionu Hranicko 425 bytů – Bělotín 51 bytů nebo Hustopeče nad Bečvou 49 bytů. Zde došlo k výraznému posunu vzhledem k období 2001 – 2007, kdy byl poměr téměř vyrovnaný, je to dáno trendem dnešní doby – stěhováním do obcí v blízkém okolí měst.

Obr. 13: Počet dokončených bytů na Hranicku v letech 2001 - 2012 (Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování)

Vysoká intenzita bytové výstavby v letech 2001 – 2003 oproti následujícímu období byla způsobena dokončením několika projektů bytových domů v Hranicích (roky 2002 a 2003) a v Teplicích nad Bečvou (rok 2003) a poměrně rychlou výstavbou rodinných domů v Hranicích, například vznik ulice Jižní se sedmi bytovými domy. Následný výrazný pokles byl způsoben tím, že ustala realizace dalších bytových domů a probíhala zejména výstavba domů rodinných. Vzhledem k blížící se reformě daňového systému ve stavebnictví mírně vzrostl v roce 2007 počet nově vystavěných domů. K rozsáhlé výstavbě dochází v posledních několika letech v hranických oblastech Pod Kostelíčkem, Pod Hůrkou a Pod Bílým kamenem.

Průměrný roční počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel středního stavu byl v SO ORP Hranice v letech 2001 – 2012 v porovnání s celorepublikovým průměrem o třetinu nižší. Stavební aktivita byla vyšší na venkově než v samotném městě Hranice. Průměrný počet ročně postavených bytů na 1 000 obyvatel v SO ORP Hranice byl v letech 2001 – 2004 vzhledem k celému Olomouckému kraji téměř totožný, poté však začaly hodnoty Hranicka klesat a v roce 2012 byly na dvou třetinách krajské hodnoty.

Obr. 14: Srovnání počtu dokončených bytů na Hranicku v letech 2007 až 2012
(Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování)

V prostorové analýze bytové výstavby lze pozorovat dílčí území s významnějším intenzitou výstavby. Především se jedná o oblast jižně od Hranic tvořenou obcemi Býškovice (17 bytů), Hustopeče nad Bečvou (49), Malhotice (17), Opatovice (24), Rouské (18), Skalička (20), Teplice nad Bečvou (28) a Všechnovice (33). Atraktivita

oblasti je dána poměrně dobrou technickou vybaveností, zachovalým přírodním prostředím, lokalizací několika měst v okolí s uspokojující nabídkou služeb (Hranice, Bystřice pod Hostýnem, Valašské Meziříčí) a dopravní dostupností reprezentovanou silnicemi II/438 Teplice nad Bečvou - Bystřice pod Hostýnem a II/439 Teplice nad Bečvou - Kelč - Kunovice, v blízkosti se také nachází silnice I/47 Přerov - Ostrava, I/35 Hranice - Valašské Meziříčí a dálnice D1 Brno - Ostrava.

Nejvyšší intenzitu výstavby, oproti průměru (24 bytů na obec) více než dvakrát, vykazuje obec Běloutín (51), především díky několik let trvajícím nárůstu obyvatel a neustálému rozvoji obce, která má výborné napojení na dálnici D1 a rychlostní silnice I/47 a I/48. Ve dvou obcích, Horní Těšice a Polom, nebyla v období 2001 - 2012 zaznamenána žádná výstavba. U obce Polom se jedná o pozůstatek stavební uzávěry, během níž jí ubylo mladších obyvatel a ani po jejím skončení není dostatečně atraktivní pro příchod nových. Nízká intenzita bytové výstavby byla rovněž zaznamenána v obci Potštát (13), kde ji způsobuje nedaleký Vojenský újezd Libavá, bránící jejímu prostorovému rozvoji, malá nabídka pracovních míst, nižší kvalita bydlení a nepříliš dobrá dopravní dostupnost obce. Ve sledovaném období lze vidět úzkou spojitost mezi přírůstkem obyvatel a množstvím nových bytů – ve většině platilo, že kde vzrostlo celkové množství obyvatel, tam se výrazněji budovala nová bydlení. Zvláštními jsou dvě obce. V Miloticích nad Bečvou přibýlo v letech 2008 – 2012 celkem 55 obyvatel, ale od roku 2001 vzniklo pouze 7 bytů. Druhou obcí jsou Všechovice, ve kterých ubylo několik občanů, ale vzniklo 33 bytů. Za zmínku stojí také obec Skalička, ve které přibýlo 18 lidí a 20 bytů, což je dáno rozsáhlou výstavbou rodinných domů, z čehož vyplývá, že se v obci značně snížil průměr počtu obyvatel na jeden byt.

2.2.8 Zdravotnictví

V regionu Hranicko jsou zdravotnická zařízení soustředěná převážně do města Hranice. V Hranicích se nachází nemocnice se specializovanými pracovišti, jsou tam i ordinace praktických lékařů a specialistů. Ve městě jsou k dispozici lékárny, laboratoře a pracoviště nezdravotnických specializovaných oborů, např. logopedie, psychologická ambulance, rehabilitace a další.

Nemocnice v Hranicích má dlouhodobou tradici, neboť první zařízení nemocničního typu, Galašova nemocnice, byla založena již v polovině 18. století. V současné době se

nachází v areálu nemocnice 8 lůžkových oddělení, 18 odborných ambulancí, 4 zdravotnické laboratoře, 9 privátních odborných ambulancí a dalších 7 ostatních pracovišť (rehabilitace, lékárna, dopravní zdravotnická služba apod.). V Lipníku nad Bečvou se nachází 3 a v Přerově 2 detašovaná pracoviště. Před několika lety přišly Hranice o porodnici, nyní ženy z regionu jezdí rodit do nemocnic v okolních regionech – zejména do Přerova a Valašského Meziříčí. K 31. 12. 2014 pracovalo v akciové společnosti Nemocnice Hranice celkem 438 zaměstnanců (pokles ze 495 zaměstnanců z roku 2013).

Vzhledem k širokému rozsahu vybavení dokáže nemocnice poskytovat péči i lidem ze spádových oblastí okolních regionů, z oblastí Bystřičska a Oderska. Hranická nemocnice, která disponuje i výjezdovým střediskem rychlé zdravotnické záchranné služby Olomouckého kraje, dosahuje celkové kapacity přibližně 200 lůžek. Pro dlouhodobě nemocné pacienty (lůžkové i ambulantní) je k dispozici oddělení v Lipníku nad Bečvou o celkové kapacitě okolo 100 lůžek (Nemocnice Hranice, 2015).

Zdravotní péče v obcích regionu je zajišťována ambulantně především soukromými subjekty. Ordinace praktických lékařů po dospělé, děti i dorost, gynekologů či stomatologů jsou koncentrovány v Hranicích, tento druh ordinací v několika dalších obcích představují většinou odloučená pracoviště. Stomatologické ordinace se nacházejí kromě Hranic také v Bělotíně, Hustopečích n. B., Všechovicích a Paršovicích. Je zajímavé, že Paršovice mají pouze jediné zdravotnické zařízení a je jím právě stomatologická ordinace, která je odloučeným pracovištěm z obce Soběchleby (ORP Lipník nad Bečvou). Více než jedna ambulance se nachází v 9 obcích a celkem v 15 z 31 obcí funguje alespoň jedno zdravotnické zařízení (ČSÚ, 2015).

Od roku 2006 vzrostl počet lékáren z 6 na 10, takže zatímco v roce 2006 připadala jedna lékárna na 6 949 obyvatel, dnes je to o více než polovinu méně (3 442 obyvatel na 1 lékárnu). Před šesti lety byl region Hranicko vysoko nad krajským průměrem, v současnosti je lehce pod tímto průměrem a výrazně pod celorepublikovým průměrem. Během uplynulých let došlo k optimalizaci počtu lékáren na počet obyvatel v regionu, které však přibyly pouze v Hranicích, zbylé dvě lékárny fungují v Bělotíně a Hustopečích n. B. Nepokryté zůstávají jižní a severní části regionu, severní část je na

tom podstatně hůře, jelikož nejbližší lékárny se nachází v Hranicích, Běloušíně nebo Odrách. Obyvatelé jižní části regionu mají dostupné lékárny v okolních regionech.

Do hranického regionu se turisté sjíždějí za vyhlášeným lázeňským areálem v Teplicích nad Bečvou, který se zaměřuje na léčbu srdečních a cévních chorob. Lázně využívají unikátní přírodní zdroj – minerální vodu bohatou na oxid uhličitý, která je veřejnosti dostupná ve třech občerstvovacích stanicích v areálu lázní. Areál poskytuje špičkové kardiorehabilitační centrum, první svého druhu v České republice, léčebné procedury při onkologických onemocněních, cukrovkách, nemocích pohybového ústrojí či nervových onemocněních (Lázně Teplice nad Bečvou, 2015).

Dostupnost zdravotní péče hodnotili pozitivněji mladí lidé oproti lidem starších 51 let a lidem v důchodovém věku, kteří jsou méně spokojeni s dostupností zdravotní péče. Obecně hodnotí dostupnost zdravotní péče 65 % obyvatel jako výbornou či chvalitebnou. S kvalitou zdravotní péče v regionu je spokojeno 49 % respondentů a pouze 3 % ji hodnotí jako nedostatečnou.

2.2.9 Sociální oblast

Zajištění sociální péče je jednou z významných aktivit z pohledu obcí, kterou v rámci výkonu samostatné působnosti plní. Tato oblast je velmi široká, finančně náročná a neustále je kladen důraz na zvyšování kvality těchto služeb. Na základě demografického vývoje, počet uživatelů sociálních služeb bude spíše narůstat, kdežto veřejné zdroje na jejich financování přibývat stejným tempem nebudou. Vzhledem k finanční náročnosti a proměnlivosti požadavků na spektrum sociálních služeb je žádoucí, aby byla vytvořena optimální síť sociálních služeb v regionu odpovídající skutečným potřebám.

Na území ORP Hranice se nachází 6 zařízení, zapsaných v Registru poskytovatelů sociálních služeb (2015), poskytující sociální služby: Charita Hranice (sídlo Hranice) poskytuje charitní ošetrovatelskou službu, charitní pečovatelskou službu, osobní asistenci, denní centrum Archa (pro zdravotně postižené), nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Fénix (ambulantní sociální služba pro děti a mládež) aj. Domov seniorů Hranice (Hranice) provozuje pobytové služby – domov seniorů a domov se zvláštním režimem, ELIM – křesťanská společnost pro evangelizaci a diakonii Hranice (Hranice)

poskytuje nocležnu pro bezdomovce (muže), azylový dům pro muže včetně ubytování v bytech a azylový dům pro osamělé rodiče s dětmi Slavíč. Nemocnice Hranice, a.s. (Hranice) poskytuje jak pobytové, tak ambulantní služby, Městys Hustopeče nad Bečvou (Hustopeče nad Bečvou) provozuje dům s pečovatelskou službou - možnost využití pečovatelské služby (donáška obědů, praní, žehlení, donáška nákupu - služba je určena seniorům). Dům Větrný mlýn Skalička (Skalička) je pobytové zařízení pro osoby se zdravotním postižením zřízené Olomouckým krajem, klientkami jsou ženy převážně mladší věkové kategorie (Registr poskytovatelů sociálních služeb, 2015).

Tab. 2: Počet jednotlivých typů sociálních služeb

Služby sociální péče	Sociální poradenství	1
	Osobní asistentství	1
	Pečovatelská služba	3
	Centra denních služeb	1
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
	Domovy pro seniory	1
	Domovy se zvláštním režimem	1
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	1
Služby sociální prevence	Azylové domy	1
	Kontaktní centra	1
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	2
	Noclehárny	1
	Terénní programy	1

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb; vlastní zpracování

Zařízení sociálních služeb se sídlem mimo ORP působících v rámci ORP a uvedeny v Registru poskytovatelů sociálních služeb (2015): Sociální služby Šumperk – Chráněné bydlení, Slezská diakonie (Český Těšín) – nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, KAPPA HELP o.s. (Přerov) – kontaktní centrum, terénní program, Středisko sociální prevence (Olomouc) – poradna pro rodinu. V ORP se nachází dalších 10 institucí, které mají sídlo na území ORP, ale nejsou uvedena v „Registru poskytovatelů sociálních služeb: Klub seniorů Hranice, Svaz diabetiků ČR územní organizace č. 818 Hranice, ALFA HANDICAP - Sdružení občanů se zdravotním postižením přerovského regionu - Místní organizace Hranice, TOMHELP (sdružení pro pomoc tělesně postiženým lidem), Mateřské centrum Dráček, Klub seniorů Rouské – Všechnovice, Dům s pečovatelskou službou Hranice, Dům s pečovatelskou službou Rouské, Dům seniorů Zámrsky, Dům seniorů Běloutín.

Kapacita zařízení sociálních služeb je v regionu dostačující. Poptávka po pečovatelské službě a osobní asistenci je v regionu dostatečně pokryta, naproti tomu je v ORP nedostatečně pokryta kapacita služeb pro seniory - domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. V ORP je pouze jeden domov seniorů - Domov seniorů Hranice, jehož zřizovatelem je město Hranice, přednostně jsou zde umísťováni obyvatelé města Hranice. Okolní obce tak využívají Domov pro seniory Radkova Lhota (Dřevohostice – ORP Přerov), jehož zřizovatelem je Olomoucký kraj.

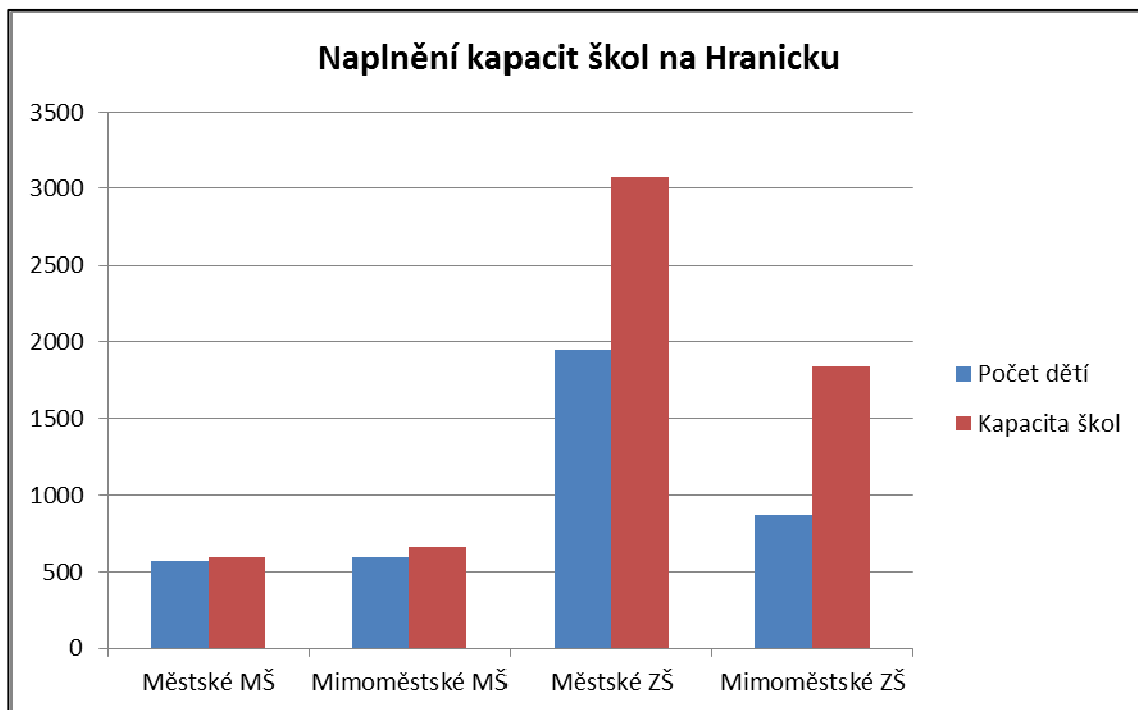
V regionu je taktéž postrádáno startovací a sociální bydlení. Jako příležitost v ORP se jeví pozitivní změna právní normy, která umožňuje nové formy sociálního podnikání a také solidarita společnosti vůči potřebným. Velkým rizikem regionu je možný zánik Nemocnice Hranice či omezení poskytovaných služeb. Nejen stárnutí lékařů a stomatologů, ale celé populace je taktéž velkou hrozbou pro region, stejně jako slabá podpora zajištění sociálních služeb ze strany státu a vzrůstající ohrožení sociálním vyloučením, v neposlední řadě také ztráta motivace osob dobrovolně pracujících v sociálních službách. Jedním z největších rizik sociální oblasti jsou nedostatečné finanční zdroje ze strany státu, neustálá změna legislativy, jedná se o faktory, které nelze ovlivnit uvnitř regionu, stát by si měl uvědomit, že sociální služby by měly být z jeho strany více podporovány, neboť se jedná o oblast, kde se velmi těžko vytváří jakýkoliv zisk.

2.2.10 Vzdělávání, školství

V analyzovaném území bylo provozováno ve školním roce 2013/2014 celkem 31 **mateřských škol**, jejichž zřizovateli jsou obce, vyjma dvou soukromých školek. Celková kapacita byla 1 245 dětí, počet přihlášených dětí bylo 1 154, což znamenalo nárůst o přibližně 200 dětí oproti roku 2006. V průměru vycházelo 22,6 dítěte na jednu třídu v MŠ, ale realita je taková, že v malých obcích bývají školky poloprázdné, zatímco ve městě jsou naprosto plné (kromě jedné soukromé školky, které scházelo do naplnění kapacity 6 dětí). Největší školka regionu nacházející se v Běloušíně pojme až 125 dětí, po plánovaném rozšíření v roce 2016 to bude až 145. Pouze v deseti “mimohranických“ školkách hlásí plné stavy, které však doplňují i děti z Hranic, pro které nezbylo v městských školkách místo. K přeplněnosti městských školek může přispívat dojíždka do zaměstnání, kdy rodič pracující ve městě umístí dítě do městské školky, jelikož by

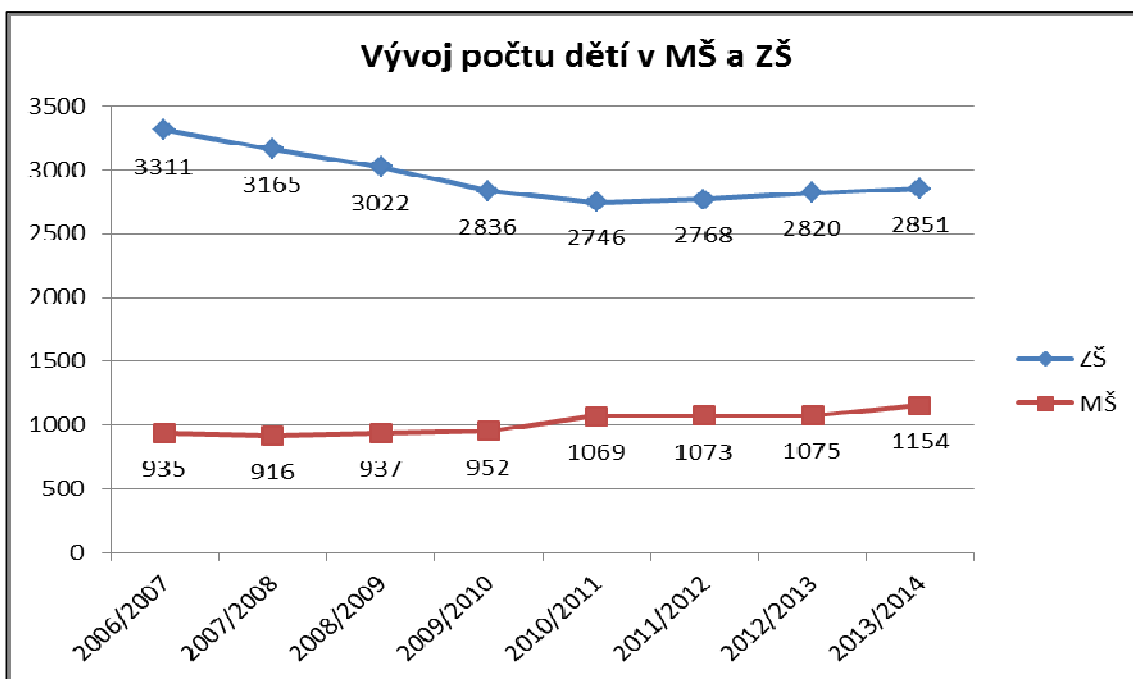
jej nemusel stíhat vyzvedávat včas v místě trvalého bydliště. V případě zájmového kroužku dítěte v Hranicích pak rodič nemusí jezdit po práci pro dítě do místa bydliště a ušetří tím čas i peníze.

Obr. 15: Porovnání kapacit s počtem dětí v městských a mimoměstských MŠ a ZŠ na Hranicku ve školním roce 2013/2014 (Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování)

Míra naplněnosti mateřských škol je jednoznačně vyšší než u škol základních. V regionu je celkem 16 ZŠ, které zřizují obce a v daném roce poskytovaly vzdělání 2 851 dětem. Rozmístění škol vychází z tradic, počtu dětí a spádovosti. V městě Hranice jsou 4 základní školy, 1 speciální základní škola a 1 základní umělecká škola. V mimoměstské části regionu jsou školy lokalizovány do větších či spádových obcí. Čtyři nejlidnatější obce regionu z pěti disponují kompletním prvním i druhým stupněm základní školy. Potštát základní škola nabízí 7 tříd, kdy jsou spojeny 2. a 3. třída a 4. a 5. třída z důvodu nenaplnění kapacit, ZŠ Potštát tak již několik let funguje na základě výjimky MŠMT. Přestože kapacita školy je 340, navštěvovalo ji pouze 97 žáků. Je to způsobeno současným snižováním stavu populace – migrace, nízká natalita – či dojížděnkou do jiných škol. Šesté nejlidnatější obci regionu, Stříteži nad Ludinou, také v posledních letech ubývají žáci. Ve školním roce 2013/2014 bylo obsazených 130 míst ze 196. Některé mimoměstské základní školy disponující pouze prvním stupněm nenabízí 5 samostatných tříd, ale disponují různě pospojovanými třídami. Základní umělecká škola se nachází, mimo Hranice, také na Potštátě.

Nepříznivý demografický vývoj minulých 10 let se projevil v naplněnosti a ekonomické situaci všech základních škol. Celková kapacita je 4 918 žáků, v současnosti jich však denně dochází pouze 2 851, což značí úbytek téměř 500 dětí od roku 2006. V posledním školním roce byla zaplněnost základních škol 43 % a dle demografických ukazatelů by zaplněnost měla v následujících letech růst. S naplněností, vzhledem ke kapacitě školy, jsou na tom nejlépe ZŠ Běloutín (cca 80 %) a ZŠ 1. Máje (cca 86 %). Vyjma ZŠ Běloutín zaznamenávají v posledních letech “mimohranické“ základní školy výrazný úbytek žáků, pokles počtu žáků se ovšem týká i hranických škol. Otázkou je, zda děti z regionu dochází do místních škol nebo vyjíždí do škol mimo region. Pozitivním faktem v oblasti školství na Hranicku je, že pouze 8 obcí z 31 je bez jakéhokoliv vzdělávacího zařízení a mimo obec Býškovice se jedná zejména o obce s menšími počty obyvatel v rámci místního regionu.

Obr. 16: Vývoj počtu dětí v MŠ a ZŠ na Hranicku ve školních letech 2006/2007 až 2013/2014 (Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování)

Celkově se dá říci, že technický stav a vybavení ZŠ a MŠ na Hranicku je spíše uspokojivý. V posledním programovacím období byla realizovaná na většině škol opatření na energetické úspory – zateplení, výměny oken či kotlů apod. podporované z OPŽP, příp. z dalších dotačních zdrojů (programy Ministerstva pro místní rozvoj, Olomouckého kraje aj.). V současnosti probíhají a v novém programovacím období se

plánují investice ve školách přibližně za 90 milionů, z toho největší částky padnou na budování tělocvičen a rekonstrukce objektů.

Kvalitu vzdělání v mateřských a základních školách hodnotí jako dobrou obyvatelé Hranic v mladším věku, naopak nespokojeni s kvalitou jsou starší občané žijící v ostatních obcích regionu. Nedostatečně kvalitní ŽŠ a MŠ vidí v regionu pouze dvě procenta respondentů, naopak spokojeno je u obou druhů vzdělávacích institucí kolem 70 % obyvatel.

Region je vzhledem ke své velikosti nadstandardně vybaven počtem **středních škol** různého zaměření. Již v polovině 19. století bylo založeno všeobecné gymnázium, které brzy následovala Střední lesnická škola. Ve stejné době jako gymnázium byly budovány vojenské ústavy. Časem docházelo ve školách k proměnám. Současné Gymnázium Hranice nabízí kromě všeobecného také kvalitní ekonomické vzdělání a výuku výpočetní techniky, čímž se odlišuje od jiných všeobecných gymnázií. Původní vojenské ústavy se postupem času přetransformovaly na Vojenskou akademii, trénující důstojníky, jízdu a dělostřelce. Výcvik dělostřelectva se v hranických kasárnách zachoval dodnes ve formě usídlení dělostřeleckého oddílu Armády ČR, ale výuka již zde neprobíhá. Střední lesnická škola zůstala téměř nezměněna a dál láká studenty z velmi širokého okolí. Z odborné školy pro ženská povolání se stala Střední zdravotnická škola, která se nyní zaměřuje na výchovu zdravotních asistentů a na přípravu studentů pro vysokoškolské studium medicínských oborů. Střední soukromá odborná škola nabízí ekonomické vzdělání, výpočetně technické vzdělání, obor se zaměřením na cestovní ruch a potřebnou přípravu pro podnikatelskou činnost, škola také nabízí řadu vzdělávacích kurzů v oblasti ekonomie, účetnictví apod. (Necid a Juračka, 1995).

Vznik Hranických cementáren a vápenek byl hlavním impulsem pro založení Cementářsko-vápenické školy, která ze začátku svého působení v 50. letech minulého století byla samostatným subjektem. V současnosti škola nabízí obory: Stavební materiály, Nábytkářská a dřevařská výroba, Aplikovaná chemie, Požární ochrana, a to již pod názvem „Střední průmyslová škola“ (SPŠ Hranice, 2015). Střední odborné učiliště strojírenské také disponuje bohatou, více než sedmdesátiletou historií. Za druhé světové války si výrobce čerpadel Antonín Kunz nechal založit učňovskou školu, která

firmě poskytovala kvalifikovanou pracovní sílu v oblasti strojírenství. Škola od roku 2000 nabízí tyto obory: Zámečnick, Obráběč kovů pro NC, Obráběč kovů – soustružník a instalatér, Mechanik číslicově řízených strojů (SOU Hranice, 2015).

Průmyslové podniky na Hranicku tak mají širokou nabídku odborně vzdělaných, potenciálních pracovníků, především ty strojírensky zaměřené nebo zabývající se stavebními hmotami. K září roku 2012 bylo na SPŠ a SOU registrováno celkově 481 studentů. Celkově bylo k září roku 2012 na všech hranických středních školách zapsáno 1 650 studentů.

V celém regionu se nachází pouze jedno **středisko volného času** – Dům dětí a mládeže Hranice – zřizované městem Hranice. Toto zařízení nabízí celkem 69 zájmových útvarů, do kterých je zapojeno přibližně 700 dětí, přičemž celková kapacita DDM Hranice je 1 500 dětí (DDM Hranice, 2015). Školy často vedou své vlastní zájmové kroužky.

2.2.11 Kultura a sport

Každá obec disponuje alespoň jednou **knihovnou**, která zajišťuje půjčování knih a dalších tiskovin (časopisů, publikací apod.) včetně veřejného přístupu na internet. Obce s místními částmi (Hranice, Běloutín, Potštát, Hustopeče n. B.) mají rovněž pobočky místních knihoven. Veřejné knihovny v regionu mají předpoklad stát se v místě svého působení kulturním, společenským a vzdělávacím centrem pro občany a nepochybně i kvalitním informačním střediskem ve všech záležitostech týkající se obcí. Síť místních knihoven je koordinována střediskovými knihovnami. Jsou celkem tři, pod středisko Hranice spadá 21 místních knihoven, pod středisko Hustopeče n. B. 12 místních knihoven a pod středisko Všechnovice 9 knihoven. Slabou stránkou místních knihoven je nevyhovující prostorové a technické vybavení a také omezené personální a finanční možnosti (Voženílek a kol., 2008).

Před několika lety fungovala v regionu 3 **kina**, v Hranicích bylo zavřeno z finančních důvodů a nevyhovujícího technického stavu, později prodáno a přeměněno na tržnici, kina v Opatovicích a ve Všechnovicích, kde promítání probíhala sporadicky, již neslouží svému účelu. V letním období funguje letní kino v Hranicích, které od léta 2015 promítá i filmy v digitální kvalitě a nejnovější filmy jsou tak promítány pouze s mírným zpožděním proti klasickým kinům. Tento přírodní amfiteátr dlouhý čas působí zároveň

i jako areál pro konání koncertů či festivalů, zastaralý vzhled a špatná technická úprava areálu ale zaostává za požadavky dnešní doby. Většina koncertů se tak začala přesouvat do nově zrekonstruovaného areálu staré střelnice, kde kromě koncertů probíhají také divadelní představení či módní přehlídky, jedná se o jediné divadlo na Hranicku.

Počet **galerií** se dlouhodobě nemění a zůstává jich nadále pět, všechna nacházející se ve městě Hranice. Počet **muzeí** se naopak významně rozrostl, z 2 na 14 (od roku 2006). Výrazně se na tom podílí vznik venkovských muzeí v obcích regionu (Bělotín, Skalička, Býškovice a jiné), která představují významné či zajímavé osobnosti z jejich obce nebo například život v obcích v minulých stoletích. Další 2 venkovská muzea byla dokončena v průběhu roku 2015. Kulturních zařízení z kategorie “ostatní“ je na území regionu celkem 33, tedy v průměru více než jedno na obec. Celkově se na území regionu Hranicko nachází široké kulturní zázemí, neboť kromě obcí Milenov a Olšovec má každá obec nějaké kulturní zařízení. Olšovec disponuje alespoň výletišťem, Milenovští dojíždí do okolních obcí nebo využívají tělocvičnu základní školy.

Region Hranicko je z pohledu **sportovních možností** nadstandardně vybaven. Pro sportovní (ale i kulturní vyžití) jsou ve větších obcích k dispozici sokolovny či sportovní sály provozované zejména tělovýchovnými jednotami, v sledovaném území bylo zmapováno 84 sportovišť, což je průměr téměř 3 sportoviště na obec. Na území funguje 16 tělocvičen (včetně školních) a většina škol tak může provozovat tělesnou výchovu i za nepříznivého počasí, některé školy mají možnost využívat pouze venkovní sportoviště (ÚAP, 2012). Zázemí pro sportovní aktivity zahrnuje zejména fotbalové areály či multifunkčními hřiště s možností využití pro malou kopanou, volejbal, nohejbal, tenis apod. Zejména multifunkčních hřišť v obcích přibývá a jsou intenzivně využívány i v zimním období jako ledová kluziště. Vyšší počet sportovišť se většinou nachází ve větších obcích, největší rozmanitost sportovišť poskytuje město Hranice. Tam se nachází dvě multifunkční haly, tenisová a badmintonová hala, hala na squash, fitness centra, wellness centra, bowlingové dráhy, aquapark, dva tenisové areály nebo skate park.

Na území regionu se nachází několik specializovaných sportovišť – hřiště na pétanque ve Valšovicích, golfové hřiště v Radíkově, letištní plochy pro sportovní létání v Drahotuších či bikrosová dráha v Hranicích. V horském prostředí severní části

regionu se nachází lyžařské areály – 2 v Partutovicích a 1 na Potštátě. Dále se ve čtyřech obcích regionu nachází jezdecké stanice koní – v Bělotíně, Rouském, Hluzově a Středolesí.

Významná sportovní a rekreační atrakce – **cyklostezka Bečva** – vede podél řeky od Tovačova do Valašského meziříčí, kde dále pokračuje buď do Velkých Karlovic, nebo na Horní Bečvu. Na území regionu Hranicka začíná v místní části Rybáře a končí za obcí Hustopeče nad Bečvou. Cyklostezka se stala velmi populární a hojně využívanou díky novému kvalitnímu povrchu, různorodému terénu, od rovinatého na Přerovsku a Hranicku až po hornaté v Beskydech, a minimálnímu křížení s motorovou dopravou. Je využívána nejen cyklisty ale také jezdci na koloběžkách nebo na kolečkových bruslích. Regionem prochází i mezinárodní cyklostezka “Greenways Krakow – Morava - Wien“, která vede částečně po cyklostezce Bečva a částečně po vyznačených cyklistických trasách. Cyklotrasy jsou vyznačené napříč celým regionem (Hranicko, 2015).

V Hranicích se nachází nově zrekonstruované **koupaliště** a moderní krytý bazén s multifunkčními prvky, tobogánem, saunou či parní kabinou. Přírodní koupaliště s možností koupání na vlastní nebezpečí je v zatopeném břidlicovém lomu v Olšovci, druhé přírodní koupaliště, kde bylo koupání z důvodu několika utonutí plavání zakázáno, se nachází v zatopeném lomu v Opatovicích. Dříve byla možnost koupání se i na štěrkových jezerech v Hustopečích n. B., kde v posledních letech došlo ke zhoršení kvality vody vlivem výskytu sinic. Před několika lety byl zrušen krytý bazén firmy Cement Hranice a také koupaliště v Drahotuších. Lidé, kterým možnosti koupání v regionu nestačí nebo jsou pro ně příliš vzdálené, dojíždí na koupaliště v okolí – v Lipníku nad Bečvou, v Odrách, ve Valašském Meziříčí či v Osíčku.

V regionu jsou vhodné podmínky pro vybudování a vytvoření sportovních areálů, ať již pro klasická sportovní odvětví, či nové, mírně adrenalinové sportovní aktivity, jakými mohou být například lanová centra, areál s trampolínami, různé dráhy pro sjezd (na kolech, koloběžkách), sporty spojené se sportovním létáním apod. Dlouho dobu diskutovaným tématem je stavba zimního stadionu. Existuje Hranická liga ledního hokeje, které se účastní obce z hranického regionu, nejbližší zimní stadiony se ale

nachází v Novém Jičíně či Valašském Meziříčí. Je otázkou, zda by stadion byl efektivně využit a zda by na jeho stavbu a především provoz byly prostředky.

Řada sportovních ploch a objektů pro kulturní a společenské aktivity vykazují známky opotřebenosti investic daných nedostatkem vlastních zdrojů obcí k jejich obnově a rekonstrukci. Krytá sportovní zařízení navíc neodpovídají současným požadavkům na energeticky šetrný provoz veřejných objektů. Vybavení některých sportovišť je nedostatečné. Řada obcí trpí absencí prostor či neodpovídajícím zázemím pro zájmové a spolkové aktivity.

S dostupností, množstvím a kvalitou zařízení pro trávení volného času je spokojeno pouze 26 % a není spokojeno 74 % dotazovaných občanů a nejvíce postrádají tato zařízení: víceúčelové hřiště pro různé druhy sportů (postrádá 18 %); prostory pro spolkovou a zájmovou činnost (16 %); cyklostezky (15 %); dráhy pro in-line brusle (14 %); dětská hřiště (10 %); tenisové kurty, squash, bowling apod. (9 %).

Na území regionu se koná řada velkých **sportovních akcí**, např. závody dračích lodí, cyklomaraton, hasičské závody, krajská i regionální fotbalová utkání, florbalová či basketbalová utkání, celostátní nejvyšší liga házené, republikové turnaje v judu a mnoho dalších. Za významné **kulturní akce** lze považovat hudební festivaly a koncerty nedávných, současných i možných budoucích hvězd. V obcích se pořádají tradiční poutě, hody či slavnosti, např. Pivní slavnosti v Běloušíně nebo Anenská pouť v místní části Drahotuše, které jsou navštěvovány lidmi z celého regionu i regionů okolních. Ze všech dotazovaných osob bylo s kvalitou a množstvím kulturních, společenských a sportovních akcí spokojeno pouze 35 % respondentů. Občané, kteří nejsou spokojeni, postrádají nejvíce tyto akce: akce pro děti a mládež (29 %); filmová představení, kino a hudební koncerty (21 %); akce zaměřené na tradice a obyčeje, jarmarky, trhy (19 %); divadelní představení (16 %), besedy a přednášky (14 %). Více spokojeni s kulturním vyžitím jsou obyvatelé města Hranic oproti občanům žijícím v ostatních obcích regionu.

2.2.12 Turistický ruch

Přírodní a geografické atraktivity byly již zmíněny v kapitolách „Přírodní prostředí“ a „Geografická charakteristika“. Částečně jsou turistické atraktivity zpracovány také

v kapitole „Kultura a sport“. Tato kapitola vychází z šetření společnosti Ekotoxa s.r.o., která v roce 2008 zjišťovala turistické atraktivita regionu Hranicko, ve spolupráci s městem Hranice při tvorbě dokumentu „Územně analytické podklady obce s rozšířenou působností Hranice“¹⁸ (2012).

Turistická atraktivita

V počtu kulturně-historických památek regionu naprosto dominuje město Hranice (celkem 102 nemovitých kulturních památek z celkového počtu 165 památek v SO ORP Hranice). Většina jeho památek je koncentrována do městské památkové zóny, jako např. měšťanské domy na Masarykově náměstí, pozdně renesanční zámek, městské hradby, radnice, Farní kostel a synagoga. Mimo památkovou zónu pak leží mj. židovský hřbitov. Z technických památek města stojí za zmínku především železniční viadukty. Dalším velice významným turistickým centrem jsou lázně Teplice nad Bečvou s lázeňskými domy, pavilóny a parkem, obec je také vyhledávaným východiskem za výlety k Hranické propasti či do Zbrašovských aragonitových jeskyní. Poslední obcí, která nabízí více nemovitých kulturních památek je město Potštát, zde je hodnotné především náměstí s několika měšťanskými domy, veřejnosti nepřístupným zámek a hodinovou věží. V Hustopečích nad Bečvou se nachází cenný renesanční zámek přístupný veřejnosti, v Partutovicích i Skaličce pak dřevěný větrný mlýn s malou muzejní expozicí (Voženílek a kol., 2008).

Pěší turistické značení na Hranicku je velice chudé – poměrně mnoho tras je vyznačených ve směru Potštát – Hranice – Teplice nad Bečvou a odtud pak směrem na Helfštýn resp. Lipník nad Bečvou, ve zbytku území pak pěší turistické značení neexistuje. Podobná situace panuje i se značením cyklotras a cyklostezek – opět je patrný dominantní směr Potštát – Hranice – Teplice nad Bečvou, speciálně však lze zmínit nadregionální trasy Greenways Krakov – Morava – Vídeň a Jantarovou cyklotrasu. Jižně a východně od města Hranice prochází územím cyklostezka Bečva.

Celková turistická atraktivita byla hodnocena na základě devíti ukazatelů rozdělených do tří skupin: přírodní turistické atraktivita (maloplošné zvlášť chráněné území, přírodní park, Natura 2000), kulturně-historické turistické atraktivita (nemovité kulturní

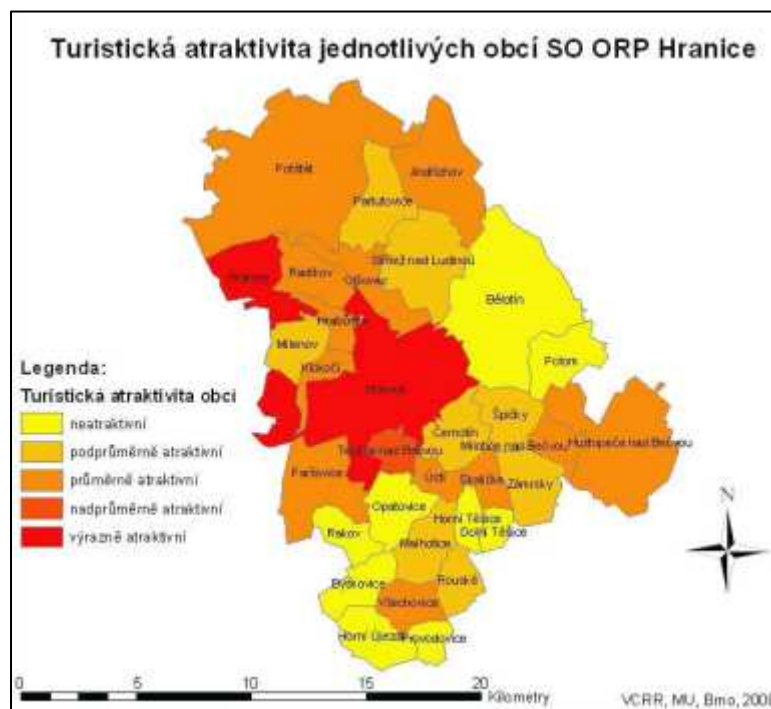
---

¹⁸ Zkr. ÚAP

památky, zámek či hrad, archeologické naleziště) a sportovně-turistické atraktivita (cyklostezky, turistické stezky, koupaliště). Z hodnocení jasně vyplývá, že nejvíce atraktivní z pohledu rekreace a cestovního ruchu je město Hranice. S velkým odstupem za ním následují obce Teplice nad Bečvou a Potštát, za nimi pak Hustopeče nad Bečvou a Radíkov.

Obce spadající do venkovské krajiny s minimálními předpoklady pro cestovní ruch (do 19,9 % podílu potenciálních rekreačních ploch): to jsou především obce v jižním cípu regionu – Býškovice, Horní Újezd, Rakov a Všechnovice, a také některé obce Moravské brány – Polom a Klokočí. Venkovskou krajinu s příznivými předpoklady pro cestovní ruch (podíl potenciálních rekreačních ploch nad 50 %) má šest obcí – Horní Těšice, Hrabůvka, Jindřichov, Milotice nad Bečvou, Olšovec, Paršovice, Potštát, Radíkov a Teplice nad Bečvou. Venkovskou krajinou s průměrnými předpoklady pro cestovní ruch pak disponují zbylé obce (ÚAP, 2012).

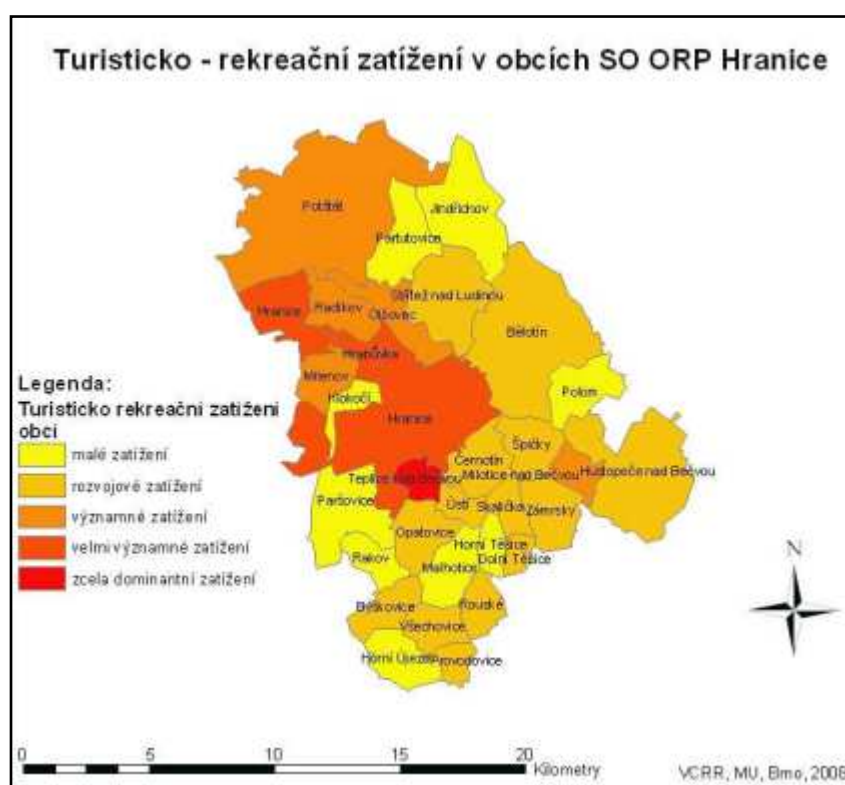
Obr. 17: Turistická atraktivita jednotlivých obcí SO ORP Hranice, 2008 (Zdroj: Ekotaxa s.r.o.)

V dokumentu „Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice“, který hodnotí celkový potenciál cestovního ruchu v obvodech ORP, byl region Hranicko poměřován s ostatními regiony. Do atraktivit se započítávají hrady, zámky, muzea, galerie, různorodé památky, zoologické zahrady, aquaparky, památky UNESCO

a mnoho jiných atraktivit cestovního ruchu. V rámci Olomouckého kraje se území SO ORP Hranice umístilo na děleném čtvrtém místě (spolu s ORP Litovel) a nechalo za sebou 8 zbylých regionů. Vysokého bodového umístění dosáhlo Hranicko díky lázním v Teplicích nad Bečvou, přírodním pozoruhodnostem, zámkům, množství muzeí a galerií nebo plaveckému bazénu a arboretu.

V dotazníkovém šetření mezi poskytovateli služeb a atraktivit v oblasti cestovního ruchu byly hodnoceny prvky, které ovlivňují jejich podnikání. Nejvíce negativních ohlasů dostala kupní síla obyvatel, nejlépe byly hodnoceny odběratelsko-dodavatelské vztahy. Z pohledu turistických atraktivit dostaly u respondentů nejlepší hodnocení přírodní atraktivity, poté architektonické památky, lázně či pravidelně se opakující akce. Nejméně atraktivní motiv pro návštěvu regionu považují dotazovaní kulturní zařízení v regionu.

Ubytovací zařízení

Obr. 18: Turisticko – rekreační zatížení v obcích SO ORP Hranice, 2008 (Zdroj: Ekotaxa s.r.o.)

Významným ukazatelem turistického ruchu je turisticko-rekreační zatížení území, které vyjadřuje počet rekreačních a turistických lůžek na km². Zcela dominantní zatížení

vykazují pouze lázeňská obec Teplice nad Bečvou, s velkým odstupem pak následují obec Hrabůvka a město Hranice. Velká většina obcí se řadí pod tímto ukazatelem mezi obce s nižšími hodnotami turisticko-rekreačního zařízení (tj. rozvojové a malé). Celkově region poskytuje více než dostatečnou a kvalitní nabídku ubytování za jakýmkoliv účelem – konference, rekreační pobyty, trempink, školní výlety či pouhé přenocování (ÚAP, 2012).

Počet nocí, které návštěvníci v Hranicích během roku 2013 strávili, vzrostl oproti roku 2010 o bezmála šest tisíc. Celkem hosté strávili 228 163 nocí na Hranicku. Ve srovnání s podprůměrným rokem 2008 pak šlo o téměř patnáctitisícový nárůst. Počet hostů, kteří navštívili region, bylo v roce 2013 celkem 31 018. Čísla se vypočítávají na základě poplatků obecnímu úřadu za ubytované hosty. Průměrný počet nocí na jednoho turistu vychází kolem sedmi nocí (ČSÚ, 2015).

K přenocování v Hranicích se často rozhodli zahraniční hosté v rámci různých poznávacích zájezdů po České republice, když pro ně Hranice byly určitou mezizastávkou. Také hotový úsek dálnice D1 na Hranicku zřejmě má na množství ubytovaných hostů pozitivní dopad. Počet ubytovaných byl vyšší, když se stavěla dálnice a v Hranicích fungovala výroba obrazovek Philips. V období krize a po uzavření továrny nastal pokles. To, že už v roce 2010 číslo stoupalo, by mohlo být ovlivněno také opětovným nastartováním průmyslové zóny po firmě Philips a také rozvojem průmyslového areálu v Nádražní ulici, kde sídlí zejména firmy Sigma Pumpy Hranice a SSI Schäfer. Za přílivem hostů ubytovacích zařízení můžou stát i obchodní jednání či stavební zakázky na Hranicku a v jeho okolí.

Z dat Českého statistického úřadu (2015) vyplývá, že návštěvníci Hranicka měli v roce 2013 na výběr z 24 hromadných ubytovacích zařízení, které disponují 818 pokoji a celkem 1 678 lůžky. Od roku 2012 vzrostl počet pokojů o 48 a počet lůžek o 148, pravděpodobně rekonstrukcemi a rozšiřováním stávajících zařízení. Pro stany a karavany je v místním autokempu 19 míst. Téměř všechna data o počtech ubytovaných nebo počtech lůžek jsou důvěrná, vyjma údajů z penzionů. Osm penzionů poskytuje dohromady 98 pokojů, 183 lůžek a 14 míst pro stany a karavany. Z vlastního šetření vyplývá, že by se na území regionu mohlo nacházet až 40 přihlášených ubytovacích zařízení. Bylo složité jednotlivá zařízení zařadit do správných kategorií,

neboť i když v názvu je uvedeno „hotel“, nemusí zařízení spadat do stejnojmenné kategorie. Počet lůžek a pokojů by tak mohl být až dvojnásobný.

Nejvyužívanější zařízení se nachází ve městě Hranice a v Teplicích nad Bečvou. Z důvodu vysoké koncentrace lázeňských hostů je v obci vysoká hustota ubytovacích zařízení na m². Nachází se tam celkem 5 lázeňských sanatorií a domů, z nichž největší z nich, LS Janáček, nabízí 240 lůžek. Ubytování poskytuje také řada menších zařízení, která nespádají pod správu Lázní. V Hranicích se dle ČSÚ nachází 13 ubytovacích zařízení, ale dle vlastního průzkumu autora by to mělo být přibližně 25. Za rok 2013 se ubytovalo v Hranicích 9 961 hostů, z toho 4 471 bylo ze zahraničí (tedy téměř 50 %). Jediná dostupná data, opět z penzionů, uvádí 895 hostů a 2 009 přenocování.

Velký potenciál se nachází v hranickém autokempu, který je však zastaralý a neposkytuje potřebnou kvalitu, která je v dnešní době vyžadována hosty. Problematická je také úzká příjezdová cesta s nízkým vlakovým podjezdem. Kempy jsou přitom často vyhledávanou cílovou destinací například školních výletů nebo škol v přírodě. Za zmínku stojí také fakt, že na Potštátě se dle ČSÚ nachází pouze jedno ubytovací zařízení a turista tak nemá potřebný výběr, který jej odradí od potenciální návštěvy místa.

2.2.13 Vybavenost obcí a dostupnost služeb

Tato kapitola je založená na připomínkách občanů v dotazníkovém šetření, které zjišťovalo, mimo jiné, co jim v obci chybí. Zjistit, co v obci funguje, je poměrně složité, neboť každým okamžikem něco vzniká a něco zaniká. Obecně lze tvrdit s vysokou pravděpodobností správnosti tvrzení, že v každé obci regionu se nachází obchod s potravinami, restaurační zařízení, minimálně jedna autobusová zastávka a požární stanice (v Polomi chybí hostinec, v Klokočí obchod). V některých větších nebo spádových obcích se nachází pobočka pošty (Bělotín, Černotín, Hranice, Hranice – Drahotuše, Hustopeče nad Bečvou, Milotice nad Bečvou, Opatovice, Paršovice, Potštát, Skalička, Střítež nad Ludinou, Teplice nad Bečvou, Všechnovice), mateřská škola, bankomat nebo ordinace lékaře. V některých obcích sídlí zemědělská družstva, různé výrobní podniky, služby či soukromí řemeslníci.

Nejčastěji se v připomínkách občanů objevují stížnosti na nedostatek **kulturního a sportovního vyžití**. Dětské či multifunkční hřiště nebo krytý sportovní areál by uvítali v obcích Černotín, Horní Újezd, Hrabůvka, Hranice, Hranice – Drahotuše, Hustopeče nad Bečvou, Klokočí, Milotice nad Bečvou, Olšovec, Opatovice, Partutovice, Rakov, Střítež nad Ludinou. V některých jmenovaných obcích již sportoviště jsou, ale jsou buďto nadměru využívána, ve špatném technickém stavu nebo jich je málo. Obecně by se dalo říct, že sportoviště chybí v každé obci regionu, pouze to nebylo zmíněno v dotazníku ze strany respondentů (absentujících v některých obcích). Stejně tvrzení lze říct i o kulturních zařízeních, jejichž nedostatek nebo totální absence je zmiňována obyvateli obcí: Býškovice, Hranice, Hranice – Drahotuše, Klokočí, Milenov, Opatovice, Polom, Střítež nad Ludinou. K tomu se vztahují i odpovědi stěžující si na málo sportovních a kulturních akcí téměř v polovině obcí, z nichž přišli odpovědi. Někteří respondenti cítí nedostatek akcí pro děti či zájmové kroužky. Čtvrté nejnavštěvovanější (134 dětí) mimoměstské škole, ve Stříteži nad Ludinou, notně schází tělocvična a přes zimu a v deštivých podmínkách nemohou provozovat kvalitní tělesnou výchovu ani obecní akce (kulturní a sportovní). Celkem ve 40 dotaznicích si hraničtí respondenti stěžovali na zavření a prodání kina Svět v Hranicích, jediného vnitřního kina s celoročním provozem v regionu.

Velké množství odpovědí zmiňovalo nedostatky v **dopravní obslužnosti** obcí. Špatné spojení hromadnou dopravou je v menších obcích o víkendech a svátcích, z Černotína je špatné autobusové spojení do Hranic a celkově špatné vlakové spojení mezi 9. a 13. hodinou. V Teplicích nad Bečvou chybí cyklostezka skrz lázeňský areál, která by se napojila na cyklostezku Bečvu u Hranic – Rybáře a na druhé straně v Ústí. Cyklisté musí nebezpečně kličkovat mezi návštěvníky lázní nebo riskovat jízdu po extrémně vytížené silnici směrem na Valašské Meziříčí.

Kvalitnější restauraci nebo hostinec by uvítali v Býškovicích, Černotíně, Hranicích, Hustopečích nad Bečvou, Malhoticích, Polomi nebo Všechovicích, a jistě i v dalších obcích, ze kterých se respondenti nezúčastnili průzkumu. V několika obcích regionu chybí občanům pošta, pekárna, služby typu autoservis, banka nebo bankomat.

Samostatný odstavec je třeba na popis problémů ze strany občanů v Hranicích. Na jeho území se nachází velké množství hospod a restaurací (kolem padesáti), ale dle

respondentů kvalita jídel a obsluhy se zhoršuje. Chybí více nekuřáckých kaváren a restaurací, občanům vadí herní automaty v barech. Ve zvýšeném množství se objevily poznámky o chybějícím obchodu „pro kutily a zahradničení“. Občané chtějí obchody s kvalitními potravinami, čerstvými rybami, sklem a porcelánem, naopak se jim nelíbí velké množství obchodů s vietnamskými provozovateli. Městská policie, starající se o bezpečnost a pořádek v ulicích, nejde vidět a je málo aktivní v hlídání pořádku. Ze sportovní oblasti chybí respondentům rozmanitější nabídka sportovního využití – pestřejší dětská hřiště, zábavní park, podpora zimních sportů. U 13 respondentů se objevila odpověď „chybějící zimní stadion“. Občanům také chybí bezpečný průjezd městem na kole v podobě pruhů pro cyklisty nebo cyklostezky. Veřejné toalety jsou kritizované z pohledu jejich kvality, dostupnosti a jejich nedostatku. V oblasti veřejné dopravy lidem vadí nenávaznost spojů MHD na vlaky, nízká frekvence spojů a neobsluhované zastávky. Kulturu jednoznačně ovládly stížnosti na zrušené a chybějící kino, dále několikrát byla zmíněna absence kulturního zařízení pro pořádání koncertů či divadla. Nedostatečně je využíván Zámecký klub, který má malou kapacitu.

Nejvíce jsou s kvalitou života v obci spokojeni respondenti z obcí Ústí, Klokočí a Býškovice. Od 9 do 18 procent jsou nespokojeni se životem v obci respondenti z Bělotína, Teplíc nad Bečvou nebo Hranic.

2.2.14 Technická infrastruktura

Zajištění kvalitních podmínek pro bydlení je základní podmínkou udržitelného rozvoje venkova. Bez dostupnosti základní technické infrastruktury bude i nadále docházet k postupnému vyliďňování zejména u mladší generace, která požaduje vyšší standardy bydlení, než mnohé obce v současnosti nabízejí.

Vodovody

Převážná část zásobování vodou probíhá pomocí skupinových vodovodů (ÚAP, 2012):

- Skupinový vodovod Bělotín – Hranice- Lipník nad Bečvou – zásobuje obce vodou z Ostravského oblastního vodovodu (OOV) a vodního zdroje Lhotka: Bělotín, Černotín, Špičky, Kunčice, Hluzov, Lučice, Hranice, Drahotuše, Milenov, Teplice nad Bečvou, Slavíč, Klokočí, Rybáře, Nejdek.

- Skupinový vodovod Záhoří – jihozápadní část SO ORP Hranice je zásobována vodou do SV Záhoří se zdrojem prameniště Ústí – jde o obce Všechnovice, Opatovice, Ústí, Skalička, Malhotice, Paršovice, Rakov, Býškovice, Valšovice a Provodovice.
- Skupinový vodovod Potštátsko včetně některých místních částí zásoboval obce Potštátska – zdroj vody nádrž Harta – Potštát, odkud byla voda čerpána do ÚV Potštát. Tento zdroj byl odstaven a do stávajícího vodovodního systému přivedena voda ze SV Hranice. Od roku 2012 je zásobování oblasti zajištěno z OOV a vodního zdroje Lhotka. Stavba vodního díla „Zásobování obcí Potštátska napojením na SV Hranicko“ řeší zásobování pitnou vodou v obci Kyžlířov a Kovářov a výhledově i obce Lipnou. Obec Radíkov má realizováno připojení, ale aktivně je zatím nevyužívá.
- Vodní zdroj Lhotka dále zásobuje obce: Hrabůvka, Olšovce, Střítež nad Ludinou, Hranice-Velká.
- Jižní část správního území je zásobována ze SV Kelčsko, který zásobuje obce Dolní Těšice, Horní Těšice, Rouské a Zámrsky.
- SV Porubská Brána zásobuje Hustopeče nad Bečvou, Porubu, Vysokou a Milotice nad Bečvou. Zdrojem vody je ÚV Poruba.
- Vlastní zdroje a vodovody mají obce: Radíkov, Partutovice, Jindřichov a Horní Újezd.
- Studny pak využívají Hranické Loučky, Lhotka, Lipná.

Vzhledem k pokrytí prakticky celého území vodovodními sítěmi, lze další rozšiřování vodovodů očekávat pouze v závislosti na postupu nové výstavby a zejména v Hranicích také rozvoji podnikatelských aktivit. V Hranicích také bude nutná rekonstrukce nejstarších částí vodovodu z důvodu jejich vysokého stáří.

Kanalizace

Skupinová ČOV Hranice pokrývá potřebu města a jsou na ni také napojeny Drahotuše, Velká a obec Teplice nad Bečvou, výhledově i Klokočí. Dále jsou ČOV vybaveny

Opatovice na které budou v budoucnosti napojeny obce Rakov a Paršovice. V současnosti není plně využita kapacita ČOV ve Vsechovicích, která by měla zajistit čištění odpadních vod z obce Provodovice a z obcí Babice a Lhota u Kelče (obě okres Vsetín). Malé ČOV mechanicko-biologické, kořenové s kapacitou pokrývající potřeby jedné konkrétní obce jsou vybudovány v Černotíně, Skaličce, Malhoticích a Býškovcích. Do biologického rybníku je kanalizace vyústěna v Zámrskách.

V ostatních obcích převažuje pouze (částečná) existence dešťové kanalizace, do které bývají napojeny také splaškové odpadní vody od části obyvatel obce po předchozím předčištění v septicích. Zbytek obyvatel má jímky na vyvážení. Čištění odpadních vod z velmi malých obcí do 200 obyvatel nebude povětšinou v nejbližším období z ekonomických důvodů řešeno, v období po roce 2015 lze však s jeho realizací uvažovat. Přednostně je třeba řešit čištění odpadních vod produkovaných obcí, jež se nacházejí v některém z pásem hygienické ochrany – zejména jde o obec Ústí (III. stupeň PHO lázeňských zdrojů - Teplice nad Bečvou) (ÚAP, 2012).

Plyn a elektřina

Velká většina obcí má již plyn zavedený, bez plynofikace zůstává pouze město Potštát včetně svých místní částí Kovářov, Lipná, Kyžlířov a Boškov. Dále není plyn zaveden do některých místních částí Hranic (Rybáře, Uhřínov, Středolesí, Valšovice), Olšovce (Boňkov), Bělotína (Nejdek, Lučice) a Hustopeč n. B. (Hranické Loučky).

V současnosti největším zdrojem elektrické energie na správním území Hranicka je malá vodní elektrárna na Bečvě v Hranicích s instalovaným výkonem 0,63 MWe a s roční produkcí elektrické energie 2,09 GWh v roce 2007. Ostatní zdroje jsou větrné elektrárny na Potštátsku a několik fotovoltaických systémů (ÚAP, 2012). Prozatím neujasněným problémem je výstavba elektrárny u obce Blahutovice (okr. Nový Jičín), která by s územím SO ORP Hranice bezprostředně souvisela. Její výstavba by si pravděpodobně vyžádala také potřebu nádrže, jejíž umístění není ještě specifikováno.

Telekomunikace

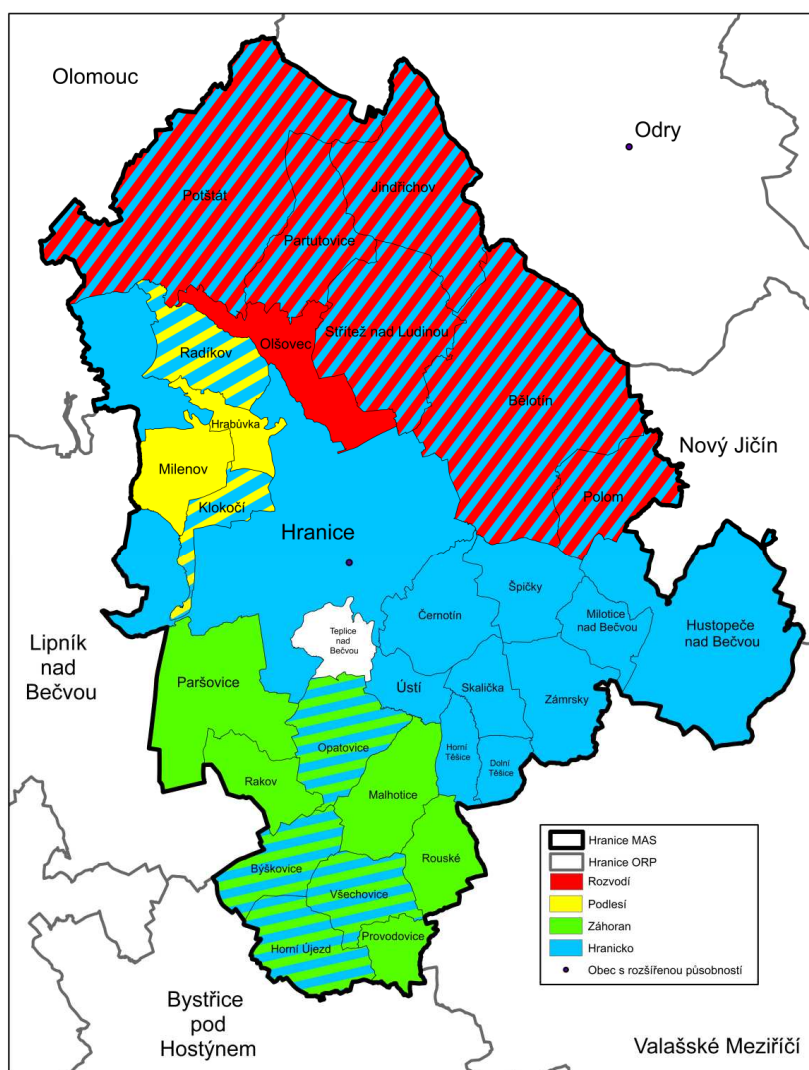
Prakticky celá severní a střední část SO ORP Hranice, vč. samotného města Hranice, leží v pásmu ochranných pásem spojů vedoucích k vysílači na Veselském kopci u Oder. Signál telefonů GSM je poměrně dobrý v celém území. Nedostupný signál je v oblasti

údolí Veličky (podél silnice II/440 mezi Olšovcem a Potštátem), v údolí Bradelného a Uhřínovského potoka. U operátora O2 není také kvalitně pokryta část Černotína vč. místní části Hluzov, obec Špičky a Býškovice. Nedostatečný signál tohoto operátora v obydlené oblasti je závažným nedostatkem, neboť tento zajišťuje provoz krizových telefonů IZS. V oblasti Moravské brány je k dispozici vysokorychlostní datové připojení 4G (T-mobile) a také Internet ADSL (T-mobile). Na většině území je také dostupné datové připojení EDGE (T-mobile, Vodafone) (ÚAP, 2012).

2.2.15 Spolupráce v území a řízení obcí

MAS Hranicko v kontextu DSO

Vytvořeno pro potřeby projektu: "MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů".
Zdroj dat: NS MAS ČR, z.s.; Arcdata Praha, s.r.o.

Obr. 19: Působení mikroregionů na území SO ORP Hranice
(Zdroj: MAS Hranicko)

Na území existuje dlouhodobá tradice meziobecní spolupráce, v současnosti v podobě dobrovolných sdružení obcí (DSO). Kromě Mikroregionu Hranicko, který vznikl na základě vzrůstající role partnerství a spolupráce v regionálním rozvoji, vznikly záhy uvnitř území ještě 3 menší vnořené mikroregiony: Mikroregion Rozvodí na severu, Mikroregion Záhoran na jihu a Mikroregion Podlesí na severozápadě území.

Spolupráce probíhá na různé úrovni intenzity, např. společné projekty a řešení problémů. V regionu se postupně rozbíhá spolupráce poskytovatelů služeb v cestovním ruchu v rámci turistické destinace Hranicko. Jedinou obcí, která není začleněna do žádného DSO, jsou Teplice nad Bečvou, s MAS Hranicko však spolupracuje. Nejaktivnějšími jsou Mikroregion Hranicko a Mikroregion Záhoran. Dalším pojátkem regionu je MAS Hranicko, která působí na celém území ORP Hranice, hned 10 obcí a výše zmíněné 2 mikroregiony jsou přímo členové. Další spolupráce probíhá na platformě Městského úřadu Hranice, který jako výkonná složka Obce s rozšířenou působností Hranice pořádá pravidelná setkání starostů ORP Hranice a koordinuje činnosti ve své gesci.

Z 31 obcí jich 23 má uvolněného starostu a jediný uvolněný místostarosta pracuje v obci Střítež nad Ludinou. Největší obecní úřad, v Hranicích, zaměstnává 225 úředníků, kromě větších obcí na Hranicku disponují místní obecní úřady většinou 5 až 10 zaměstnanci.

2.2.16 Odpadové hospodářství

Odpadové hospodářství

V každé z obcí ORP je zavedeno třídění komunálního odpadu formou barevně odlišených kontejnerů na sklo (zvláště barevné a bílé), papír, plasty a nápojové kartony. Některé z obcí (Bělotín, Hranice, Rouské, Všechnovice, aj.) zavedly také hnědé kontejnery na bioodpad z domácností. Pravidelně a dle místní potřeby jsou v obcích přistavovány velkoobjemové kontejnery na biologicky rozložitelný odpad (jarní a podzimní úklid), stejně tak je zpravidla jednou až dvakrát ročně v každé obci organizován mobilní sběr nebezpečných odpadů oprávněnou osobou. Na území města a vybraných obcí je rozmístěno několik speciálních kontejnerů v bílé barvě určených ke sběru starého šatstva, bot, bytového textilu a použitých hraček. Kontejnery jsou

majetkem společnosti Revenge, která zdarma zajišťuje jejich vývoz a dále tyto nepotřebné předměty využívá. Část textilu slouží opětovně původnímu účelu, část je recyklována dle materiálu a dále zpracována do ekologického produktu (např. čisticí tkaniny, stavební izolace). Jen poměrně malý zbytek se termicky zhodnocuje. Několik speciálních červených kontejnerů na drobný elektro odpad (vybité baterie, kalkulačky, telefony, počítačové komponenty, aj.) zajišťuje bezplatně společnost Asekol. Například v roce 2010 Město Hranice odevzdalo k recyklaci 1 258 televizí a 708 monitorů (Ondrůšek, 2010).

Velkoobjemové kontejnery na komunální odpad jsou umístovány jednou měsíčně v období od dubna do listopadu. Bioodpad je možné vozit na sběrný dvůr, kde mají jeho uložení občané Hranic a místních částí zdarma, který funguje od úterý do soboty. Lze zde ukládat kompletní elektrospotřebiče, lednice a mrazáky, zářivky, výbojky, akumulátory (autobaterie), tužkové baterie a monočlánky, nebezpečné odpady (barvy, oleje), pneumatiky, velkoobjemový i biologicky rozložitelný odpad, separovaný odpad – plasty, papír, sklo (také autosklo a drátosklo) a nově také polystyren (pouze čistý bez zbytků). Směsný komunální odpad, jiný biologicky nerozložitelný odpad a objemný odpad tvoří jednoznačně nejvýznamnější množství z komunálního odpadu. Významný podíl představují také separované složky odpadů (papír, plasty a sklo). Většina odpadů končí na řízené skládce tuhých komunálních odpadů Hranice, lokalita Jelení kopec v katastrálním území obce Bělotín. Denní kapacita skládky se pohybuje v rozmezí cca 15 – 50 t dle svozového plánu a ročního období. Skládka je provozována společností Ekoltes Hranice ve vlastnictví města, stejně jako kompostárna Hranice fungující od roku 2009. Zpracovávají se zde biologicky rozložitelné odpady, především z údržby veřejné zeleně a vzniklý kompost je používán pro účely sadových úprav prováděných ve městě Hranice. Provoz je cílen na minimalizaci objemu skládkovaných biologicky rozložitelných frakcí komunálního odpadu (Ekoltes Hranice, 2015).

Na území ORP Hranice je 7 sběrných dvorů, z nichž 6 je přímo v Hranicích (Sběrný dvůr firmy Ekoltes Hranice ukládá jako jediný nebezpečné odpady) a jeden je v Hustopečích nad Bečvou. Čtyři sběrná místa nacházející se v Hranicích, Bělotíně, Polomi a Hustopečích n. B. Tři výkupny odpadů, z nichž 2 se nacházejí v Hranicích a jedna v Bělotíně. Třídící linky se na území ORP Hranice nenachází, nejbližší třídící linky jsou v ORP Olomouc. Zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem

(dále jen BRO) jsou v ORP Hranice tři: Kompostárna Ekoltes Hranice, Kompostárna Skalagro Skalička a Kompostárna Skalagro Ústí. Spalovna se na našem území nenachází, nejbližší spalovna je SITA v ORP Olomouc. Skládky odpadů provozované na území ORP Hranice jsou dvě: EKOLTES Hranice – Jelení kopec (Bělotín), Obec Opatovice skládkuje odpad jen pro občany své obce (Mikroregion Hranicko, 2014).

Tab. 3: Celková produkce odpadů na území ORP Hranice v období 2008 - 2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce odpadů	61 037,77	58 823,35	65 967,79	70 245,01	112 434,15
Celková produkce KO	14 528,93	18 168,66	14 957,16	15 425,08	13 998,05
Celková produkce SKO	9 584,46	10 696,74	9 955,71	9 912,92	9 103,80

Zdroj: online databáze GROUP ISOH

Celková produkce odpadů v roce 2008 byla 61 038 t, v roce 2012 byla 112 434 t, došlo tedy k nárůstu o 56 217 t, což je navýšení o 84 % oproti celkové produkci z roku 2008. V roce 2008 byla produkce komunálního odpadu i směsného komunálního odpadu 24 113 t, v roce 2012 byla 23 102 t, došlo tedy k poklesu o 1011 t, což je 4% pokles. Podíl komunálního odpadu na celkové produkci odpadů se v letech 2008 - 2012 snížil o 11 % a podíl směsných komunálních odpadů na produkci komunálních odpadů se taktéž snížil, ale jen o necelé 1 %. Měrná produkce komunálních odpadů v roce 2008 byla 417 kg/obyvatele, v roce 2012 byla 404 kg/obyvatele, což je snížení o 13 kg/obyvatele. Měrná produkce směsných komunálních odpadů v roce 2008 byla 275 kg/obyvatele, v roce 2012 byla 263 kg/obyvatele, což je snížení o 12 kg/obyvatele. Dle uvedených dat měrné produkce, dochází neustále k jejímu snižování a tudíž i naplňování plánu odpadového hospodářství, který uvádí snižování měrné produkce odpadů nezávisle na ekonomickém růstu.

Produkce odpadů je odpovídající k danému území, jelikož na území ORP Hranice převažuje zástavba rodinných a bytových domů, z čehož plyne velká produkce směsného komunálního a objemného odpadu. Ze statistik roku 2012 je na území ORP Hranice evidováno 37 lokalit kvalifikovaných jako místa starých ekologických zátěží či kontaminované plochy, z čehož u 20 míst se jedná o skládky.

Převažující složkou vyprodukovaného separovaného odpadu na území ORP v roce 2012 byl papír (cca 750 t), dále pak plasty (287 t), poté sklo (128 t), a nejmenší složkou byly nápojové kartony (11 t). Měrná produkce separovaného odpadu za rok 2012 činila 33,9 kg/obyv., což znamená snížení proti 47,35 kg z roku 2008. Odpad je přímo tříděn občanem a prostřednictvím kontejnerů popřípadě pytlů svážen svozovou společností, která tento odpad předává zpracovatelské firmě (okolní obce ORP Hranice využívají tyto firmy pro zpracování separovaného odpadu – SITA CZ Vsetín – pobočka Valašské Meziříčí (plasty), ASA Ostrava – pobočka Vratimov (papír, tetrapaky), REMAT GLASS Brno – pobočka Kyjov – Kelčany (sklo) (Mikroregion Hranicko, 2014).

Tab. 4: Produkce BRO a BRKO na území ORP v období 2008 - 2012

Produkce BRO a BRKO [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce BRO	13 452,77	27 820,79	14 080,24	24 354,11	16 454,27
z toho celková produkce BRKO	10 510,07	15 323,91	12 623,15	13 041,52	11 596,35

Zdroj: online databáze GROUP ISOH

Nedílnou součástí BRO je BRKO, který tvoří papír/lepenka, dřevo, organický kompostovatelný odpad, oděv, textilní materiál, kompostovatelný odpad z údržby zeleně, směsný komunální odpad a odpad s tržišť. Z tabulky je zřejmé, že celková produkce BRO neustále roste a podíl BRKO na celkové produkci BRO tvoří cca 70 – 75 %.

V dotazníku uvedlo jako vyhovující životní prostředí v regionu pouze 20 % obyvatel. Z těch, kteří nejsou spokojeni, za největší zatížení životního prostředí označilo 39 % občanů znečištění ovzduší (smog, prach, spalování plastů v domácnostech apod.), 22 % občanů vadí hluk z dopravy, 12 % černé skládky, 9 % chybějící kanalizace a 4 % vadí špatná kvalita pitné vody.

2.2.17 Bezpečnost

Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje, územní odbor Přerov, má stanici v Hranicích. Jednotka zajišťuje výjezd jednoho až tří družstev (1 velitel + 3 hasiči nebo 1+5), které poskytují pomoc obcím specializovanou a ostatní technikou na území své působnosti. Sbor dobrovolných hasičů (SDH) obce pomáhá při řešení krizových situací při požárech, povodních, živelných pohromách, ekologických haváriích, pomáhá při

dopravních nehodách, technických řešeních a jiných mimořádných událostech. Na Hranicku funguje 43 jednotek požární ochrany (JPO SDH) různých kategorií a sídlí v každé obci, kromě Dolních Těšic. Jednotka kategorie II, zabezpečující výjezd jednoho až dvou družstev o zmenšeném početním stavu (1+3), je zřizovaná v obcích s počtem obyvatel nad 1 000. Na Hranicku se vyskytují celkem 3, a to v Hranicích, v Opatovicích a na Potštátě. Kategorie III, zřizovaná v obcích s počtem obyvatel nad 1 000, zabezpečující výjezd družstva (1+5), funguje v Běloutíně, Horním Újezdu, Hustopečích nad Bečvou, Jindřichově a Stříteži nad Ludinou. Ve zbylých obcích regionu existují JPO SDH kategorie V. Pro upozornění na požární a jiná nebezpečí je využíván Jednotný systém varování a vyrozumění, který zahrnuje na Hranicku celkem 35 sirén (Voženílek a kol., 2008).

Obvodní oddělení **Policie ČR**, které se stará o bezpečí obyvatel celého regionu, se nachází v městě Hranice. Jednotliví policisté mají na starost přidělená území v regionu, v nichž mají územní odpovědnost. Před několika lety byla zrušena detašovaná pracoviště Policie ČR v Opatovicích, Běloutíně, Hustopečích nad Bečvou a na Potštátě. V Hranicích také sídlí oddělení Městské policie, která se stará o pořádek a bezpečnost v ulicích města Hranice a v jeho místních částech a oddělení disponuje 23 strážníky.

Povodně jsou pro region Hranicko jednou z mimořádných událostí lokálního i regionálního významu. Povodně a záplavy v území regionu vznikají nejčastěji v letních měsících při přívalových a trvalých dešťových srážkách a v době jarního tání, při rychlém tání sněhu a ledových bariér na tocích. Výraznější ohrožení mohou způsobit trvalejší srážky v oblasti Beskyd, jež jsou odvodňovány řekou Bečvou a některými menšími toky. Vzhledem k charakterům povodí, stavbě říčních niv a zátopových území, sídelní struktuře, zkušenostem a dalším faktorům, se vymezují místa silně ohrožená povodněmi. Při povodních jsou nejčastěji ohrožovány řekou Bečvou území obcí Hranice, Teplice nad Bečvou a Ústí. Menší toky ohrožují i ostatní obce, zejména při přívalových deštích, například Potštát, Běloutín, Opatovice nebo Hrabůvka. V posledních letech se objevuje fenomén „bezejmenných potoků“, kdy toky, které nemají jméno, vyplavují obydlí. Dochází k tomu z toho důvodu, že probíhá nová výstavba v území, kde bývaly louky a lesy, které měly retenční funkci. V případě prudkých nárazových srážek nebo trvalejšího deště se nemá voda kde zadržet a odtéká malými koryty, která

na to nejsou velikostně uzpůsobená, tím pádem dojde k vyhlížení z koryta a zatopení přilehlých domů, zahrad či cest.

Bezpečnost v obci zhodnotili respondenti ve 43 % odpovědí jako vyhovující a 13 % jako nevhovující. V podrobnějším rozboru pak označili občané jako nejvíce ohrožující „nevhodné chování a činy jiných etnických skupin“, dále pak dopravní situaci nebo nevhodné chování a činy uživatelů alkoholu a drog. Respondenti mohli i slovně rozvést své pocity a popsat co nejvíce ohrožuje jejich bezpečnost.

Největší množství připomínek v oblasti **bezpečnosti** podali občané Drahotuš, místní části Hranic. Patnáct ze sedmnácti stížností se týkalo nevhodného **chování Romů**, kteří se do obce v nedávné době hromadně přistěhovali. Občané si stěžují na okamžitý nárůst násilí ze strany menšiny, krádeží (dřeva, kovů aj.), nepořádku v ulicích, hluk v denních i nočních hodinách. Respondenti se také necítí bezpečně a stěžují si na zápach vycházející z komínů v obydlích Romů, údajně v kamnech spalují plasty, kartony a papíry z popelnic tříděného odpadu. Na problém s Romy z Drahotuš si stěžují také občané okolního Milenova a Klokočí. Své problémy s tímto etnikem má také samotné město Hranice, podle vyjádření místních respondentů, vadí zejména jejich závislost na sociálních dávkách, zproštění poplatků, nezapojení do pracovního procesu a jejich hojnější výskyt v určitých lokalitách.

Ke **stavu komunikací** a jejich bezpečnosti se vyjadřovali respondenti napříč celým regionem. Občanům Partutovic, Stříteže nad Ludinou a Černotína schází chodníky, z čehož vyplývá nebezpečí srážky s vozidly, všichni respondenti z Partutovic také zmínili velmi špatný stav místní pozemní komunikace. Na hlučný a hustý provoz si stěžují respondenti z Černotína nebo Slavíče (místní část Hranic), nákladní doprava ve všedních dnech obtěžuje obyvatele Hrabůvky a Polomi. Na stezce z Hranic do místní části Velká chybí osvětlení, chodník k nádraží chybí obyvatelům Drahotuš. Několikrát se v odpovědích objevila stížnost na chybějící autobusové zastávky. Nadměrná doprava ohrožuje a znepríjemňuje život občanům žijících a pohybujících se po ulicích Tř. Čs. armády a Tř. 1. máje (viz kapitola „Doprava“). Problematika ohledně chybějících parkovacích míst na sídlištích už se několik let řeší postupnými rekonstrukcemi sídlišť (Galašova a Hromůvka již proběhly, chystá se Nová a Struhlovsko).

V mnoha obcích se občanům nelíbí volně **pobíhající psi** v ulicích a v parcích, jednak kvůli bezpečnosti své a svých dětí a pak kvůli psím exkrementům, které někteří majitelé nechávají ležet v trávě nebo na chodníku. Tento problém se objevuje v obcích Černotín, Horní Újezd, Hranice, Hustopeče nad Bečvou a Klokočí.

Kriminalita, agresivita a opilství lidí a různých individuí trápí obyvatele Hranic, Drahotuš, Hustopeč nad Bečvou, Klokočí a zejména Špiček – 4 z 6 respondentů zmiňovali krádeže v obci. Hraničtí si stěžují na skupinky znečištěných obyvatel postávajících u supermarketů, u nádraží. Dále si také stěžují na hluk a vandalismus v okolí ubytovny u Veličky a v okolí klubu Bonver.

Nebezpečno v oblasti **životního prostředí** pociťují obyvatelé Hustopeč nad Bečvou - Poruba, protože z důvodu projíždění cisteren obcí se strachují o své podzemní vody, stejné obavy sdílí i obyvatelé Horního Újezdu. V Hustopečích je údajně potřeba vyčistit Loučský potok, který je zanesený a zarostlý. V Klokočí kvůli vybudování bioplynové stanice vzrostl hluk a dopravní intenzita. Několik respondentů z Opatovic není spokojeno se stavem Opatovického potoka a cítí se jím ohroženi. V topné sezoně si stěžují na nedýchatelnost obyvatelé hned několika obcí – Černotína, Hranic, Drahotuš, Partutovic a Teplíc nad Bečvou.

2.3 Vymezení rozvojových ploch v území

Tato kapitola mapuje a identifikuje, na základě práce společnosti „Neolokátor“ a autorů Trejbala a Čermákem (2011), potenciální území regionu, ve kterých by mohlo dojít k rozvoji a celkové kultivaci nebo obnovení původní funkce. V níže popsaném výběru převážně figurují zanedbané plochy, památkové zóny, rekreační zóny apod.

Paleolitické osídlení, které se nachází v prostoru krasových vrchů při jižní hranici katastru (Skalka; Malá a Velká Kobylanka), je z větší části zalesněno a chráněno jako přírodní rezervace. Vrchy jsou místem, kde bylo soustředěno paleolitické osídlení, které využívalo k obývání krasových útvarů a díky dobrému rozhledu kontrolovalo okolní krajinu a celé údolí Moravské brány, kterou táhla lovená stádní zvěř. Vzhledem k žádoucí ochraně nutno dále regulovat přístup tak, aby nepoškozoval místní krajinu, zároveň však může sloužit jako zajímavý turistický cíl.

Stabilním historickým krajinným prvkem je **kaskáda rybníků**, která ležela při severozápadním okraji Hranic, již v extravilánu obce. Do dnešní doby se dochovaly čtyři z původních pěti rybníků (prostřední byl zničen při výstavbě silnice). Jižní dva rybníky jsou součástí panelového sídliště, jsou zneprístupněny oplocením a využívány patrně pro chov ryb. Severní dva jsou naopak vhodně upravenou součástí zástavby. Jeden zaniklý rybník leží při trati v lese Šafarnice. Jedná se o zajímavý prvek, jehož vhodné využití by jistě pomohlo k rozvoji kvality bydlení na blízkém, jinak velmi ponurém sídlišti.

V území, zvaném **Šafarnice**, se nachází několik zaniklých menších komunikací. Při jižním okraji lesa pak probíhá zaniklá cesta zvýrazněná původním stromořadím. Tato cesta je původním pokračováním dnešní silnice, která probíhá od hranických rybníků skrz průmyslovou zónu směrem k severovýchodu, než byla přerušena železničním náspem. Bylo by nutné vyčistit nízkou vegetaci a hlavně vyřešit komunikační napojení na město. Mohlo by pak sloužit jako velmi příjemné místo pro vycházky či jako cyklostezka.

V období vlády Pernštejnů došlo k přestavbě dodnes dochovaného **pásu hradeb** s branami opevněnými věžemi a oválnými barbakány a vybudování parkánové hradby s podkovovitými baštami. Fortifikace je součástí obvodových zdí domů a místy z ní vystupují podkovovité bašty. Hradba je často překryta zahradní vegetací. Dává městu tvář. Nutno dbát na ochranu zbylých konstrukcí. Mohla by být zajímavá např. naučná stezka po zbytcích městských fortifikaci typu “jak tato místa vypadala v minulosti a jak dnes”.

V severovýchodní průmyslové části města Hranice se nachází rozsáhlý **brownfield na okraji cihelny**. Při kraji lesa rostou staré duby, v zákoutí se zaniklou, částečně stále užívanou chatovou kolonií. Mohlo by dojít k obnově úvozů a dubových alejí.

Bývalý **vojenský areál Jaslo** v severovýchodní části města Hranice, byl využíván zejména za komunistického režimu. Po pádu komunismu se areál pomalu vyliďňoval a začal intenzivně chátrat. O pozemky o rozloze 16 hektarů mělo zájem město, ale z důvodu vysoké ceny (169 milionů, poté pokles až na 27 milionů korun) si je nemohlo dovolit a pozemek tak přešel do soukromého vlastnictví. V roce 2015 město Hranice pozemek odkoupilo a plánuje zde průmyslovou zónu či ubytovnu.

Areál TON v obci Všechnovice, je starý areál bývalé pobočky továrny na nábytek TON. Areál se nachází na okraji obce. V areálu jsou 3 objekty: dvoupodlažní hala, kotelna, administrativní budova a manipulační plochy. Areál spadá pod 1 vlastníka. Je zde nová trafostanice, nové elektrorozvody, možné vybudování sila a následné propojení ke kotli. Každá loď objektu je ohraničena kovovými dveřmi. Je vhodné i pro potravinářskou výrobu, není vhodné pro zámečnické aktivity.

Na území regionu Hranicko se nachází několik opuštěných původně zemědělských areálů, které nejsou využívány buďto vůbec nebo fungují jako provizorní skladiště.

3. Rozšířená SWOT analýza regionu Hranicko

Rozšířená SWOT analýza zkoumaného území vymezuje vazby mezi silnými stránkami a příležitostmi, silnými stránkami a hrozbami, slabými stránkami a příležitostmi, slabými stránkami a hrozbami. Pro přehledné zobrazení je vytvořena SWOT matice, která je následně pod tabulkou rozvedena do hlubších myšlenek.

Tab. 5: SWOT matice

	S – silné stránky	W – slabé stránky
O – příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Využít plného potenciálu lázní Teplice nad Bečvou pro zdravotní a rekreační účely • Zatraktivnit Hranickou propast – brzy nejhlubší zatopená jeskyně světa – pro turisty • Posilovat význam průmyslu k získání nadregionálního významu • Kvalitní dopravní dostupnost po silnici i železnici pro přilákání investic • Vybudování silničních přípojek průmyslových podniků k dálnici D1 zakreslených v územním plánu • Nízká nezaměstnanost, nabídka pracovních míst jako lákadlo pro mladé rodiny • Existence a kooperace rozvojových organizací doplňující se v rozvojových aktivitách 	<ul style="list-style-type: none"> • Propojení regionálních dopravních systémů pro lepší dostupnost menších obcí • Snížení intenzity automobilové nákladní dopravy přesunutím na železnici • Propojení místních podniků s místními ZŠ a SŠ k vychování si budoucích pracovníků • Zvýšit nabídku bydlení v regionu pro zvýšení atraktivnosti území k žití • Využít venkovská muzea, památky a místní přírodu ke zvýšení turistického ruchu • Vyřešení společné koordinace a propagace jednotlivých obecních, kulturních, sportovních akcí a jejich termínů • Uspokojit poptávku a zvýšit nabídku sportovního vyžití stavbou zimního stadionu
T – hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Udržovat hustotu sítě silnic I., II. a III. třídy k zamezení vylidňování okrajových obcí • Využít zastaralé a rozsáhlé prostory autobusového nádraží – jeho modernizace a vytvoření záchytného parkoviště • Intenzivní třídění odpadů k zabránění rychlejšího naplnění hranické skládky odpadů • Dvě silné průmyslové oblasti – průmysl stavebních hmot a strojní průmysl, doplněné o další oblasti • Využití prostor bývalých kasáren pro rozšiřování průmyslové zóny místo záboru půdy • Zachování uspokojujícího pokrytí 	<ul style="list-style-type: none"> • Snížení automobilové dopravy v Hranicích pomocí rozvoje dosud nedostatečně využitě cyklodopravy • Vytvoření sítě úschoven kol u železničních stanic v obcích jako pomoc pro jejich zachování a zvýšení jejich využívání • Zvýšení bezpečnosti stavbou chybějících chodníků v obcích • Šířit osvětu a možnosti zlepšení ovzduší na Hranicku (lepší palivo, kotle aj.) • Snížit dopady povodní přírodě šetrnými opatřeními • Snížení provozních nákladů veřejných budov (zateplení,

	regionu zdravotnickými službami před jejich úbytkem <ul style="list-style-type: none"> • Zabránit úpadku aktivního pohybu využitím husté sítě škol, sportovišť, sportovních klubů, spolků 	zdroje energie), využití dotací <ul style="list-style-type: none"> • Zvyšování kapacity pro ubytování seniorů, zachycení trendu stárnutí obyvatelstva
--	--	--

Zdroj: vlastní zpracování

3.1 Strategie SO – využití silných stránek k využití příležitostí

- **Využít plného potenciálu lázní Teplice nad Bečvou pro zdravotní a rekreační účely**

Lázně Teplice nad Bečvou jsou vyhledávaným ústavem pro léčbu zejména srdečních onemocnění. Areál toho má hodně co nabídnout, jelikož se zde nacházejí Zbrašovské aragonitové jeskyně, velký park, kolonáda, lázněmi protéká řeka Bečva, za řekou lze využít tenisové kurty nebo minigolf. Potenciál místa však stále není plně využit. Nedořešený je úsek cyklostezky „Bečva“, která končí před obcí Ústí (2 km vzdálená), dále vede nebezpečným silničním úsekem, míjí lázně a dále pokračuje v Hranicích. V současné době probíhají jednání mezi zástupci obcí Ústí, Teplice nad Bečvou a Hranice, povodí Moravy, lázní a rozvojových organizací, kteří se snaží nalézt co nejefektivnější řešení vedení cyklostezky lázněmi, čímž se zvýší jejich návštěvnost cykloturisty. Pro děti se kromě minigolfu a krmení divokých kachen v areálu nenachází nic, vhodné by tedy bylo zrealizovat např. dětské hřiště s průlezkami. Potenciál jistě vězí také v teplické kyselce, která je volně přístupná ke konzumaci na třech místech.

- **Zatraktivnit Hranickou propast – brzy nejhlubší zatopená jeskyně světa – pro turisty**

Hranická propast se nachází přibližně 500 metrů od vlakové nádražní stanice „Teplice nad Bečvou“, patnáct minut chůze od areálu lázní. Se zatopenými 384 metry se jedná o, zatím, druhou nejhlubší jeskyni na světě, avšak první místo je na dosah (chybí 9 metrů), jelikož hloubka se odhaduje kolem 800 metrů (Kobza, 2015). Bohužel, dlouhá léta se pro zatraktivnění a propagaci místa mnoho nedělo, až v posledních dvou letech se o propasti více píše v tisku, práva na záběry z posledního ponoru zakoupila přírodovědná televizní stanice „National Geographic“, video z předposledního ponoru je volně dostupné na internetu a v průběhu roku 2015 probíhaly úpravy za účelem lepší dostupnosti. Bylo nainstalováno zábradlí podél obou příchozích cest lesem s naučnou

stezkou, u samotné propasti návštěvníky informují dvě nové tabule. Turisty by jistě lákala lávka přes propast nebo umožnění sestupu po schodišti do propasti nebo interaktivní tabule s možností prohlédnutí vodní části, záběrů z ponoru apod. Zchátralá nádražní budova kousek od propasti by se mohla přeměnit na turistické infocentrum, prodejnu s regionálními potravinami nebo kavárnu. Nebezpečný je také přechod za zatáčkou přes silnici I/35, který spojuje areál lázní s nevzhledným podchodem pod železnicí, který ústí pod kopcem u hlavní trasy k propasti.

- **Posilovat význam průmyslu k získání nadregionálního významu**

Průmysl na Hranicku v posledních několika letech získává na stále větším významu. Bude zajímavé sledovat při příštím „Sčítání lidu, domů a bytů“, kolik procent obyvatelstva je zaměstnaných v průmyslových oblastech. U osmi sledovaných významných podniků došlo v letech 2010 - 2014 k nárůstu počtu zaměstnanců, a to o 42 %. Z okolních regionů se pracovníci sjíždějí např. do výrobních aktuálně dynamicky se rozvíjejících firem Henniges Hranice a SSI Schäfer. Pro osoby se sníženou pohyblivostí se stal významným zaměstnavatelem podnik Krok CZ.

- **Nízká nezaměstnanost, nabídka pracovních míst jako lákadlo pro mladé rodiny**

Jedním z významných faktorů, když se nejen mladí lidé rozhodují, kde budou bydlet, je nabídka trhu práce. V roce 2015 se míra nezaměstnanosti na Hranicku dostala pod hranici šesti procent, tedy přibližně na celorepublikovou hodnotu a ve třetím čtvrtletí roku 2015 v Olomouckém kraji činila průměrná měsíční hrubá mzda 23 412 Kč, oproti celorepublikovému 26 072 Kč je to o více než dva a půl tisíce méně (ČSÚ, 2015), avšak životní náklady na Hranicku jsou nižší než např. ve Středních Čechách nebo velkých městech. Tyto ekonomické faktory ve spojení s výbornou dopravní dostupností a širokou nabídkou školních zařízení mohou hrát významnou roli ve vývoji demografické křivky obyvatelstva regionu.

- **Kvalitní dopravní dostupnost po silnici i železnici pro přilákání investic**

Vzdálenost jeden kilometr od sjezdu na dálnici D1, spojnice silnic I/47 a I/35, uzel dvou významných železničních tratí, tyto přednosti nabízí město Hranice a přilehlé obce. Takovouto výbornou dopravní dostupností nedisponuje mnoho měst v České republice,

tím spíš bereme-li v úvahu i velikost města. Region disponuje průmyslovými zónami i v územním plánu určenými pro výrobní prostory, což jsou předpoklady pro realizaci investičních záměrů na Hranicku.

- **Vybudování silničních přípojek průmyslových podniků k dálnici D1 zakreslených v územním plánu**

V územním plánu města Hranice je myšleno na silniční přípojku průmyslového areálu CTP Park na silnici II/440 těsně před napojením na dálnici D1. Přípojka by vedla přes současnou zahrádkářskou kolonii, podél železničních viaduktů v severozápadní části města. Snížení intenzity nákladní dopravy by zlepšilo stav ovzduší a snížilo hluchost u obyvatel Hranic, Drahotuší a Slavíče, přes něž kamiony jezdí směrem na Lipník nad Bečvou, kde se napojují na dálnici D1 nebo přes město Hranice a obec Běloutín, kde se napojují na dálnici D1 nebo silnici I/48. V severovýchodní části se počítá se silniční přípojkou vedoucí od dálnice D1 přes průmyslový areál firem SSI Schäfer, Sigma Pumpy Hranice aj., dále k areálům firem Cetris, Tondach a Cement Hranice, čímž by došlo ke snížení intenzity nákladní dopravy po silnicích vedoucích v blízkosti obytných čtvrtí východní a severní části města (Urbanistické středisko Ostrava, 2014).

- **Existence a kooperace rozvojových organizací doplňující se v rozvojových aktivitách**

Fungující tři rozvojové organizace, které sídlí v jedné budově a úzce spolupracují na úspěšném rozvoji regionu. Mikroregion Hranicko jakožto dobrovolný svazek obcí zajišťuje zejména meziobecní spolupráci. Místní akční skupina MAS Hranicko mj. realizuje svoje dotační programy, v nichž přerozděluje získané částky z evropských a národních fondů lokálním příjemcům. Hranická rozvojová agentura realizuje destinační management regionu a poskytuje veškerý servis žadatelům o dotace. Společně intenzivně spolupracují s místními obcemi, spolky, podnikateli, neziskovými organizacemi, školami a širokou veřejností.

3.2 WO – překonání slabých stránek k využití příležitostí

- **Propojení regionálních dopravních systémů pro lepší dostupnost menších obcí**

Návaznost spojů hromadné dopravy je problém ne pouze regionální. Vymyslet efektivní způsob vysílání spojů autobusové dopravy, aby navazovaly na vlakové spoje, by vyžadovalo komplexní analýzu. Uspokojení požadavků všech obyvatel je samozřejmě nereálné, ale jde o nalezení rozumného kompromisu v četnosti spojů a jejich návaznosti. Vývoj menších a okrajových obcí může být do určité míry ovlivněn četností spojů, jelikož lidé nedisponující automobilem jsou odkázáni pouze na autobus či vlak, a to může být zejména pro mladší věkové kategorie mínusový bod při rozhodování o místě bydliště. V současné době jezdí z Hranic do každé obce v regionu autobus minimálně čtyřikrát denně – ráno, kolem poledne, mezi druhou a třetí hodinou a večer kolem desáté hodiny. Čtyři spoje jsou minimum (např. obec Polom), u okrajových obcí (Radíkov, Středolesí) je to osm spojů a např. u obce Horní Újezd je to dokonce spojů 15 (IDOS, 2015). Návaznost autobusové a vlakové dopravy v regionu neexistuje nebo není známa.

- **Snížení intenzity automobilové nákladní dopravy přesunutím na železnici**

Snížení intenzity nákladní dopravy městem Hranice a vybranými obcemi by šlo dosáhnout přemístěním transportu průmyslového materiálu na železnici. Vlakovými přípojkami pro přesun materiálu, výrobků aj. disponují všechny velké průmyslové areály v Hranicích (CTP Park, Tondach + Cetrís, Cement, SSI Schäfer + Sigma Pumpy). Nádraží v Hustopečích nad Bečvou by mohlo být využito společností vyvážející šterkopísek nebo nádraží v Drahotuších se nachází nedaleko kamenolomu v Hrabůvce, odkud se veškerý vytěžený kámen vyváží nákladní dopravou přes přílehlé obce.

- **Propojení místních podniků s místními ZŠ a SŠ k vychování si budoucích pracovníků**

Na Hranicku fungují Střední průmyslová škola (SPŠ) a Střední odborné učiliště (SOU), zaměřující se na strojírenství, přesto místní podniky (zejména strojírenské a firmy sídlící v CTP Parku) dlouhodobě poptávají nové pracovníky do výroby. Firma SSI

Schäfer se již aktivně zapojila do řešení této situace a vybraným studentům SOU nabízí školní praxi ve výrobě, brigády, stipendia při dostatečném prospěchu na střední a případně i vysoké škole, vysokoškolákům nabízí také možnost spolupráce na tvorbě diplomových prací. Cementářsko-vápenická škola byla založena podnikem Cement Hranice, který si zde celou druhou polovinu minulého století vychovával studenty v oborech spjatých se stavebními materiály, strojní učiliště sloužilo podobně firmě Sigma Hranice. Tyto dva případy jsou dva příkladové přístupy, které jsou dnes potřeba uplatňovat při aktuálním nedostatku výrobních pracovníků vzdělaných v oboru. Společnosti by si mohly vyhledávat své potenciální budoucí pracovníky v posledních ročnících základní školy (např. v kroužcích fyziky, robotiky, matematiky) a na středních školách a podporovat je ve studiu. V roce 2016 budou po celé České republice v každém SO ORP vznikat „Místní akční plány rozvoje vzdělávání“, které mají za jeden z hlavních cílů propojování lokálních aktérů v oblasti vzdělávání (školy, zřizovatele, zaměstnavatele, veřejnost) a vytvoření koncepce vzdělávání ve svých územích na dalších sedm let.

- **Zvýšit nabídku bydlení v regionu pro zvýšení atraktivnosti území k žití**

S navyšováním nabídky práce ze strany podniků na Hranicku přibývá pracovníků z okolních regionů, dojíždějících za prací. Na přelomu tisíciletí byly postaveny poslední bytové domy, od té doby probíhá výstavba pouze rodinných domů. U větších podniků lze uvažovat například o myšlence podnikových bytů, jako tomu bylo při výstavbě celého Cementářského sídliště firmou Cement Hranice v polovině 60. let minulého století. Je těžké říct, kolik přesně a kde je největší nabídka volných bytů či domů k pronájmu nebo prodeji. Při průzkumu webů realitních kanceláří nabídka bytů a domů není nijak široká, převažuje množství kancelářských prostor, nejvíce nabídek pochází z města Hranice, následuje obec Bělotín. Zvýšením nabídky možnosti bydlení by se mohla zvýšit atraktivnost území pro nastěhování se, s ohledem na současný dobrý stav regionální zaměstnanosti.

- **Využít venkovská muzea, památky a místní přírodu ke zvýšení turistického ruchu**

Během posledních dvou let byla otevřena na Hranicku čtyři nová muzea, přičemž se jednalo o venkovská muzea. Tématika dvou muzeí pojednává o životě na venkově,

jedno muzeum prezentuje zemědělskou techniku dob minulých a jedno muzeum se věnuje hudební a filmové historii Hranicka. Celkem se v sledovaném území vyskytuje 14 muzeí v 9 obcích a v létě 2015 společně koordinovala „Letní muzejní soutěž“, jejímž cílem bylo nabídnout návštěvníkům možnost poznávat muzea zábavnou formou a soutěžit přitom o ceny. Ve spojení s místními přírodními atraktivitami, památkami (např. mlýny, hrádeček, zámky apod.) je vytvářen potenciál pro atraktivní turistickou lokalitu. V území se nachází celkem 35 církevních památek, 14 přírodních památek a rezervací dohromady, 25 technických památek. Ubytovací kapacity v regionu jsou více než dostatečné (Hranicko, 2015).

- **Uspokojit poptávku a zvýšit nabídku sportovního vyžití stavbou zimního stadionu**

Z průzkumů mezi obyvatelstvem v regionu je zřejmá poptávka po zimním stadionu. V zimních měsících lze bruslit na zamrzlých rybnících, v některých obcích ještě přetrvává tradice vytváření ledových ploch na hřištích místními dobrovolnými sdruženími hasičů a dalšími dobrovolníky. Existuje také Hranická liga ledního hokeje, která je složená z místních týmů, jejíž zápasy se musejí odehrávat na stadionech ve Valašském Meziříčí a Novém Jičíně. Míst pro vybudování stadionu je na území města Hranice několik, např. u koupaliště a tenisové haly, kde by bylo možné sdílet šatny, u multifunkčního sportovního centra Naparia nebo v areálu bývalých kasáren Jaslo. Stadion by mohly využívat školy, hokejové či krasobruslařské kluby, obce či spolky pro kulturní a sportovní akce aj. V roce 2016 by mohlo být využito pro vybudování stadionu padesátiprocentní dotace poskytované Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy na stavby pro sportovní a rekreační činnosti. V plánovaném rozpočtu města Hranice na rok 2016 se však se zimním stadionem nepočítá, možná se do jeho stavby pustí nějaký spolek či investor.

- **Vyřešení společné koordinace a propagace jednotlivých obecních, kulturních, sportovních akcí a jejich termínů**

Společná propagace a koordinace kulturních, sportovních a jiných akcí a jejich termínů by vedla k efektivnějšímu šíření informací o daných akcích. V současné době některé obce informují o akcích na svých webech, pokud by fungovaly na shodných platformách, bylo by možné sbírat ze všech obecních webů dané informace

a prezentovat je na jednom místě, např. Kalendáři akcí regionu Hranicko. Nynější informování probíhá v místním tisku, obecních zpravodajích, turistické informační centrum vede na svém webu kalendář akcí, některé obce informují pouze prostřednictvím plakátů nebo obecního rozhlasu. Do společného kalendáře by mohl kdokoliv přidávat tipy na kulturní, sportovní nebo obecní akce, pravdivost informací by ověřoval administrátor.

3.3 ST – využití silných stránek k čelení hrozbám

- **Udržovat hustotu sítě silnic I., II. a III. třídy k zamezení vylidňování okrajových obcí**

Územím Hranicka vedou kromě dálnice a tří silnic I. třídy také čtyři silnice II. třídy. Silnice III. třídy spojují jednotlivé obce mezi sebou a je jimi protkáno celé území. Z okrajových obcí, které v posledních sedmi letech evidovali úbytek obyvatel, zaznamenali tento trend v Polomi nebo Provodovicích. Obce, kterých by se tato problematika mohla v následujících letech týkat, se nachází převážně v severní části regionu, kde je silniční síť řidší.

- **Zabránit úpadku aktivního pohybu využitím husté sítě škol, sportovišť, sportovních klubů, spolků**

K datu 31. 12. 2014 působilo na Hranicku celkem 173 spolků, kam spadají také sportovní kluby nebo sdružení dobrovolných hasičů. Obyvatelé regionu mají k dispozici 89 míst, kde lze provozovat sportovní činnosti (tělocvičny, sportovní haly, hřiště aj.). Největší množství se jich nachází na území města Hranice. Potenciálních míst a organizací, kde lze podporovat fyzicky aktivní styl života, je mnoho, je třeba toho náležitě využít a podporovat v pohybu osoby ve všech věkových skupinách.

- **Využít zastaralé a rozsáhlé prostory autobusového nádraží – jeho modernizace a vytvoření záchytného parkoviště**

V současné době již probíhají přípravy na realizaci rekonstrukce autobusového nádraží v Hranicích, které je dopravním uzlem spojuj z okolních obcí i meziměstských linek. Aktuálních 31 míst na stání autobusů je vzhledem k frekvenci jejich příjezdů nevyužitých a plánuje se jejich snížení, zbylé nevyužité prostory se přetvoří na

parkovací místa. Nové parkoviště významně ulehčí také lidem z Hranicka dojíždějících vlakem do jiných obcí, jelikož parkoviště u 200 metrů vzdáleného vlakového nádraží je kapacitně nedostačující. Potenciální místa pro parkování se nachází také u vlakového nádraží v prostorách patřících společnosti ČD Cargo, do kterých je vjezd zakázán, ale i přesto tam lidé parkují.

- **Intenzivní třídění odpadů k zabránění rychlejšího naplnění hranické skládky odpadů**

Stav městské skládky v majetku akciové společnosti Ekoltes Hranice (100% vlastněná městem), je dle zpracované studie udržitelný do roku 2019. Životnost skládky, při navýšení koruny skládky a využití dalších prostorů, by mohla být zajištěna do roku 2030, nicméně studie nepočítala s vydaným zákonem na zákaz skládkování recyklovatelných a využitelných odpadů od roku 2024 (Ekoltes Hranice, 2015). Vytríděné roční množství 1 174 tun recyklovatelného odpadu za SO ORP Hranice v roce 2012 je třeba nadále meziročně navyšovat. Přispět k tomu může distribuce kontejnerů na separovaný odpad do obytných zón v regionu, kde dosud chybějí. Šíření osvěty o důležitosti třídění ve školách, na pracovištích, veřejném prostoru (např. na zastávkách hromadné dopravy apod.).

- **Dvě silné průmyslové oblasti – průmysl stavebních hmot a strojírenství, doplněné o další oblasti**

V Hranicích sídlí významní regionální a nadregionální zaměstnavatelé. Vedle starších podniků s historickou tradicí, z oblasti průmyslu stavebních hmot (Cetris, Tondach, Cement), působí na Hranicku významný zaměstnavatel v oblasti strojírenství – SSI Schäfer. Společně s dalšími většími strojírenskými firmami zaměstnávají asi čtyřnásobně více osob než první segment. Tato dvě silná odvětví jsou v regionu doplněna o silné jednotlivé společnosti z oblasti zpracování plastů, textilního průmyslu a potravinářství. Rozložení významných regionálních zaměstnavatelů ve více odvětvích může mít pozitivní efekt pro zmírnění dopadu případné krize na jedno určité odvětví.

- **Zachování uspokojujícího pokrytí regionu zdravotnickými službami před jejich úbytkem**

Dostupnost zdravotní péče je důležitým prvkem pro spokojenost zejména starších občanů regionu a rodin s malými dětmi. Běžně se v dnešní době praktikuje dojíždění do vzdálenějších nemocnic nebo specializovaných ordinací za kvalitnějšími službami. Seniori a rodiny s dětmi převážně upřednostňují dostupnost zdravotnické služby v krátkém čase a za minimum nákladů (doprava do místa). Vzhledem k trendu stárnutí obyvatelstva pravděpodobně bude stoupat poptávka po zdravotnických službách ze strany seniorů, a proto i udržení v provozu zdravotnických zařízení ve stávajících obcích regionu má vliv na spokojenost místních občanů. Zejména to ocení lidé se sníženou pohyblivostí a lidé s nízkými příjmy.

- **Využití prostor bývalých kasáren pro rozšiřování průmyslové zóny místo záboru půdy**

Na území města Hranic se nachází průmyslové zóny v severozápadní a severovýchodní části. V severozápadní části je to 47,7 ha, na nichž stojí průmyslový areál po společnosti LG Philips Displays (dnes CTP Park), kde dnes sídlí 6 společností a v roce 2016 má být dokončena nová hala pro další zahraniční firmu. V tomto místě byly, před příchodem zahraničního investora, pole a louky vysoké kvality. Další průmyslová zóna se nachází v severovýchodní části, kde sídlí společnosti Sigma Pumpy Hranice a SSI Schäfer, rozšiřující své prostory v blízkosti areálu. Ve vzdálenosti přibližně 200 metrů od místa leží nevyužitých 12 ha v prostorách bývalých kasáren Jaslo, v nichž město Hranice zatím plánuje otevření ubytovny a zbytek nabízet firmám zaměřující se na lehký průmysl nebo skladování. V územním plánu města Hranice je zakresleno dalších 7 velkoplošných území o celkové výměře vyšší než 100 ha, jež je možno využít pro stavbu výrobních podniků. Všechna tato území dnes pokrývají pole nebo louky v severovýchodní části okolí areálů společností Cetris nebo Tondach, dále pak u CTP Parku a v okolí vlakového nádraží (Urbanistické středisko Ostrava, 2014).

3.4 WT – minimalizace slabých stránek a čelení hrozbám

- **Snížit dopady povodní přírodě šetrnými opatřeními**

Povodně na Hranicku nejsou ojedinělou záležitostí (viz roky 1997, 2002 nebo 2010). Území, kterým protéká řeka Bečva, je jednou z nejrizikovějších povodňových oblastí v České republice. V minulém století proběhly systematické úpravy celé řeky, které vedly

ke změně jejího charakteru i krajinného rázu jejího okolí (zejména nivy). Kdysi široká a členitá Bečva byla regulována do úzkého a hlubokého koryta, na jejím toku byly vystavěny vysoké jezy. Ve městech proběhla izolace řeky od veškeré zástavby (Čermák, 2010). V roce 2016 bude zahájeno rozšiřování hranického jezu o jedno pole a několik let se jedná o vybudování poldru nebo poldrů v úseku řeky Bečvy mezi obcemi Teplice nad Bečvou a Skalička. Problematické je vykupování pozemků a vysoké náklad na investici. Ekologická opatření v podobě využití nivy v okolí řeky a lužních lesů a jejich retenční schopnosti jsou levnější a k přírodě šetrnější variantou.

- **Snížení automobilové dopravy v Hranicích pomocí rozvoje dosud nedostatečně využitě cyklodopravy**

Na území města Hranice a jeho nejvíce frekventovanějších ulic existují pouze dva silniční úseky s vyznačeným cyklopruhem, a to po ulici Tř. 1. máje a ulici Nádražní, která navazuje na první jmenovanou a končí v průmyslové zóně firmy SSI Schäfer aj. Cyklostezka nebo komunikace pro chodce a pěší, nepočítaje cyklostezku Bečva, vede městem pouze jedna po břehu řeky Bečvy, a to v délce asi půl kilometru. Zcela chybí řešení bezpečné dopravy pro cyklisty směřující do průmyslové zóny CTP Park a do území sídel firem Cement, Tondach a Cetris. Problematickou ulicí, na níž je velmi hustý provoz, je Komenského, která je příliš úzká na vytvoření cyklopruhu, ani prostor na chodníku by nebyl dostatečný. Tř. 1. máje lemuje dva dostatečně široké chodníky, které by potenciálně mohly být rozšířeny o pruhy pro cyklisty, aby ulice zajišťovala bezpečnou jízdu po celé své délce. Ulice Zborovská, spojující střed města s východní částí, nabízí svojí šířkou také prostor pro vytvoření pruhů pro cyklisty, zejména směřující do průmyslových podniků. Potenciál pro realizaci projektů za bezpečnější cyklodopravu v Hranicích je. S vyšší bezpečností poroste zájem o dopravu na kolech místo automobily.

- **Šířit osvětu o možnosti zlepšení ovzduší na Hranicku (lepší palivo, kotle aj.)**

Stav ovzduší na Hranicku se řadí mezi nejhorší v České republice, a to zejména v zimních měsících, např. když nastane inverze. Znečištění do regionu proudí z Moravskoslezského kraje a z Polska, plus se k tomu přidávají lokální průmyslové podniky, silniční doprava a lokální topeniště. Způsobů, jakými lze dosáhnout alespoň částečného snížení znečištění ovzduší, je několik. Šíření osvěty je jedním z nich a lze

tak činit prostřednictvím článků v lokálních tiskovinách, reportáží v lokální televizi nebo přednášek na školách. Občané by měli vědět co pálit a nepálit v kamnech, jak ušetřit na energiích a tím snížit spotřebu a celkovou výrobu tepelné či elektrické energie. Informační kampaň by měla propagovat výhody přírodě šetrnějších zdrojů energie nebo např. o možnostech dotací na výměnu kotlů, na zateplení či výměnu oken.

- **Zvyšování kapacity pro ubytování seniorů, zachycení trendu stárnutí obyvatelstva**

V roce 2008 žilo na území SO ORP Hranice 4 919 obyvatel starších 64 let, v roce 2014 to bylo už 5 878, tedy nárůst téměř 20 %. Největší nárůst starších obyvatel zaznamenaly ve sledovaném období obce Běloutín, Horní Újezd, Partutovice nebo Teplice nad Bečvou, všechny o 40 až 50 %. U města Hranice nárůst činil 20 %, v absolutních číslech přes 500 obyvatel. Trend stárnutí lidí žijících v regionu je tedy zřejmý, avšak kapacity pro ubytování seniorů se nerozšiřují s ohledem na demografický vývoj populace. Domov seniorů Hranice nabízí 184 míst, kapacita Domova se zvláštním režimem je 31 míst a pečovatelskou službu do domu lze poskytovat maximálně 200 uživatelům. V současnosti je kapacita Domova seniorů využita stoprocentně a zájemci se zařazují na čekací listinu. Charita Hranice nabízí pouze pečovatelskou službu do domu pro max. 68 osob (Výroční zpráva 2014, 2015). Nejbližší domov pro seniory nebo s pečovatelskou službou existuje v obci Radkova Lhota (23 km) nebo ve Valašském Meziříčí (25 km).

- **Vytvoření sítě úschoven kol u železničních stanic v obcích jako pomoc pro jejich zachování a zvýšení jejich využívání**

Na podporu zdravého životního stylu, snížení intenzity automobilové dopravy a zvýšení využití železniční dopravy by šlo podpořit větší využití kola jako dopravního prostředku pro přibližování na nádraží a zde si jej ponechat v monitorované úschovně kol. Takovýto způsob cestování je běžný v mnoha zemích. Železniční stanice v menších obcích mají ve většině případů velmi omezenou otevírací dobu nebo nemají vůbec otevírací dobu a jízdenky se kupují u průvodčího. Vybudováním úschoven kol by se zvýšila návštěvnost a využitelnost nádražních budov. Problémem v některých obcích je vzdálenost vlakové zastávky od intravilánu obce, např. obec Špičky má vzdálenou obytnou část přibližně jeden kilometr od zastávky a to se značným převýšením.

- **Zvýšení bezpečnosti stavbou chybějících chodníků v obcích**

V obcích, ve kterých chybí chodníky podél nějaké frekventovanější pozemní komunikace, je vysoké riziko přehlédnutí chodců, a to zejména při snížené viditelnosti. V rámci investic do komunikací v regionu by se mělo myslet právě na bezpečný pohyb chodců.

- **Snížení provozních nákladů veřejných budov (zateplení, zdroje energie), využití dotací**

Snížení provozních nákladů veřejných budov, škol, obecní úřadů, nemocnic aj. lze dosáhnout zateplením budov a například zabudováním solárních či fotovoltaických panelů, což je trend posledních několika let v České republice (Dírer, 2011). Existují evropské a národní dotace, které je možné využít na pořízení těchto zařízení nebo i na provedení zateplení vedoucí k nižším provozním nákladům. Všechny městské a některé mimoměstské školy na Hranicku prošly v posledních letech úpravami, zejména šlo právě o zateplení budov. Nemocnice Hranice nechala zateplít vybrané části budov a také byly nainstalovány solární panely.

4. Návrh rámce struktury strategie rozvoje regionu

V návrhu rámce struktury strategie jsou určeny priority vedoucí k rozvoji regionu, a to prostřednictvím stanovených opatření. Vymezená opatření naplňují navržené aktivity. Celý tento rámec vychází z vytvořené rozšířené SWOT analýzy a je postaven na znalostech autora o daném regionu, které byly rozšířeny při identifikaci teritoriálního kapitálu na Hranicku.

Priorita 1: Rozvoj infrastruktury

- Opatření 1.1: Doprava motorovými i nemotorovými prostředky
  - Aktivita: Vytvoření studie proveditelnosti dvou silničních přípojek průmyslových areálů k přivaděči na dálnici D1, následné vykoupení potřebných pozemků a zahájení realizace.
  - Aktivita: Analyzovat stav místních komunikací, opravy kvalitativně nevyhovujících silnic mezi menšími obcemi.
  - Aktivita: Výběr rizikových úseků komunikací se zvýšeným pohybem chodců, následné vybudování chodníků.
  - Aktivita: Realizace navržených cyklostezek mezi obcemi a cyklopruhů či smíšených chodníků pro chodce a cyklisty v Hranicích.
- Opatření 1.2: Propojení silniční a železniční dopravy
  - Aktivita: Podporovat přesun nákladní dopravy ze silnice na železnici (výzvy, pobídky, restrikce).
  - Aktivita: Realizace návrhu na vybudování parkoviště na polovině plochy autobusového nádraží v Hranicích ve spojení s jeho rekonstrukcí, odkup nevyužívané dlážděné plochy u vlakového nádraží a její přeměna na parkoviště.
  - Aktivita: Návrh a realizace sítě úschoven kol u všech železničních zastávek v regionu.
- Opatření 1.3: Zvyšování kapacit a snižování nákladů
  - Aktivita: Výstavba bytových domů, obecní podpora staveb rodinných domů.
  - Aktivita: Rozšíření stávajícího domova pro seniory, vybudování nového domova pro seniory.

- Aktivita: Výběr vhodného místa, návrh a realizace zimního stadionu.
- Aktivita: Zateplování veřejných budov a na nich instalace solárních a fotovoltaických panelů s využitím dotací.

Priorita 2: Atraktivita regionu pro návštěvu i bydlení

- Opatření 2.1: Zatraktivnění turistické nabídky
  - Aktivita: Navržení vhodné formy a vybudování dětské atrakce v areálu lázní Teplice nad Bečvou, umožnění průjezdu cyklistům lázněmi.
  - Aktivita: Studie proveditelnosti, návrh a realizace lávky přes Hranickou propast, vybudování schodiště do propasti, instalace interaktivních tabulí u propasti.
  - Aktivita: Navržení koncepce pro propojení venkovských turistických atraktivit (muzea, památky, příroda) a její realizace.
  - Aktivita: Vytvoření webových stránek pro prezentaci obecních, kulturních a sportovních akcí v regionu na jednom místě a zahrnout do této koncepce všechny obce, kulturní a sportovní zařízení.
- Opatření 2.2: Služby pro snadnější a bohatší život
  - Aktivita: Provedení analýzy a následné vytvoření návrhu na propojení lokálních dopravních spojů s navázáním na IDSOK.
  - Aktivita: Finanční a materiální podpora místních spolků, sportovních klubů, sportovišť.
  - Aktivita: Podpora poskytovatelů zdravotnických služeb na základě vytvořených analýz dokládajících jejich potřeby na venkově.
  - Aktivita: Realizace rozvojových aktivit přes místní rozvojové organizace, úzká spolupráce se všemi obcemi.
- Opatření 2.3: Soulad občanů a obcí s přírodou
  - Aktivita: Nákup a distribuce kontejnerů na tříděný odpad, soutěž o nejvíce vytríděného odpadu.
  - Aktivita: Informační semináře ve školách, firmách, obcích o používání paliv a využití energií, informační kampaň v lokálních médiích a veřejných místech (plakáty, brožury).
  - Aktivita: Zachování niv a lužních lesů řeky a potoků, pokusy o jejich obnovení.

Priorita 3: Kvalitní ekonomické prostředí

- Opatření 3.1: Průmysl jako hnací motor
  - Aktivita: Podpora výstavby nových podnikatelských subjektů v průmyslových zónách, brownfieldech či bývalých kasárnách, nedovolit výstavbu na nezastavěných půdách.
  - Aktivita: Navazovat spolupráce podniky, obcemi a spolky při rozvoji území.
  - Aktivita: Propagovat významné a fungující průmyslové areály v návaznosti na vynikající dopravní obslužnost pro přilákání nových investorů.
- Opatření 3.2: Zaměstnáním k rozvoji
  - Aktivita: Vytvořit systém podílení se významných regionálních zaměstnavatelů na vzdělávání v regionu (odborné výcviky, praxe, tematické odborné přednášky z praxe, financování studentů).
  - Aktivita: Vytvoření marketingové kampaně, pro nové potenciální občany, založené na nízké nezaměstnanosti a široké nabídce pracovních míst.

5. Výsledky a diskuze

Autor diplomové práce byl identifikací teritoriálního kapitálu regionu Hranicko a zpracováním dostupných dat o území obohacen o vědomosti, které mu umožnily dosáhnout následujících výsledků:

- Vypracování souhrnné charakteristiky současného stavu území.
- Vytvoření rozšířené SWOT analýzy sestrojením tzv. SWOT matice.
- Odůvodnění a rozvedení jednotlivých bodů SWOT analýzy.
- Vytvoření návrhu rámce strategie rozvoje regionu Hranicko, který vychází z analýzy SWOT.
- Stanovení tří priorit rozvoje: Rozvoj infrastruktury, Atraktivita regionu pro návštěvy a bydlení, Kvalitní životní prostředí.

Navržením osmi opatření vedoucích k naplnění priorit: Doprava motorovými i nemotorovými prostředky, Propojení silniční a železniční dopravy, Zvyšování kapacit a snižování nákladů, Zatraktivnění turistické nabídky, Služby pro snadnější a bohatší život, Soulad občanů a obcí s přírodou, Průmysl jako hnací motor, Zaměstnáním k rozvoji.

U každého opatření byly vytyčeny aktivity potenciálně vedoucí k jejich naplnění. Celý návrh strategie vychází z určitých podkladů, avšak i přes snahu vší objektivnosti se do něj promítá jistá míra autorovy subjektivity a jeho postoje.

Přínosnost studie tkví v jejím vypracování na základě relativně aktuálních dat, v širokém pojetí identifikace územního kapitálu a především v reálnosti navrhovaných opatření a aktivit. Jejich realizovatelnost je možná v horizontu 1 až 5 let. Výsledky diplomové práce mohou v budoucnu posloužit k tvorbě rozvojových dokumentů pro region Hranicko. Inspiraci v ní mohou hledat studenti zabývající se tematikou Hranicka a jeho rozvoje, teritoriálním kapitálem, rozšířenou SWOT analýzou nebo navrhováním rámce strategie rozvoje území. Pro komparaci výsledků ji mohou využít autoři podobně strukturovaných děl ze stejného i jiných regionů.

Při porovnání vypracované SWOT analýzy se stejným typem analýzy z tvůrčího týmu Programu rozvoje města Hranice na období 2012 – 2020 (zkr. PRM) je vidět vysoká shoda v jednotlivých bodech, překvapivě téměř stoprocentní. V oblastech, kde problematiku autor diplomové práce popisuje více obecně, je dokument města konkrétnější, ale v některých oblastech je tomu naopak. Srovnávaný dokument byl vytvořen širokým týmem odborníků z řad nejvyšších městských úředníků i se zapojením veřejnosti, disponuje tedy výhodou více pohledů na řešené území a je i bodově obsáhlejší. Na druhou stranu autor diplomové práce disponoval širokým spektrem dat a studii tvořil o 4 roky později, tudíž v naprosto ekonomicky odlišném období. Z toho plyne i jediný viditelný rozdíl ve výsledcích SWOT analýzy: vysoká nezaměstnanost a její růst jako slabá stránka a hrozba z pohledu města Hranice, autor této práce uvádí nízkou nezaměstnanost jako silnou stránku. Ve strategické části PRM jsou navrhovány 4 prioritní osy: Zdravé životní prostředí, Příznivé podmínky pro podnikání, Rostoucí kvalita života pro bydlení, vzhled města, kultury, sport, volný čas a dopravu, Bezpečné a přívětivé sociální prostředí. Autor diplomové práce se i v těchto bodech shoduje, avšak opomíjí podmínky pro podnikání, naopak více upřednostňuje rozvoj infrastruktury. K jiným závěrům srovnávaná dvě díla došla i proto, že jedno zkoumá pouze město Hranice a druhé celé území SO ORP Hranice.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje 2014-2020 pro území MAS Moravská brána byla vytvořena pro sousední ORP Lipník nad Bečvou včetně části ORP Přerov. Vzhledem k jejímu rozsahu ji nelze kvalitativně i kvantitativně porovnávat s touto prací, ale je možné porovnat zaměření rozvojových aktivit. V MAS Moravská brána považují za slabinu špatný stav technické infrastruktury, vyšší nezaměstnanost nebo nedostatek ubytovacích možností. Také v regionu chybí větší zaměstnavatelé, což je přesný opak Hranicka, kde působí několik významných podniků nadregionálního významu, z čehož plyne i vysoká zaměstnanost v území. Priority porovnávané práce jdou více do hloubky a pokrývají komplexní problematiku rozvoje regionu. Od priorit pro region Hranicko se liší zejména v bodě „Příležitosti pro práci a podnikání na venkově“, který autor diplomové práce nezahrnul do úvah, protože se soustředil na velké a významné zaměstnavatele.

U problematiky teritoriálního kapitálu, jeho identifikace a analýzy je stěžejní dostupnost nejaktuálnějších dat a zvolení správných metod jejich zkoumání. Autor

diplomové práce si uvědomuje, že ne všechna data použitá v jeho práci jsou nejaktuálnější, i přes snahu o jejich získání. Při vytváření prací podobného charakteru pro sledované území by bylo vhodné provést např. vlastní šetření v území pro získání pokud možno nejaktuálnějších a nejpřesnějších dat.

Výsledky diplomové práce budou poskytnuty místní akční skupině MAS Hranicko, která pracuje na přípravě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014-2020 pro celé území SO ORP Hranice. Využitelná zcela jistě bude rozšířená SWOT analýza, která může obohatit stávající navrženou SWOT analýzu o nové myšlenky. Priority a opatření musí v rámci komunitně vedeného místního rozvoje vzejít z veřejných jednání a pracovních skupin, proto není jisté jejich možné uplatnění. U navrhovaných aktivit bude na zvážení příslušných činitelů MAS Hranicko, zda jsou vhodné a použitelné.

Závěr

Z výsledků vyplývá možnost rozvoje všech forem kapitálu v regionu Hranicko. Územní kapitál lze rozvíjet na základě nízké nezaměstnanosti, na stabilních velkých podnicích doplněných o nové rychle se rozvíjející podniky nebo díky výborné dopravní dostupnosti území. Silné stránky regionu prezentují kvalitní infrastruktura, vzdělávací zázemí tvořené širokou sítí městských i mimoměstských škol a školek doplněné o pět středních škol. Vzdělanost obyvatelstva se zvyšuje, zdravotnické služby jsou dostupné v celém regionu, možností pro provozování sportovních aktivit je mnoho, region také nabízí neobvyklé přírodní úkazy a unikátní krajinu. Rozvojové organizace na Hranicku jsou velmi činné a na obrazu venkova to jde poznat. Obce jsou upravenější, spolky aktivnější, drobní podnikatelé vybavenější.

Pro vyvážení kladných bodů je nutné zmínit negativa, a to zejména horší ovzduší, se kterým je spojená vysoká intenzita dopravy. Obyvatelstvo v regionu stárne rychle a kapacity služeb pro seniory nejsou dostatečné, také postupně ubývá lidí žijících na Hranicku.

Potřeby a příležitosti vyplývající z identifikace teritoriálního kapitálu jsou zřejmé ve všech oblastech. Autor práce tyto body identifikoval v oblastech dopravy a infrastruktury, zaměstnanosti, turistického ruchu a zázemí či životního prostředí.

Je správné, že ve všech oblastech jsou rozvojové potřeby a vůle k jejich řešení, neboť s pocitem uspokojení se stávajícím stavem přichází zakrnělost a zastavení růstu. Otevřená komunikace obyvatel s představiteli obcí a rozvojových organizací bude neustále dávat nové podněty na zdokonalování místního prostředí a služeb, což povede k trvalému rozvoji území Hranicka.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

ANDERSEN, Ida Gran a Mads Meier JAEGER. Cultural capital in context: Heterogenous returns to cultural capital across schooling environments. *Social Science Research*. Kodaň: The Danish National Centre for Social Research, 2014, 50(2015): s. 177-188.

BIGARAN, Federico, Astrid MAZZOLA a Adriana STEFANI. Enhancing territorial capital for developing mountain areas: The example of Trentino and its use of medicinal and aromatic plants. *Acta geographica Slovenica*. 2013, 53(2): s. 379-391. ISSN 15816613. Dostupné také z: <http://ojs.zrc-sazu.si/ags/article/view/1482>

BÖHME, Kai, Philippe DOUCET, Tomasz KOMORNICKI, Jacek ZAUCHA a Dariusz SWIATEK. How to strengthen the territorial dimension of 'Europe 2020' and the EU Cohesion Policy: REPORT based on the Territorial Agenda 2020. Varšava, 2011.

BOURDIEU, Pierre. *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, c1984, xiv, 613 s. ISBN 06-742-1277-0.

BOURDIEU, Pierre. *The Forms of Capital*. Readings in Economic Sociology. Oxford: Blackwell Publishers Ltd, 2002. 280 s. ISBN 9780470755679. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1002/9780470755679.ch15>

CAMAGNI, Roberto. *Regional Competitiveness: Towards a Concept of Territorial Capital. Modelling Regional Scenarios for the Enlarged Europe*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2008. 33 s. ISBN 978-3-540-74736-9. Dostupné také z: http://link.springer.com/10.1007/978-3-540-74737-6_3

CAMAGNI, Roberto a Roberta CAPELLO. Regional Competitiveness and Territorial Capital: A Conceptual Approach and Empirical Evidence from the European Union. *Regional Studies*. 2013, 47(9): s. 1383-1402. ISSN 0034-3404. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00343404.2012.681640>

CAPELLO, Roberta. A forecasting territorial model of regional growth: the MASST model. *The Annals of Regional Science*. 2007, 41(4): s. 753-787. ISSN 0570-1864. Dostupné také z: <http://link.springer.com/10.1007/s00168-007-0146-2>

CAPELLO, Roberta, Andrea CARAGLIU a Peter NIJKAMP. Territorial Capital and Regional Growth: Increasing Returns in Cognitive Knowledge Use. In: Tinbergen Institute Discussion Paper. 2011, 102(4): s. 385-405.

CAPELLO, Roberta, Andrea CARAGLIU a Peter NIJKAMP. *Territorial Capital and Regional Growth: Increasing Returns in Local Knowledge*. Amsterdam, 2008.

CONSTANTIN, Daniela-Luminița, Raluca Mariana GROSU a Alina Elena IOSIF. Exploring The Territorial Capital, Global Competition And Territorial Cohesion Policy: A Swot Analysis Of Services Of General Interest. *Romanian Journal Of Regional Science*. 2013, (vol. 7): s. 125-141. ISSN 1843-8520.

FATIMA, Mehreen a Muhammad SHAFIQUE. Health and Academic Performance of University Students: Direct and Mediating Effect of Social Capital. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*. Lahore, Pakistan, 2015, 9(2): s. 357-379.

GIFFINGER, Rudolf a Marianna STALLBOHM. Challenges of metropolitan development: Strategic efforts in comparison of Barcelona and Vienna. Vídeň: Vienna University of Technology, 2009. 21 s.

GIFFINGER, Rudolf a Johannes SUITNER. Danube region strategy: Arguments for a territorial capital based multilevel approach. *Spatium: International Review*. Vídeň, 2010, (23): s. 9-16. ISSN 1450-569x. Dostupné také z: <http://www.doiserbia.nb.rs/Article.aspx?ID=1450-569X1023009G>

HOLM, Anders, Mads Meier JÆGER, Kristian Bernt KARLSON a David REIMER. Incomplete equalization: The effect of tracking in secondary education on educational inequality. *Social Science Research*. 2013, 42(6): s. 1431-1442. ISSN 0049089x. Dostupné také z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0049089X13000860>

KAMPHUIS, Carlijn B. M., Tessa JANSEN, Johan P. MACKENBACH a Frank J. VAN LENTHE. Bourdieu's Cultural Capital in Relation to Food Choices: A Systematic Review of Cultural Capital Indicators and an Empirical Proof of Concept. *PLOS ONE*. Rotterdam: Erasmus University Medical Centre, 2015, 10(8). 19 s. ISSN 1932-6203. Dostupné také z: <http://dx.plos.org/10.1371/journal.pone.0130695>

MA, Ai-hsuan Sandra. Social networks, cultural capital and attachment to the host city: Comparing overseas Chinese students and foreign students in Taipei. *Asia Pacific Viewpoint*. 2014, 55(2): s. 226-241. ISSN 13607456. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1111/apv.12053>

MØLLEGAARD, Stine a Mads Meier JÆGER. The effect of grandparents' economic, cultural, and social capital on grandchildren's educational success. *Research in Social Stratification and Mobility*. 2015, 42: s. 11-19. ISSN 0276-5624. Dostupné také z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0276562415000451>

NECID, Jiří; JURAČKA, Vladimír. Hranice: Malý průvodce městem a okolím. 1. vydání. Hranice: MIJOKA Hranice, s.r.o., 1995. 208 s.

OECD. PISA 2000 Technical Report. Paris, 2002: 322 s.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT.
OECD territorial outlook. 2001 ed. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2001. ISBN 92-64-18602-6.

PERUCCA, Giovanni. The Role of Territorial Capital in Local Economic Growth: Evidence from Italy. *European Planning Studies*. 2012, 22(3): 537-562. ISSN 0965-4313. Dostupné také z:
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09654313.2013.771626>

PINXTEN, Wouter a John LIEVENS. The importance of economic, social and cultural capital in understanding health inequalities: Using a Bourdieu-based approach in research on physical and mental health perceptions. *Sociology of Health & Illness*. Ghent University: John Wiley & Sons Ltd., 2014, 36(7): 1095-1110. ISSN 0141-9889.

RAUHUT, Daniel a David LUDLOW. Services of General Interest and Territorial Cohesion: What, How and by Whom? *Romanian Journal of Regional Science*. Trollhättan: University West, 2012, 7: 109-123.

SEFERIADIS, Anastasia A., Sarah CUMMINGS, Marjolein B. M. ZWEEKHORST a Joske F. G. BUNDERS. Producing social capital as a development strategy: Implications at the micro-level. *Progress in Development Studies*. Amsterdam: SAGE Publications, 2015, 15(2): 170-185. ISSN 1464-9934. Dostupné také z:
<http://pdj.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1464993414565530>

SFI - DLSY: Det nationale forskningscenter for velfaerd [online]. 2015 [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://www.sfi.dk/home/startside-6764.aspx>

STRAUSS, Anselm L a Juliet M CORBIN. Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory. 2nd ed. Thousand Oaks: Sage Publications, c1998, xiii, 312 p. ISBN 08-039-5940-0.

SWAGEMAKERS, Paul, Lola Domínguez GARCÍA a Xavier Simón FERNANDÉZ. Tracing territorial capital: A landscape based approach to institutional innovation. Vigo: Universidade de Vigo, 2013, 8.

Territorial state and perspectives of the European Union: Towards a stronger European territorial cohesion in the light of the Lisbon and Gothenburg ambitions. In: Scoping document and summary of political messages. Lucemburk, 2005, s. 28.

VÁCLAVÍK, Tomáš. Dopady celosvětové ekonomické krize na průmyslové podniky v SO ORP Hranice. Brno: Mendelova Univerzita v Brně, 2013.

VOŽENÍLEK, Vít a kol. Hranicko: atlas rozvoje mikroregionu. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-1696-0. 174 s.

Internetové zdroje

ČERMÁK, Václav. Bečva pro život: Koncepce přírodě blízké protipovodňové ochrany Pobečví. Olomouc, 2010. Dostupné z:

http://www.uprm.cz/data/docs/becva/becva_studie.pdf

ČSÚ [online]. 2015 [cit. 2015-12-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

ČSÚ. Sčítání lidu, domů a bytů [online]. 2014. Dostupné z: <http://www.scitani.cz/>

DÍRER, Jozef. Bydlení v zatepleném domě – trend nebo racionální přístup? Reality [online]. 2011 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://www.reality.cz/magazin/221/stavba-a-rekonstrukcebydleni-v-zateplenem-dome-trend-nebo-racionalni-pristup/>

Dům dětí a mládeže Hranice [online]. 2015 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://ddm.hranet.cz/>

Ekoltes Hranice [online]. 2015 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z: <http://ekoltes.cz/>

Územně analytické podklady obcí SO ORP Hranice [online]. 2012. Dostupné z:

<http://www.mesto-hranice.cz/cs/mapa-hranic/uzemne-analyticke-podklady/uzemne-analyticke-podklady-orp-hranice-2012.html>

Historie SOUS. SPŠ Hranice [online]. 2015 [cit. 2015-09-22]. Dostupné z:

<http://www.sps.hranet.cz/index.php?name=Sections&req=viewarticle&artid=3&page=1&xix=11>

Historie SPŠ. SPŠ Hranice [online]. 2015 [cit. 2015-09-22]. Dostupné z:

<http://www.sps.hranet.cz/index.php?name=Sections&req=viewarticle&artid=38&page=1&xix=10>

Hranicko: Zajímavosti regionu [online]. 2015 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z:

http://www.hranicko.eu/Zajimavosti_regionu/

IDOS [online]. 2015 [cit. 2015-12-14]. Dostupné z: <https://www.idos.cz/>

Intenzity 2012. České dálnice [online]. 2012 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z:

<http://www.ceskedalnice.cz/prilohy/intenzity-2012.pdf>

KAPKOVÁ, Kateřina. Krize trápí firmy v Hranicích. Denik.cz [online]. 9. 1. 2009.

Dostupné z:

http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/krize-trapi-firmy-v-hranicich20090109.html

KOBZA, Miroslav. Hranická propast je možná nejhlubší zatopenou jeskyní světa. Její

dno je zatím v nedohlednu. Český rozhlas [online]. 2015 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z:

http://www.rozhlas.cz/kraje/cesko/_zprava/hranicka-propast-je-mozna-nejhlubsi-zatopenou-jeskyni-sveta-jeji-dno-je-zatim-v-nedohlednu--1450696

KOPECKÝ, František; ŠKROBÁNKOVÁ, Michaela. Vyhodnocení dotazníku „Provozovatelé služeb a atraktivit v cestovním ruchu. 2013.

KOPECKÝ, František; VLASÁK, Jakub. Souhrnná zpráva z dotazníkového řešení mezi obyvateli regionu Hranicko. 2013.

KOPECKÝ, František. Souhrnná zpráva z dotazníkového řešení mezi podnikateli regionu Hranicko. 2013.

Komunální a jiný odpad. Město Hranice: Životní prostředí [online]. 2014 [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: <http://www.mesto-hranice.cz/cs/zivotni-prostredi/komunalni-a-jiny-odpad>

Kvalifikované síly shánějí firmy na Přerovsku marně. Denik.cz [online]. 12. 4. 2007. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/kvalifikace_prerov20070412.html

Lázně Teplice nad Bečvou [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://ltnb.cz/>

MAS Hranicko. 2015 [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: <http://www.regionhranicko.cz/mas-hranicko>

MAŠLAŇ, Pavel. Nová firma v hranickém CTParku má dát práci 250 lidem. In: Denik.cz [online]. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/novy-najemce-hranickeho-ctparku-ma-dat-praci-250-lidem-20121220.html

Mikroregion Hranicko. Strategie území správního obvodu ORP Hranice v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství. 2014. 284 s.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [online]. 2015 [cit. 2015-12-14]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/>

Nemocnice Hranice [online]. 2015 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z: <http://nemocnice-hranice.cz/>

ONDRŮŠEK, Tomáš. Plán odpadového hospodářství města Hranice. 2010. 40 s. Dostupné z: <http://www.mesto-hranice.cz/cs/zivotni-prostredi/komunalni-a-jiny-odpad/plan-odpadoveho-hospodarstvi-mesta-hranic.html>

PJENTAK, Martin. Hranicko má nejnižší nezaměstnanost. Denik.cz [online]. 13. 2. 2008. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/nezamestnanost-leden-hranicko20080213.html

- POLÁKOVÁ-UVÍROVÁ, Petra. Na firmy dolehla krize. Denik.cz [online]. 12. 11. 2008. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/na-firmy-dolehla-krize-hranice20081121.html
- Program rozvoje města Hranic pro období 2012 - 2020. Město Hranice [online]. 2011 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://www.mesto-hranice.cz/cs/pro-podnikatele/program-rozvoje-mesta/program-rozvoje-mesta-2012-2020/program-rozvoje-mesta-byl-schvalen.html>
- Registr poskytovatelů sociálních služeb [online]. 2015 [cit. 2015-12-14]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1450727643230_1
- Ředitelství silnic a dálnic ČR. Celostátní sčítání dopravy [online]. 2010. Dostupné z: <http://scitani2010.rsd.cz/pages/informations/default.aspx>
- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014-2020: MAS Moravská brána „Společně v pohybu“. MAS Moravská brána [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/3d1df93e-6cc6-4827-bb4e-0ea43849dbdb/SCLLD-MAS-Moravska-brana.pdf?ext=.pdf>
- TREJBAL Jan, ČERMÁK, Aleš. Základní mezioborová studie Identifikace potenciálu území: Olomoucký kraj - Hranice. Neolokátor. 2011.
- Urbanistické středisko Ostrava. Územní plán Hranic. 2014: 356.
- Územně analytické podklady obce s rozšířenou působností Hranice. Město Hranice [online]. 2008, 2012 [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: www.mesto-hranice.cz/..hranice../02-uzemne-analyticke-podklady-orp-hranice
- Výroční zpráva 2014. Domov seniorů Hranice [online]. 2015 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z: <http://www.domovsenioruhranice.cz/documents/vyrocní-zprava-2014.pdf>
- Zbrašovské aragonitové jeskyně. Správa jeskyní České republiky [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://www.jeskyne.cz/cz/jeskyne/zbrasovske-aragonitove-jeskyne/>
- ZEMAN, Jakub. Nezaměstnanost v Hranicích trhá rekordy. Denik.cz [online]. 7. 1. 2011. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/nezamestnanost-v-hranicich-trha-rekordy20110105.html
- Zvláště chráněná území. Město Hranice [online]. 2015 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z: <http://www.mesto-hranice.cz/cs/zivotni-prostredi/priroda-a-krajina/zvlaste-chranena-uzemi.html>

Seznam použitých zkratk

BRKO	Biologicky rozložitelný komunální odpad
BRO	Biologicky rozložitelný odpad
ČOV	Čistička odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
DDM	Dům dětí a mládeže
DSO	Dobrovolné sdružení obcí
IDSOK	Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO SDH	Jednotka požární ochrany sdružení dobrovolných hasičů
KO	Komunální odpad
MAS	Místní akční skupina
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
OOV	Ostravský oblastní vodovod
OPŽP	Operační program životní prostředí
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
PRM	Program rozvoje města
SKO	Směsný komunální odpad
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SOU	Střední odborné učiliště
SPŠ	Střední průmyslová škola
SV	Skupinový vodovod
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚP	Úřad práce
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚV	Ústřední vodovod

Seznam obrázků

Obr. 1: Mapa obcí a místních částí SO ORP Hranice	25
Obr. 2: Mapa regionu Hranicko	28
Obr. 3: Využití krajiny na Hranicku v roce 2014, v procentech	32
Obr. 4: Přírůstek/úbytek obyvatelstva v regionu v letech 2005 – 2014	35
Obr. 5: Složení obyvatelstva regionu podle národnosti	36
Obr. 6: Složení obyvatelstva regionu podle dosaženého vzdělání	37
Obr. 7: Ekonomicky aktivní obyvatelé na Hranicku podle odvětví ekonomické činnosti.....	38
Obr. 8: Vývoj počtu zaměstnanců ve vybraných podnicích na Hranicku v letech 2007 – 2014	40
Obr. 9: Uchazeči o práci a volná pracovní místa v ORP Hranice mezi lety 2007 – 2014	43
Obr. 11: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v ORP Hranice, Olomouckém kraji a České republice mezi lety 2007 – 2014	45
Obr. 12: Intenzita dopravy na Hranicku v roce 2010.....	47
Obr. 13: Počet dokončených bytů na Hranicku v letech 2001 - 2012.....	51
Obr. 14: Srovnání počtu dokončených bytů na Hranicku v letech 2007 až 2012	52
Obr. 15: Porovnání kapacit s počtem dětí v městských a mimoměstských MŠ a ZŠ na Hranicku ve školním roce 2013/2014.....	58
Obr. 16: Vývoj počtu dětí v MŠ a ZŠ na Hranicku ve školních letech 2006/2007 až 2013/2014	59
Obr. 17: Turistická atraktivita jednotlivých obcí SO ORP Hranice, 2008.....	66
Obr. 18: Turisticko – rekreační zatížení v obcích SO ORP Hranice, 2008.....	67
Obr. 19: Působení mikroregionů na území SO ORP Hranice	74

Seznam tabulek

Tab. 1: Seznam obcí SO ORP Hranice	27
Tab. 2: Počet jednotlivých typů sociálních služeb	56
Tab. 3: Celková produkce odpadů na území ORP Hranice v období 2008 - 2012	77
Tab. 4: Produkce BRO a BRKO na území ORP v období 2008 - 2012.....	78
Tab. 5: SWOT matice	84

Přílohy

Příloha č. 1 Údaje o obyvatelstvu regionu Hranicko

Obec název	Počet obyvatel k 31.12.2008	Počet obyvatel k 31.12.2009	Počet obyvatel k 31.12.2010	Počet obyvatel k 31.12.2011	Počet obyvatel k 31.12.2012	Počet obyvatel k 31.12.2013	Počet obyvatel k 31.12.2014	přirustek či úbytek	přirustek či úbytek (%)
Bělotín	1 701	1 740	1 779	1 823	1 827	1 843	1 860	159	9,3
Býškovice	385	389	388	398	396	388	386	1	0,3
Černotín	755	741	752	757	784	778	777	22	2,9
Hrabůvka	312	306	304	312	319	317	309	-3	-1,0
Hranice	19 302	19 158	19 017	18 804	18 745	18 651	18 494	-808	-4,2
Hustopeče nad Bečvou	1 810	1 796	1 757	1 740	1 738	1 737	1 716	-94	-5,2
Jindřichov	476	469	480	487	481	479	487	11	2,3
Klokočí	241	236	234	250	256	252	261	20	8,3
Malhotice	342	344	344	370	370	375	366	24	7,0
Milenov	392	405	408	433	430	425	415	23	5,9
Milotice nad Bečvou	250	276	302	299	305	302	306	56	22,4
Opatovice	787	784	789	799	809	804	819	32	4,1
Paršovice	396	398	393	406	408	400	395	-1	-0,3
Partutovice	505	509	520	510	506	507	503	-2	-0,4
Polom	288	291	298	279	273	256	255	-33	-11,5
Potštát	1 191	1 180	1 183	1 194	1 178	1 191	1 229	38	3,2
Provodovice	151	150	149	143	144	148	145	-6	-4,0
Radíkov	144	146	149	144	143	150	152	8	5,6
Rakov	402	400	409	398	395	402	404	2	0,5
Rouské	237	236	240	245	247	249	251	14	5,9
Skalička	542	548	558	552	560	559	581	39	7,2
Střítež nad Ludinou	845	828	844	832	833	827	811	-34	-4,0
Teplice nad Bečvou	334	347	345	353	351	353	378	44	13,2
Ústí	540	535	542	560	560	546	550	10	1,9
Všechnovice	876	871	886	874	871	860	865	-11	-1,3
Zámrský	215	223	227	231	239	243	244	29	13,5
Olšovec	472	479	487	503	495	495	502	30	6,4
Horní Těšice	149	148	149	155	154	152	156	7	4,7
Dolní Těšice	58	55	55	58	66	65	65	7	12,1
Horní Újezd	439	431	433	444	446	442	440	1	0,2
Špičky	286	284	278	296	293	296	302	16	5,6
celkem	34 823	34 703	34 699	34 649	34 622	34 492	34 424	-399	-1,1

Název obce	Obyvatelé ve věku 0–14 let 2008	Obyvatelé ve věku 0–14 let 2014	přírůstek či úbytek	Obyvatelé ve věku 15–64 let 2008	Obyvatelé ve věku 15–64 let 2014	přírůstek či úbytek	Obyvatelé ve věku 65 a více let 2008	Obyvatelé ve věku 65 a více let 2014	přírůstek či úbytek
Bělotín	289	330	41	1 213	1 246	33	199	284	85
Býškovice	67	76	9	268	255	-13	50	55	5
Černotín	125	96	-29	540	557	17	90	124	34
Hrabůvka	52	41	-11	206	203	-3	54	65	11
Hranice	2 806	2 764	-42	13 761	12 461	-1 300	2 735	3 269	534
Hustopeče nad Bečvou	309	275	-34	1 269	1 173	-96	232	268	36
Jindřichov	72	73	1	315	313	-2	89	101	12
Klokočí	30	38	8	171	186	15	40	37	-3
Malhotice	64	56	-8	232	250	18	46	60	14
Milenov	51	62	11	289	292	3	52	61	9
Milotice nad Bečvou	34	44	10	173	217	44	43	45	2
Opatovice	133	124	-9	541	559	18	113	136	23
Paršovice	56	57	1	284	280	-4	56	58	2
Partutovice	86	77	-9	365	345	-20	54	81	27
Polom	61	53	-8	196	170	-26	31	32	1
Potštát	175	158	-17	831	858	27	185	213	28
Provodovice	16	23	7	112	100	-12	23	22	-1
Radíkov	19	27	8	105	103	-2	20	22	2
Rakov	70	70	0	274	265	-9	58	69	11
Rouské	37	35	-2	167	167	0	33	49	16
Skalička	91	98	7	386	414	28	65	69	4
Střítež nad Ludinou	119	106	-13	587	557	-30	139	148	9
Teplíce nad Bečvou	40	52	12	244	255	11	50	71	21
Ústí	78	84	6	390	378	-12	72	88	16
Všechnovice	136	100	-36	618	632	14	122	133	11
Zámrský	30	53	23	144	142	-2	41	49	8
Olšovec	65	89	24	343	338	-5	64	75	11
Horní Těšice	20	20	0	101	105	4	28	31	3
Dolní Těšice	5	11	6	42	43	1	11	11	0
Horní Újezd	56	49	-7	306	279	-27	77	112	35
Špičky	44	53	9	195	209	14	47	40	-7
celkem za region	5 236	5 194	-42	24 668	23 352	-1 316	4 919	5 878	959

JAK SE DAŘÍ, CO SE LÍBÍ, KDE TO SKŘÍPE, CO TU CHYBÍ

DOTAZNÍK PRO OBYVATELE REGIONU HRANICKO – prosinec 2012

Důležité sdělení na úvod:

Níže uvedený dotazník je také možno vyplnit přímo na internetovém odkazu: www.regionhranicko.cz/dotaznik, tato papírová podoba je určena především těm obyvatelům, kteří nemohou nebo nechtějí využít on-line verze dotazníku.

Vážení obyvatelé regionu Hranicko,

prosíme Vás tímto o vyplnění dotazníku, který je důležitou součástí vzniku zásadního materiálu **STRATEGIE ROZVOJE REGIONU HRANICKO 2014-2020**, který nyní připravují rozvojové organizace na Hranicku.

Tento materiál určí vize, cíle, priority a opatření pro budoucí rozvoj našeho regionu ve všech významných oblastech lidského života a jeho existence je nezbytnou podmínkou pro to, aby se náš region mohl v budoucím období účastnit čerpání dotací z národních i evropských zdrojů.

Pokud má dokument odpovídat skutečným potřebám místních obyvatel, je velmi důležité znát Vaše aktuální názory a přání, potřebujeme vědět, jak jste (ne)spokojeni s nejrůznějšími oblastmi Vašeho života, v čem vidíte příležitosti a v čem pro změnu ohrožení Vašeho spokojeného a šťastného zítí na venkově.

Dotazník je zcela anonymní, dává taktéž prostor k Vašemu slovnímu vyjádření a bude sloužit výhradně pro potřeby rozvojových organizací a Vašich obecních úřadů. Pokud nechcete na některou otázku odpovědět, nechte ji nevyplněnou, pouze prvních pět statistických dotazů je povinných.

Pevně doufáme, že si ve svém programu najdete zhruba 10-15 minut na jeho vyplnění, předem děkujeme za Váš aktivní přístup. Budeme rádi, když o dotazníku řeknete také svým rodinným příslušníkům, známým a kolegům. Prázdné dotazníky jsou k dispozici na Vašem obecním úřadě.

S dotazy se obraťte na manažera MAS Hranicko Mgr. Františka Kopeckého, tel.: 773 583 020, e-mail: f.kopecky@regionhranicko.cz.

Uzavěrka pro sběr dotazníků je 31. ledna 2013. Vyplněné dotazníky prosíme vhod'te do sběrného boxu či poštovní schránky na Vašem obecním úřadě.

1. Jste

- muž žena

2. Jaký je Váš věk?

- méně než 18 let 19-30 31-50 51-65 nad 65 let

3. Zatrhněte obec Vašeho trvalého (přechodného) bydliště

☐ Hranice	☐ Malhotice	☐ Radíkov
☐ Býškovice	☐ Milenov	☐ Rakov
☐ Bělotín	☐ Milotice n.B.	☐ Rouské
☐ Čermotín	☐ Olšovec	☐ Skalička
☐ Dolní Těšice	☐ Opatovice	☐ Střítež n.L.
☐ Horní Těšice	☐ Paršovice	☐ Špičky
☐ Horní Újezd	☐ Partutovice	☐ Teplice n.B.
☐ Hrabůvka	☐ Polom	☐ Ústí
☐ Hustopeče n.B.	☐ Potštát	☐ Všechnovice
☐ Jindřichov	☐ Provodovice	☐ Zámrský
☐ Klokočí		

Doplňte případně místní část: .....

4. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
 středoškolské s výučním listem (bez maturity)
 úplné středoškolské s maturitou
 absolvent vyšší odborné školy (VOŠ)
 vysokoškolské

5. Jaká je Vaše současná sociální situace?

- zaměstnanec
 osoba samostatně výdělečně činná / živnostník
 majitel / spolumajitel firmy
 žák / student
 starobní důchodce
 invalidní důchodce nebo ZTP
 mateřská / rodičovská dovolená
 nezaměstnaný

ŽIVOT V OBCI

6. Jak dlouho žijete ve své obci?

- od narození
přistěhoval(a) jsem se před:
 více než 15 lety 5-14 lety
 1-5 lety méně než 1 rokem

7. Kde je místo výkonu Vaší práce / studia?

- přímo v obci, kde bydlím
 v Hranicích
 nemám pevné místo výkonu práce
 jinde (vypište obec): .....

8. Plánujete se někdy z obce odstěhovat?

- ne, chci zde zůstat natrvalo
 někdy ano, ale v nejbližších 5 letech se stěhovat nebudu
 ano, v příštích 5 letech mám v plánu přestěhovat se do jiné obce na Hranicku či do Hranic
 ano, v příštích 5 letech mám v plánu přestěhovat se mimo region Hranicko
 ještě nevím

9. Plánujete v následujících 5 letech zlepšit svou současnou bytovou situaci? Pokud ano, jakým způsobem?

- ne, se svou situací jsem nyní spokojen
 chtěl bych, ale v nejbližších 5 letech nebudu mít dostatek prostředků (či jiné překážky)
 ano
 výstavba nového rodinného domu
 rekonstrukce rodinného domu
 koupě nového bytu
 rekonstrukce bytu
 nájemní bydlení
 jinak .....

10. Plánujete v nejbližších 2 letech změnit svou současnou sociální situaci? Pokud ano, jakým způsobem?

- ne, má současná situace zřejmě zůstane zachována
 nyní nedokážu posoudit
 ano
 chci rozběhnout živnostenskou činnost nebo (spolu) založit firmu
 chci ukončit živnostenskou/podnikatelskou činnost a dál pracovat jako zaměstnanec
 chci změnit zaměstnání
 chystám se do důchodu
 chystám se do zaměstnání po ukončení studia nebo rodičovské dovolené
 plánuji odchod na mateřskou dovolenou
 jinak .....

11. Za jak pravděpodobně v následujícím roce považujete následující situace ohrožující Váš spokojený život? Ke každé situaci uveďte míru pravděpodobnosti, tedy zda Vám ta či ona situace reálně hrozí.

Škála: pravděpodobně (1), možné (2), nepravděpodobně (3)

	1	2	3
- ztráta zaměstnání	☐	☐	☐
- výrazné snížení zakázek a odbytu	☐	☐	☐
- výrazné snížení životní úrovně	☐	☐	☐
- zhoršení sousedských vztahů	☐	☐	☐
- problémy se splácením dluhů	☐	☐	☐
- rozpad rodiny	☐	☐	☐
- výrazné zhoršení životního prostředí v mém okolí	☐	☐	☐
- nutnost stěhování	☐	☐	☐

12. Jakým způsobem získáváte informace o dění v obci, regionu?
Zaškrtněte jen ty komunikační kanály, které využíváte pravidelně a ne pouze nahodile.

- od ostatních obyvatel   místní rozhlas
 obecní zpravodaj   internet
 Hranický týden a deník   obecní informační SMS
 jinak .....

13. Jste členem nějakého zájmového sdružení, spolku? Pokud ano, jakého?

- ano   TJ Sokol, Orel a další tělocvičné spolky
 sportovní družstva
 sbor dobrovolných hasičů
 myslivci
 včelaři
 rybáři
 zahrádkáři
 sdružení žen, matek s dětmi
 sdružení zaměřené na hudební, taneční, folklorní produkci
 sdružení zaměřené na rukodělnou činnost
 jiné.....
 ne

KVALITA ŽIVOTA A ROZVOJ OBCE

14. Co je pro Vás nejdůležitější ve vztahu k určení kvality života v obci? Vybte 3 nejdůležitější:

- základní vybavenost v obci (prodejna, škola, restaurace apod.)
 dobré mezilidské vztahy
 sociální a zdravotní služby v obci
 příjemné prostředí, zeleň a celkový vzhled obce
 bezpečnost v obci
 stav životního prostředí v obci a jejím okolí
 možnost dopravního spojení do okolních obcí
 úroveň sportovního vyžití
 úroveň kulturního vyžití
 kvalita a dostupnost bydlení
 pracovní příležitosti
 možnost pro podnikání
 jiné .....

15. Jste celkově spokojeni s životem v obci? (známky jako ve škole)

- 1   2   3   4   5

16. Jak hodnotíte následující oblasti života v obci? (známky jako ve škole)

	1	2	3	4	5
- dostupnost zdravotní péče	☐	☐	☐	☐	☐
- bezbariérovost v obci	☐	☐	☐	☐	☐
- kvalita zdravotní péče (pokud ne přímo ve Vaší obci, tak ve spádové obci, která zdravotní péči poskytuje)	☐	☐	☐	☐	☐
- pracovní příležitosti v obci a okolí	☐	☐	☐	☐	☐
- spoje hromadné dopravy do okolních obcí	☐	☐	☐	☐	☐
- příležitosti pro podnikání v obci	☐	☐	☐	☐	☐
- možnosti nakupování	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
- úroveň sportovního vyžití	☐	☐	☐	☐	☐
- mezilidské vztahy	☐	☐	☐	☐	☐
- péče o seniory	☐	☐	☐	☐	☐
- úroveň kulturního vyžití	☐	☐	☐	☐	☐
- bezpečnost v obci a okolí	☐	☐	☐	☐	☐
- možnosti nové bytové výstavby či obecních pozemků pro stavbu rodinných domů	☐	☐	☐	☐	☐
- množství a kvalita obecní zeleně	☐	☐	☐	☐	☐
- celkový stav životního prostředí v obci	☐	☐	☐	☐	☐
- celkový vzhled obce	☐	☐	☐	☐	☐
- podpora zájmových organizací a spolků ze strany obce	☐	☐	☐	☐	☐
- nakládání s odpady	☐	☐	☐	☐	☐
- kvalita vzdělávání v ZŠ (pokud není ve Vaší obci, tak v nejbližší ZŠ, kde obvykle dojíždí žáci z Vaší obce)	☐	☐	☐	☐	☐
- kvalita vzdělávání v MŠ (pokud není ve Vaší obci, tak v nejbližší MŠ, kde obvykle dojíždí děti z Vaší obce)	☐	☐	☐	☐	☐
- práce úředníků obecního úřadu	☐	☐	☐	☐	☐
- komunikace obecního úřadu s občany	☐	☐	☐	☐	☐
- možnost trávení volného času a rekreace	☐	☐	☐	☐	☐
- úroveň a rozvinutost spolkového života	☐	☐	☐	☐	☐

17. Jak hodnotíte následující služby v obci?

Hodnotí se na škále: velmi kladně (1), spíše kladně (2), spíše záporně (3), velmi záporně (4), tato služba v naší obci neexistuje (5).

	1	2	3	4	5
- matika, stavební úřad a jiné služby obec. ú.	☐	☐	☐	☐	☐
- pošta	☐	☐	☐	☐	☐
- knihovna	☐	☐	☐	☐	☐
- restaurace	☐	☐	☐	☐	☐
- obchody	☐	☐	☐	☐	☐
- hromadná doprava	☐	☐	☐	☐	☐
- placená sportoviště (bazény, kurty, fitness, bowling apod.)	☐	☐	☐	☐	☐
- řemeslníci a drobné provozovny	☐	☐	☐	☐	☐
- kulturní zařízení s pravidelným programem za vstupné	☐	☐	☐	☐	☐

18. Postrádáte ve Vaší obci některé služby? Máte k existujícím službám v obci nějaké náměty, připomínky, výhrady?

Napište je do volného prostoru na konci dotazníku a odpověď označte číslem 18.

19. Jak vnímáte práci současného zastupitelstva? (známky jako ve škole)

- 1   2   3   4   5

20. Máte-li k činnosti zastupitelstva a vedení obce nějaké náměty, připomínky, výhrady, napište je do volného prostoru na konci dotazníku a odpověď označte číslem 20.

21. Jste spokojeni se stavem veřejných prostranství v okolí svého bydliště?

- 1   2   3   4   5

22. Máte-li ke stavu veřejných prostranství ve svém okolí nějaké náměty, připomínky, výhrady, napište je do volného prostoru na konci dotazníku a odpověď označte číslem 22.

23. Zapojujete se aktivně do organizace kulturních, sportovních a společenských akcí v obci?

- ano   ne

24. Jste spokojeni s množstvím a kvalitou kulturních akcí v obci? Pokud ne, kterých by se mělo konat více?

- současný stav je vyhovující   hudební koncerty
 více akcí pro děti a mládež   jarmarky, trhy
 divadelní představení   besedy, přednášky
 filmová představení, kino   výstavy
 taneční zábavy, diskotéky, taneční párty   akce zaměřené na tradice a obyčeje
 jiné .....

25. Cítíte se v obci bezpečně?

- ano   spíše ano   spíše ne   vůbec ne

26. Jak moc podle Vás ohrožují následující situace bezpečnost ve Vaší obci?

Škála: hrožuje velmi (1), ohrožuje středně (2), ohrožuje málo (3), vůbec neohrožuje (4).

	1	2	3	4
- celkové chování a činy lidí žijících v blízkém okolí	☐	☐	☐	☐
- nevhodné chování a činy mladistvých	☐	☐	☐	☐
- nevhodné chování a činy jiných etnických skupin	☐	☐	☐	☐
- nevhodné chování a činy uživatelů alkoholu a drog	☐	☐	☐	☐
- nebezpečná dopravní situace	☐	☐	☐	☐
- blízkost výrobních závodů produkujících zdraví škodlivé látky	☐	☐	☐	☐
- hrozba záplav, nedostatečná protipovodňová opatření	☐	☐	☐	☐

27. Chcete-li upřesnit či uvést další situace, které pocítujete jako ohrožení Vaší bezpečnosti, napište je do volného prostoru na konci dotazníku a odpověď označte číslem 27.

28. Jaká zařízení pro volný čas v obci postrádáte?

- současný stav je vyhovující
 víceúčelové hřiště pro různé druhy sportů
 dětská hřiště
 parky a veřejná prostranství pro setkávání lidí
 dráhy pro in-line brusle
 cyklostezky
 tenisové kurty, squash, bowling apod.
 prostory pro spolkovou, zájmovou činnost
 jiné .....

29. Na které oblasti by se měla obec v budoucnu především zaměřit? Vyberte 3 nejdůležitější oblasti

- životní prostředí
 doprava
 podpora nových pracovních příležitostí
 podpora podnikání
 kulturní vyžití
 sportovní vyžití
 komunikace s obyvateli obce
 dostupnost bydlení a podpora výstavby rodinných domů
 bezpečnost v obci
 jiné .....

30. Co považujete za přednosti života ve Vaší obci?

Odpověď napište do volného prostoru na konci dotazníku a odpověď označte číslem 30.

31. Co považujete za nedostatky života ve Vaší obci?

Odpověď napište do volného prostoru na konci dotazníku a odpověď označte číslem 31.

DOPRAVA

32. Regitrujete ve Vaší obci nějaké dopravní problémy? Pokud ano, jaké?

- ne, nezdá se mi, že by v mé obci byl nějaký dopravní problém
 ano
 zatížení obce nákladní dopravou
 stav a údržba vozovek
 špatné dopravní značení
 stav a údržba chodníků
 stav autobusových/železničních zastávek
 nedostatek parkovacích míst
 jiné .....

32. Považujete četnost dopravních spojů za dostatečnou?

(známky jako ve škole)

- 1   2   3   4   5

34. Jaký dopravní prostředek nejčastěji používáte při cestě do školy či do zaměstnání?

- chodím pěšky   motorka/moped
 jízdní kolo   vlak
 automobil   autobus
 jiné .....

34a. Pokud používáte automobil, jaká je obvyklá obsazenost a využití?

- jezdím sám
 kromě sebe vozím rodinné příslušníky
 kromě sebe vozím kolegy/známé, kteří pracují v obcích na trase mé cesty
 nepoužívám své auto, ale využívám spolujízdy s jiným řidičem
 jiné .....

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

35. Co podle Vás nejvíce zatěžuje kvalitu životního prostředí ve Vaší obci?

- kvalita životního prostředí v naší obci je v pořádku
 znečištění ovzduší (smog, prach, spalování plastů v domácnostech apod.)
 hluk z dopravy
 nedořešený systém třídění odpadu
 nakládání s nebezpečnými odpady
 černé skládky
 kvalita pitné vody
 chybějící kanalizace
 jiné .....

36. Třídíte pravidelně odpad? Které druhy?

- ne, netřídím
 ano   plast
 sklo
 papír
 nápojové kartony
 kov
 bioodpad, organické látky
 nebezpečný odpad
 velkoobjemový odpad
 oblečení, obuv
 jiné .....

37. Vyhovuje Vám současný systém sběru a třídění odpadu ve Vaší obci?

- ano   ne

Chtěli byste systém sběru a třídění odpadu ve Vaší obci vylepšit? Které druhy odpadů byste také chtěli třídít a co Vám to znemožňuje?

Odpověď nám napište do volného prostoru na konci dotazníku a označte číslem 37.

Zde je prostor pro Vaše slovní odpovědi a jakékoliv další sdělení, návrhy, nápady či připomínky směrem k Vaší obci, regionu Hranicko či tvůrcům tohoto dotazníku:

Pokud chcete být informováni o výsledcích průzkumu a dalších novinkách ohledně STRATEGIE ROZVOJE REGIONU HRANICKO 2014-2020 (připomínkování jednotlivých verzí, účast v tematických pracovních skupinách, pozvánky na veřejná projednávání), uveďte zde prosím svou e-mailovou adresu:

.....

Velice Vám děkujeme za vyplnění dotazníku, Vaši ochotu a čas.

Vyplněné dotazníky prosíme vhod'te do sběrného boxu či poštovní schránky na Vašem obecním úřadě. V Radíkově, Malhoticích, Rouském a Hluzově můžete dotazník odevzdat také v místní prodejně.